

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL II

11 (17)

noiembrie

1967

lei 3

Biblioteca Centrală
Regională
Humedara Dunării

DIN SUMAR:

- EXAMENELE DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR ȘI ALEGEREA VIITOAREI PROFESIUNI
- CULTURA ȘI OMUL DE AZI
- MOTIVAȚIA ÎNVĂȚĂRII
- LOCURI MEMORIALE: HUMULEȘTI
- TINERE, CE ȘTII DESPRE VIAȚĂ?
- DIN CARNETUL UNUI DIRECTOR DE LICEU
- ORA DE DIRIGENȚIE (anchetă)
- COPIII DEFICIENȚI SÎNT RECUPERABILI
- MINCIUNA LA COPII
- MINERI ȘI SONDORI DESPRE EDUCAȚIE (anchetă)
- ȘCOLI CENTENARE

RAFINĂRIA BRAZI

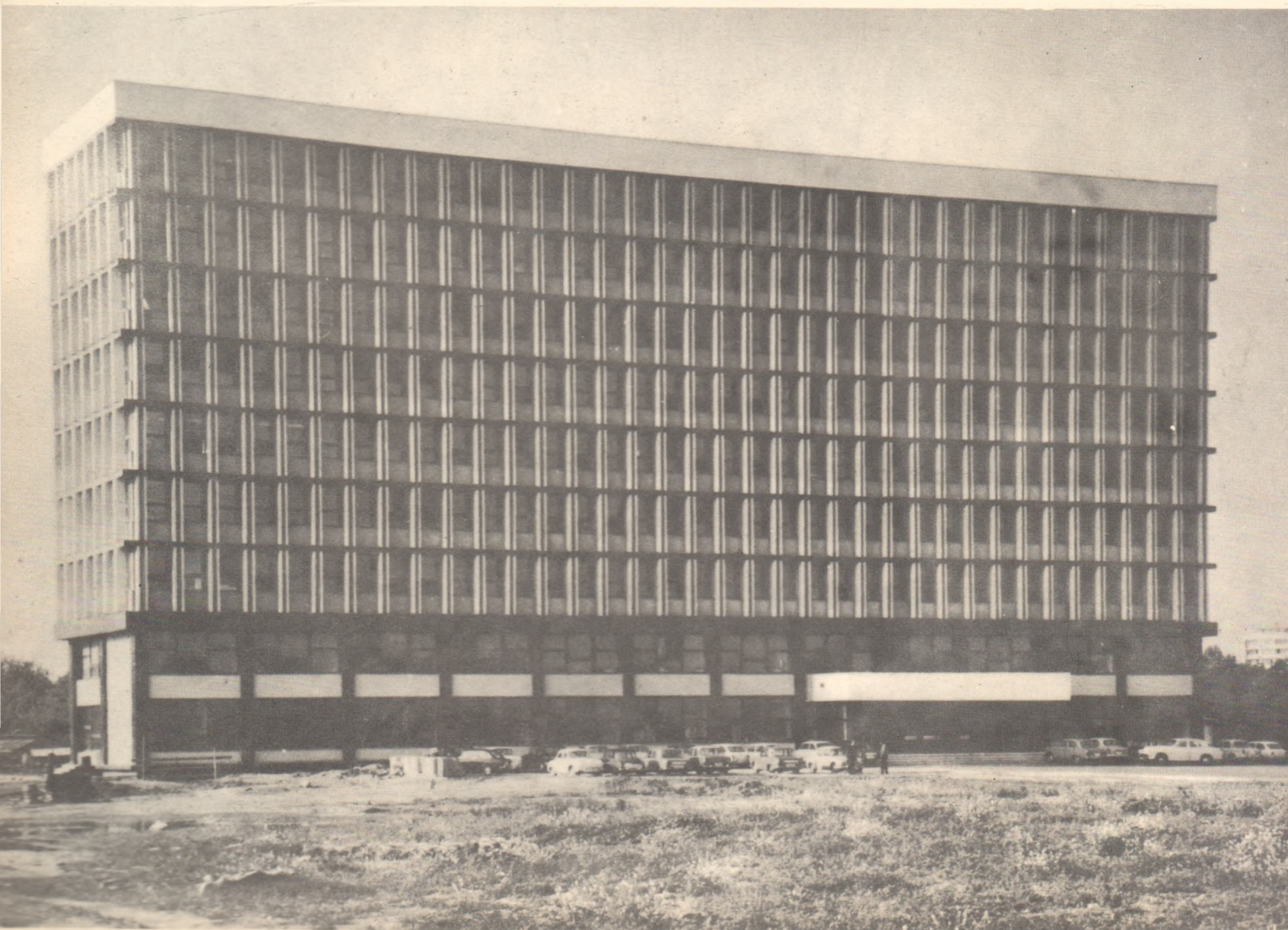
foto: Dan Grigorescu

▲
Șantierul hidroenergetic
de la Porțile de Fier

Institutul de proiectări
pentru agricultură din
București

TÎNĂRA GENERAȚIE ȘI CLIMATUL SPIRITUAL AL SOCIETĂȚII SOVIETICE

Cunoaștem diferite modele ale tineretului sovietic născute din experiența generațiilor care au luptat pentru idealurile revoluției din Octombrie în anii războiului civil, ai primelor cincinale și ai celui de al doilea război mondial. Dar am fi tributari unei imagini inadecvate dacă am reduce profilul tinerei generații sovietice contemporane exclusiv la suita de modele care se desprind din filmele, operele literare, cîntecul, devenite clasice în cultura socialistă. S-a format o generație dezvoltată în cea mai mare măsură în condiții postbelice, în care s-au cristalizat noi dimensiuni ale oriadurii socialiste. Dacă baricada revoluției și a războiului civil (cu dramaticul ei proces de concentrare a relațiilor sociale umane și a conștiinței în jurul unei singure probleme și atitudini capitalizate), pionieratul în industrializare, cu marile sale eforturi fizice și morale, contactul furtunos al maselor cu cultura sărind peste stadiile obligatorii pentru o evoluție istorică „ideală” au reprezentat coordonatele primelor generații de tineri în istoria socialismului, actuala generație include în biografia sa (deci în profilul său) aspecte nu mai puțin specifice pentru socialismul victorios: avîntul progresului tehnic, un nivel superior de civilizație, asimilarea multilaterală a științei și culturii. Astfel, în profilul tinerei generații sovietice se impun alături de trăsăturile „clasice” și unele mai noi, produse ale unei dialectici specifice a „continuului” și „discontinuuului” și urmărirea atentă a evoluției și semnificației lor este obligatorie pentru sociologia contemporană a culturii socialiste. Este, de altfel, unul din mesajele transmise de marele umanist Ilya Ehrenburg în ultimele sale pagini (în revista „Nauka i jizni” Nr. 7/1967) care constituie „testamentul lui literar”, cum, pe drept cuvînt, le consideră scriitorul C. Simonov. Confruntarea celor două generații, pe care o face Ehrenburg, este foarte sugestivă pentru formularea marilor ipoteze de la care trebuie să pornim atunci cînd se abordează problema tinerei generații și a climatului epocii, ambele atît de organic legate. Vorbînd în numele celor vîrstnici, scriitorul remarcă: „... eu știu că multe ni s-au părut nouă mult mai ușoare, mai repede realizate decît ele s-au arătat a fi de fapt”. „... în timp ce oamenii tineri ai diferitelor țări europene, deși neîncredători în misiunea lor, sînt încredători însă în desconsiderarea lor față de credulitatea, vorbăria și sentimentalismul taților lor...” („Nauka i jizni”, nr. 7/1967, p. 60).

Da, problema tinerei generații a dobîndit o mare valoare episte-

mologică. Ea este prezentă în nenumărate articole, discuții, în tematica diferitelor congrese; ea stimulează și gîndirea regizorilor de teatru și film: de pildă, „Micii burhezi” de Gorki a devenit în regia eminentului artist G.A. Tovstonogov un dialog al generațiilor, cu rezonanțe foarte contemporane, fapt subliniat de marea afluență a publicului leningrădean, ca și de faima acestui spectacol în orașele întregii Uniuni. Desigur, sîntem departe de momentul în care se poate prezenta portretul tinerei generații contemporane și cu atît mai puțin caracteriza contribuția ei la climatul spiritual al societății socialiste. În schimb, se pot schița diferite elemente ale conturului acestui profil. Dificultatea este legată de faptul că avem în față un proces în plină desfășurare: dezlănțuit dar încă necristalizat, mai mult simțit de tineret decît exprimat și formulat în bogăția de forme ale culturii moderne. Este un proces în curs de instituționalizare, de creare a unor forme specifice de expresie, desfășurat deocamdată mai de grabă la etajul psihologiei sociale decît la acela al conceptelor abstracte, proprii teoriilor și ideilor programatice.

Dar bogăția acestor forme de expresie este impresionantă. Există în prezent două mari curente în care se revărsa trăirea cotidiană a tinerei generații (și prin care ea comunică cu concluziile și căutările generației anterioare): *poezia* și *cîntecul*, ultimul preluînd și dezvoltînd cu un conținut modern genul atît de cunoscut al cîntecului de masă de altădată — dezvoltat în timpul marșurilor războiului civil și al construcțiilor primelor cincinale.

Pentru cei mai mulți tineri, poezia a devenit o necesitate, un mod de a comunica. Se scrie mult și se citește și mai mult. Nu este caracteristică prezența talentelor solitare, ci a unui adevărat public de poeți. Probabil această intensă efervescență poetică este indiciul unor profunde transformări psihologice de masă, a unui nou mod de a recepționa lumea, de a trăi și a gîndi. Tocmai de aceea poezia devine, după expresia lui Eduard Mejelaitis, mai complexă, mai „înțeleaptă”, mai intelectuală — filozofică. Poezia simțirii devine poezia gîndului. Acest caracter al poeziei moderne sovietice se armonizează cu accentuarea preocupărilor teoretice, a interesului pentru gîndirea abstractă. Este semnificativ modul în care se asaltează în timpul stagiunii „teatrul de idei” Taganka din Moscova. Dramatizarea cărții lui J. Read, „Galilei” a lui Brecht, în regia lui Liubimov, vibrează prin totul contemporaneitatea cea mai acută, stîrnind dispute între filozofi și regizori.

Cîntecul reprezintă o componentă constantă a comunicării colective în micro și macrogrupuri. Alături de cea mai modernă muzică de jazz și de dans, cîntecul acompaniat de chitară sînt prezente la orice fel de întrunire. Cel care a revoluționat genul aducîndu-l la nivelul gîndirii și simțirii contemporane este Bulat Akudjava, urmat în prezent de A. Visotskii, și alții, care au lărgit stilul și au aprofundat problema. Periodic (pe lângă cluburi raionale, în universități, la anumele facultăți), se organizează seri speciale de audiere a compozițiilor ultimului an. Caietele de cîntece ale diverselor colective, unele create spontan, fac ocolul orașului (de pildă, caietul fizicienilor de la L.G.U.). Pe acest fond de creație apar forme artistice mature, ca, de pildă, spectacolul-concert „Cîntecul văzută” (Zrimaia pesnia) al teatrului „Comsolul Leninist”, în care se cîntă și se „joacă” de către o trupă de actori în jurul a douăzeci de ani (teatrul a angajat întreaga promoție de absolvenți de la dramaturgie) genul de cîntece amintit. Asemenea manifestări oferă prilejul de a selecta, cristaliza și comunica noi sentimente, idei. Sînt formele de exprimare prin care acest curent de psihologie socială a tineretului se lărgeste, universul emoțional al fiecăruia fiind integrat și generalizat. Așa apar nume, eroi, autorități, care pentru un sezon sau pentru mai multe devin jaloanele exprimării colective, stilurile respective fiind cheia multor coduri. Căci trebuie spus că acest curent modern este adeseori ermetic și poate tocmai prin aceasta este polivalent.

În legătură cu complexitatea procesului se schimbă conținutul și funcția cluburilor. Alături de tipul de club „universal și de masă”, propriu primelor decenii ale construcției socialiste, își face loc un nou gen de club, concentrat pe interese specifice, „unilaterale”, care necesită o comunicare mult mai specializată.

După cum remarcă Ehrenburg în paginile amintite, „tinerii și fetele timpului nostru nu sînt de loc satisfăcuți de neplinătatea, «negeneralitatea», ... ideilor generale pe care părinții lor le-au învățat în copilărie ca tabla înmulțirii... ei vor să umple aceste idei sau să creeze din suma cunoștințelor exacte, a propriei experiențe, generalizări particulare și adeseori discutabile...” (Nauka i jizni” nr. 7/1967 p. 61). Este evident că procesul de diferențiere, rafinare și aprofundare a psihologiei sociale a tinerei generații necesită forme instituționale adecvate. Și treptat ele se creează. Căutările sînt multiple (Am în

vedere, de pildă, experiența „Cafeurilor tineresti”, sau a cluburilor de discuții.)

Din complexitatea tematică a cîntecelor și poeziilor contemporane se pot descifra cîteva dominante ale conștiinței acestei generații. Mai întii, ea integrează în sensibilitatea sa, printr-o optică proprie, marile pagini din istoria generației anterioare: războiul ca și dramatica evoluție social-politică a perioadei antebelice. Se formează o imagine generalizată a acestor realități, în care spiritul critic, devotamentul, tristețea și hotărîrea creează un climat afectiv-moral de neuitat și de neimbat. Este o formă profund contemporană de asimilare a istoriei glorioaselor cincii decenii, caracterizată prin responsabilitate și seriozitate. O altă dominantă majoră, conturată pînă în prezent cu multă vigoare, este respingerea oricărei forme de inconsecvență morală, de depășire forțată a realității. Apare o exigență de-a dreptul înfricoșătoare prin caracterul ei absolut. Tarele sociale comune (carierismul, intriga, calomnia etc.) adeseori nici măcar nu sînt invednicite de a ocupa planul prim în satiră. Ele sînt expediate prin cîteva aluzii, ironii ca ceva de mult depistat și jalnic. Vehement sînt atacate formele subtile pe care le ia filistinismul sub aripa „colectivismului”. Risul sarcastic, revolta și ironia fină se îndreaptă mai ales spre inadvertențele care au frînat sau amenințat dezvoltarea personalității umane. Se simte prezența unei forțe care nu se împărăie în nimicuri chiar cînd manifestă naivitate. Acest curent de opinie în plină cristalizare reprezintă unul din agenții climatului social care îmbogățesc sensibilitatea artistică a epocii. Ca mărturie citez filmul „Ploaie de iulie” (1967). Poate originalitatea sa rezultă din depășirea formei conflictului „alb-negru”, propriu dramei sociale cu care ne-am obișnuit pînă acum. În această realizare cinematografică remarcabilă prin spiritul inovator tinerețea eliberată de prejudecăți și de conveniențe sociale nu mai concepe să tolereze inconsecvența morală, slăbiciunea caracterului care cochetază cu sensurile profunde ale vieții fără a le asimila organic. Sîntem puși în fața unui alt gen de conflict, al unui alt subiect social, care trăiește și creează cu o integritate și consecvență morală demnă de cei mai necruțători și fermi revoluționari ai primei gărzi leniniste. Aci, la altitudinea acestei dimensiuni a spiritului, continuitatea și discontinuitatea istorică se contopesc într-un torent al generațiilor create de Marele Octombrie.

Nicolae S. DUMITRU

EXAMENELE DE ADMITERE ȘI ALEGEREA PROFESIUNII

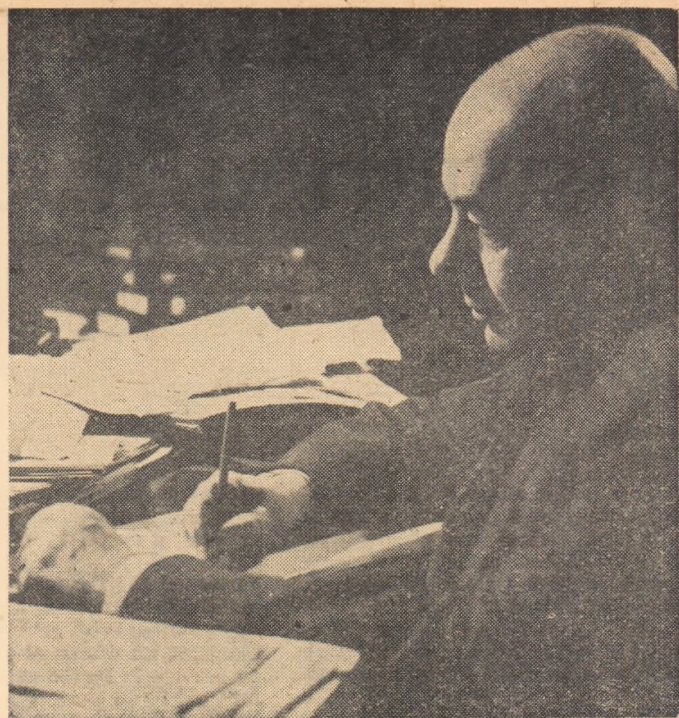
Convorbire cu acad. GRIGORE C. MOISIL

In fiecare an, concursul de admitere in institutele de învățămînt superior și Universitate ridică noi aspecte, rămînînd o problemă deschisă soluțiilor de perspectivă, rezolvărilor pe care dezvoltarea științei și culturii le impune.

In această prîvință am socotit util să abordăm subiectul și cu academicianul-matematician Grigore C. Moisil, ca unul ce a analizat aspectele de bază ale situației, atît în geometria ei locală, cît și în formele pe care le păstrează peste hotare, în învățămîntul din țările pe care le-a vizitat în cadrul contactelor științifice.

Șeful catedrei de algebră la Facultatea de matematică și mecanică a Universității din București, director al Centrului de Calcul al aceleiași așezămînt și președinte al Societății Științelor matematice din țara noastră, a binevoit să ne împărtășească unele opinii care aduc în discuție elemente și propuneri noi.

Interesante prin conținutul lor, îndrăznețe chiar prin soluțiile pe care le preconizează, și logice prin concluzii, opiniile academicianului Grigore C. Moisil se înscriu într-o continuă actualitate, cu larg ecou public.

— Examenul de admitere în învățămîntul superior stîrnește printr-o candidație și părinți multe emoții și griji. Cum credeți că s-ar putea ameliora modul de ținere a acestui examen?

— Eu cred că examenele de admitere nu trebuie date pe specialități sau, în orice caz, să se dea numai pe specialități foarte largi. Gîndiți-vă că, de obicei, unui elev cînd termină liceul, îi e foarte greu să știe care e meseria ce-o să-i placă s-o practice.

Iată un exemplu: cum poate cineva, cînd n-a practicat meseria de medic, să înțeleagă în ce constă efectiv această meserie? Cum trebuie să vină în contact cu oameni necăjiți, cu plăgi supurente, cu o mizerie fiziologică înaintată și că în rîndurile lor trebuie să trăiască și să-și practice meseria zi și noapte.

Dar iată și un alt exemplu: cineva vrea să devină inginer. Cunoaște el oare zgomotul și căldura unui furnal, riurile roșii și fierbinții de metal topit? Ce legătură au lucrurile acestea pe care le va practica — această lume? — cu examenul strict de matematică sau de biologie pe care-l va da la intrarea în facultățile ingineresti sau medicale?

Dar sînt cazuri încă și mai complicate.

Unde se învață despre mașinile de calcul? Evident, se poate presupune că despre mașina de calcul se învață acolo unde se învață despre mașini. Totuși, mașinile de calcul constituie obiectul de studiu al unei secții a facultății de matematică, de mai mulți ani, și abia de curînd acest obiect de studiu s-a introdus — și își are o secție proprie la Institutul Politehnic.

Cum va ști să aleagă viitorul student între secția de mașini de calcul a Facultății de matematică și secția de mașini de calcul a Institutului Politehnic? Cum va ști studentul să aleagă între o specializare de fizică tehnică (de care ar fi mare nevoie la facultatea de fizică) și cea de inginer fizician care există la Institutul Politehnic? Secolul nostru este secolul disciplinelor la limită. Economia matematică însă se învață la Facultatea de matematică și la Academia de Studii Economice. Lingvistica matematică însă se învață la Facultatea de matematică. Sperăm că în curînd se va crea și o secție de lingvistică matematică la Facultatea de filologie.

Dar alegerea meseriei are și un al doilea aspect. Cel care termină liceul nu cunoaște perspectivele ce se deschid absolventului unei facultăți. Să dăm și aici un exemplu. Toată lumea știe că absolvenții Facultății de matematică pot deveni profesori de învățămînt mediu și că puțini dintre ei, cei dotați, pot spera să devină și profesori în învățămîntul universitar. De curînd, a început să se afle, dar cred că acest lucru este cunoscut mai ales în orașele mari și numai în cercuri foarte restrînse, că un absolvent al facultății de matematică poate deveni cercetător științific în unele institute de cercetări matematice. Cine știe însă că mașinile electronice de calcul, care încep să devină și vor deveni din ce în ce mai numeroase în țara noastră, au nevoie de matematicieni? Pentru construirea de mașini electronice de calcul e nevoie și de ingineri, dar pentru exploatarea lor inginerii nu servesc decît la întreținere, în timp ce munca mare e dusă de matematicieni, pentru programarea problemelor, pentru crearea de limbaje de programare, de programe translațoare și altele. Tot matematicianul este cel care trebuie să rezolve problemele de economie și planificare, ce se prezintă mașinii, bineînțeles, în colaborare cu economiști și tehnicieni, după cum în colaborare cu medici, biologi, filologii etc., trebuie să studieze problemele pe care aceștia vin să le rezolve la mașinile de calcul: diagnostic automat, clasificare automată, modelarea diferitelor fenomene și altele.

Faptul că e nevoie de atît de mulți matematicieni nu e decît prea puțin cunoscut de elevii de liceu și chiar de către profesorii lor. Iată de ce

e foarte greu ca un tînăr care a terminat liceul să se decidă dacă face economie matematică sau matematică economică, dacă face traducere automată sau limbaje de programare.

— Atunci, ce soluție propuneți dumneavoastră?

— Voi vorbi mai întîi despre soluția ideală, pentru a vedea apoi cum poate fi aplicată efectiv, dar nu voi începe cu soluția cea mai ideală, care ar fi libertatea intrării în învățămîntul superior, deoarece aceasta presupune existența unui mare număr de profesori, ceea ce e greu, precum și a unui mare număr de laboratoare, ceea ce e aproape imposibil. Rostul examenelor de admitere e acela de a-i tria pe cei mai buni. Evident, mai buni pentru specialitatea pe care o vor practica după ce vor termina facultatea. Aceasta presupune că un număr mare de studii de psihologie aplicată au fost elaborate și știm că acest lucru nu e adevărat. Și mai ales presupune că unele prejudecăți au fost abolite și lucrul acesta este cel mai greu dintre toate.

— V-am ruga să ne spuneți la ce prejudecăți vă referiți?

— Am să vă dau cîteva exemple și aici.

Una dintre prejudecăți este cea relativă la clasificarea profesiilor în cele fundate pe o disciplină umanistică și cele fundate pe o disciplină care nu de mult se chema exactă. De pildă, sînt unii oameni care cred că există deosebiri destul de puternice între un student care se înscrie la Facultatea de matematică și un altul care se înscrie la Facultatea de litere. Poate că această idee ar fi adevărată dacă toți studenții care se înscriu la Facultatea de litere vor deveni poeți sau romancieri. Facultatea de litere pregătește însă lingviști, gramaticieni, critici literari și profesori care vor preda în învățămîntul mediu aceste discipline, precum și specialiști pentru alte sectoare ale culturii. De pildă, traducători. Nu cred că știe cineva astăzi lista completă a meseriilor în care poate fi plasat absolventul unei facultăți de filologie, de drept, de istorie sau de geografie. O asemenea listă ar fi, desigur, binevenită. De aceea nu e rău să insist asupra faptului că însușirile care fac un bun matematician sînt tocmai acelea care fac un bun gramatician, un bun traducător și, cred, chiar un bun critic literar.

În orice caz, a sta la o masă (sau altfel) și a studia cărți, citindu-le, analizîndu-le și ducînd mai departe drumurile deschise de ele apropie pe matematician de filolog, dar îl așează foarte departe de cel care trebuie să organizeze o întreprindere, să știe să conducă, dar mare număr de oameni sau de cel care trebuie să aprecieze dacă o anume eroare făcută la o construcție tehnică este sau nu dăunătoare. Iată de ce eu cred că despărțirea în umaniști și științisti nu corespunde de loc epocii noastre. În fond, epoca noastră este dominată de matematică, dar matematica nu înseamnă număr, cantitate, mărime, ci *matematica este cunoașterea exactă*, acel tip de cunoaștere exactă de care are nevoie și un economist, atunci cînd pregătește o problemă pe care s-o dea s-o calculeze o mașină electronică de calcul, ca și un lingvist, atunci cînd pregătește programul unei traduceri automate.

CULTURA ȘI OMUL DE AZI

O veche și permanentă problemă a civilizațiilor! Un anumit bagaj de cunoștințe a fost necesar omului; cantitatea și calitatea lui a depins de epocă, de clasa socială din care făcea parte, de ocupația sa și chiar de el însuși ca individ biologic.

Cultura este un ansamblu de cunoștințe și simțăminte pe care le posedă un membru al societății, astăzi am dori să o spunem pe care ar trebui să le aibă un individ, în funcție de ocupația sa profesională. Căci oricât am vrea, cultura generală — cu toate că trebuie să fie de o largă platformă — are un specific legat de profesiune. Aceasta din urmă se încadrează într-un anumit concept cultural, care nu este același la profesorul de biologie, la inginerul turnător, la sportivul halterist etc. Dar la toți aceștia, indiferent de specialitatea lor și de cultura lor „de profil”, o anumită bază generală este necesară, o familiarizare cu valorile mari ale culturii omenitești, pentru a înțelege mersul general al societății și al vremurilor în care trăiesc, pentru a vedea telurile de viitor în vederea unei contribuții active la realizarea lor.

Ar fi greu să se dea rețete despre conținutul culturii generale pentru diferitele profesii. Eu aș dori să insist mai ales asupra posibilităților de însușire a culturii generale.

Fără îndoială că cea mai mare parte a culturii generale se câștigă în licee, adică în însuși învățământul de cultură generală. Când se va ajunge la obligativitatea școlarizării de 12 ani, atunci se va face cel mai serios salt în însușirea culturii generale de către toți membrii societății noastre socialiste și comuniste.

Elevul de liceu al zilelor noastre posedă capacități de asimilare cu totul altele decât elevul de liceu al veacului trecut. Ritmul vieții de azi impune o dezvoltare mult mai rapidă a activității nervoase superioare și deci a posibilităților de asimilare și înțelegere. Elevul din clasa IX de azi poate discuta despre probleme cosmice, nucleare, electronice, cibernetice, genetice, medicale etc., care cer nu numai un alt bagaj de cunoștințe fundamentale, dar și un

„Masa rotundă” pe tema „Cultura și omul de azi” organizată de revista „Colocvii”, în numerele 7 și 8 a.c., la care și-au expus punctul de vedere personalități de prestigiu ale științei, culturii, artei și învățământului nostru, a suscitât, cum era și firesc, un larg ecou în rândurile specialiștilor și cititorilor revistei.

În numărul de față publicăm intervenția acad. prof. Dr. EUGEN A. PORA, de la Universitatea „Babeș Bolyai” din Cluj, care a avut amabilitatea, să ne comunice sugestiile domniei sale la această temă.

alt creier. Dezvoltarea rapidă a cunoștințelor din zilele noastre a făcut posibilă și o dezvoltare a creierului, ceea ce dă tînărului din liceu posibilități intelectuale mult mai largi decât acum un veac. De aceste noi capacități trebuie să ținem seama și în conformitate cu ele să dăm în liceu noțiuni esențiale din toate disciplinele care contribuie la alcătuirea culturii generale a individului ce intră în societate. Această cantitate de material, dacă va fi bine selectat, nu va trebui să priveze pe elev de o serie de cerințe ale vârstei, pe care nu trebuie să i le neglijăm: distracții și jocuri, sport, întruniri în societatea fetelor, cinematograf, teatru, concert, plimbări etc. Poate ar fi bine ca multe din acestea să fie cuprinse chiar în programul său zilnic.

Dar pentru a putea da esențialul va trebui să se facă o radicală revizuire a actualului material de liceu, să se elimine tot ce e bagaj de mică importanță sau de prea mare specialitate.

În selectarea materialului esențial, va trebui să se țină seama și de ceea ce dorește tînărul de vîrstă liceală să știe. El nu a fost niciodată întrebat ce l-ar interesa, oamenii vîrstnici fiindu-i judecători și executori fără drept de apel. Cred că nu e just, mai ales că tînărul de azi nu mai este cel de acum un veac, ci unul care posedă capacități și posibilități de a înțelege viața, pe care nu le avea adolescentul sau poate chiar adultul tînăr al veacului trecut. O anchetă largă asupra a ceea ce ar trebui să știe absolventul de liceu de azi, adică asupra bagajului său de cultură generală, ar fi poate

cea mai indicată. Ea să se adreseze tuturor oamenilor care pot să-și spună părerea indiferent de profesie, de vîrstă sau de poziția lor în societate, inclusiv tineretul. Acest material să fie apoi analizat cu grijă și pe baza lui să se întocmească o programă analitică de esență, pentru toate disciplinele care trebuie să contribuie la formarea acestei culturi generale de azi.

Totuși, liceul nu poate rezolva definitiv problema culturii generale. După părerea mea, ea se însușește tot timpul vieții, acest proces de asimilare niciodată nu se poate încheia.

Cred că în învățământul superior — indiferent de natura și specificul său — ar trebui să existe în mod obligatoriu (la început poate numai facultativ) un curs de istorie a culturii, în care să se trateze contribuția oamenilor de știință și cultură la tezaurul științific și cultural actual al omenirii, arătînd condițiile în care au lucrat, ceea ce au descoperit și realizat și care este importanța contribuției lor. Astfel, toți absolvenții învățământului superior vor ști cine a fost și ce a adus omenirii: Haydn, Rodin, Ampère, Lamarck, Iuliu Cezar, Napoleon, Anatole France, Tolstoi, Cehov, Curie, Einstein, Beethoven etc. etc. Astfel marile figuri ale omenirii vor fi cunoscute de toată lumea, ceea ce constituie o modalitate sigură de îmbunătățire a cunoștințelor de cultură generală, dar și a sensibilității afective, trăsături caracteristice umanismului.

Consider, de asemenea, că pentru lărgirea culturii generale a oricărui individ, de o mare însemnătate ar fi existența unei edituri speciale,

care să tipărească, pe bază de plan bine chibzuit, cărți și reviste de popularizare, pentru toate profesiunile și vîrstele, în conformitate cu capacitățile lor de înțelegere și de asimilare. Publicarea acestui material de culturalizare să se facă în conformitate cu câteva imperative ale vremurilor noastre: să fie științific bine puse la punct, scrise de condeie care știu să popularizeze știința, să aibă bogate ilustrații pentru a se adresa memoriei vizuale (cea mai larg răspîndită), să fie prezentate în condiții tehnice ireproșabile și atractive. În special revistele, care ajung repede în mîna a foarte mulți cititori, trebuie să prezinte un material variat, actual, scurt și tehnoredactat ireproșabil. O informare la zi este o nevoie stridentă a culturii generale a fiecărui dintre noi, căci ea lărgeste mereu orizontul cultural și te ține în actualitate. Informarea se face tot timpul vieții. Ea poate fi asemuită cu stropitul plantei pentru a o face să crească și să dea rod.

Informarea trebuie să devină o preocupare mai susținută de lărgire și consolidare a culturii generale a maselor, iar cărțile și revistele de popularizare un instrument operativ și eficient în atingerea acestui scop nobil și permanent.

Cultura generală este platforma de pe care fiecare individ își exercită profesiunea sa. Ea se realizează prin conștiința omului, iar aceasta se perfecționează mai încet decât tehnica. Pentru a nu se produce un decalaj prea mare între avansurile tehnicii și cultura generală a omului, care slujește această tehnică, și care să ajungă o stavilă a dezvoltării în ansamblu a omului și tehnicii, trebuie să ne preocupăm intens de progresul în comun al acestor două laturi ale societății noastre: omul și tehnica.

În acest sens tematica pusă în discuții de revista „Colocvii”, asupra culturii omului de azi, cred că este de mare actualitate.

Acad. Eugen A. PORA
profesor emerit

Chiar dacă pentru multe cazuri curențe, un oarecare timp, traducerea, rezumarea sau clasificarea documentelor științifice, a brevetelor nu vor fi făcute automat, totuși, acest lucru trebuie făcut în spiritul de exactitate și rigoare științifică propriu matematicienilor. Aceasta nu înseamnă că nu mai rămîn poate și preocupări în care vagul să fie dominant. De asemenea, numeroasele nevoi de felurite tipuri de artiști (de la marii pictori, sculptori, muzicieni, pînă la cei care fac paginația unui text tipografic, aranjarea unei vitrine sau a unui foc de artificii) arată că avem nevoie și de oameni care să nu fie de tipul matematicianului, ci de tipul artistului.

În fine, necesități de organizare, din ce în ce mai importante în toată lumea, cer formarea unor oameni specializați tocmai în acest domeniu, cum sînt conducătorii de întreprinderi, care nu numai că înțeleg problemele tehnice și economice, dar totodată știu să conducă și să organizeze, oameni foarte cunoscători în timpul vieții și prea uitați după moartea lor.

— În concluzie, cum vedeți aplicarea practică a ideilor dumneavoastră privitoare la examenele de admitere?

Eu cred că examenele de admitere ar trebui date pe grupuri mari de instituții universitare. Elevii care vor da răspunsurile cele mai bune la

matematici (evident, și la altă materie la alegere; de pildă: fizică, chimie sau economie) să-și poată alege singuri, în ordinea mediilor, facultatea la care să se înscrie, indiferent că aceasta ar fi facultatea de matematică, de fizică sau de chimie a Universității, sau una dintre facultățile Institutului Politehnic, ale altor institute tehnice superioare, inclusiv Academia de Studii Economice și eventual Facultatea de lingvistică. Un alt grup ar urma să dea examene la disciplinele umaniste, iar altele, probe pentru diferitele tipuri de preocupări artistice.

Eu nu cred însă că există oameni care să aibă talent numai pentru flaut sau la toba mare; omul are talent muzical, ureche muzicală și o dată acest talent afirmat are dreptul să-și aleagă singur instrumentul la care va cînta; altfel sîntem obligați să primim la toba sau la saxofon candidați cu media 6, în timp ce nu primim la vioară candidați cu media 8. În ceea ce spun traduc în limbaj de instrumente muzicale fapte petrecute la facultățile pe care le cunosc mai bine. Aceasta nu înseamnă că va exista un singur examen la fiecare grup mare de aptitudini. Ideea că un matematician ar putea simți în liceu vocația de a face algebră sau geometrie mi se pare a nu corespunde realității.

E util să rețineți că nu am copii și că nu sînt decît profesorul studenților mei — a încheiat matematicianul-academician Grigore C. Moisil convorbirea cu noi, consacrată, în primul rînd, lumii liceelor, deci celor ce se pregătesc să pătrundă în învățământul superior.

V. FIROIU

MOTIVAȚIA ÎNVĂȚĂRII

Cînd vorbim despre motiv — motivul unei fapte, al unei atitudini, al unei decizii, motivul unei activități complexe și durabile sau motivul unei relații pasagere — gîndul ni se îndreaptă automat spre întrebarea „de ce”, care, la rîndul ei, ne face să reflectăm asupra *mobilului* sau *substratului* faptelor și acțiunilor noastre; ne face să căutăm *izvorul* din care se alimentează tot ce face omul și tot ceea ce se abține să facă, *sursa* generatoare de energie și impulsuri sau, dimpotrivă, de obstacole și frîne.

Tot astfel, cînd vorbim despre învățare — activitatea care face din om ființa cea mai *inteligentă* și mai *înzestrată* de pe pămînt — se ridică o serie de întrebări care „ne trimit” la problema motivației: de ce unii copii învață mai bine decît alții și, în definitiv, de ce învață copiii?; dispune, oare, copilul, încă de la naștere, de înclinația *naturală* spre învățatură, așa cum dispune, de pildă, de instrumentul alimentar, sau aceasta — tendința de a învăța — îi este însculată din afară, printr-un îndelungat proces educativ?

Dacă s-ar naște printre animale și și-ar trăi copilăria prin vizuini și ascunzișuri de pădure — departe de lumea oamenilor — copilul ar evolua, și el, ca o făptură eminentement biologică, înarmată cu dinți și gheare puternice, dar avînd o minte greoaie și neșlefuită, incapabilă de raționament. Născîndu-se însă într-un cadru social și fiind de la început „predestinat” să vină în atingere cu valorile culturii omenești, copilul se impune — pe întreaga-i traiectorie — unei legi inexorabile: însușirea modurilor umane de comportament și asimilarea unui bagaj de cunoștințe și reprezentări care îi permit să vadă și să-și explice ceea ce, de fapt, nu se vede cu ochiul — sensul evenimentelor și relațiilor ascunse ale fenomenelor.

Cîte ceva din toate acestea copilul își însușește chiar și în afara școlii și chiar înainte de școală. Atunci, ce-l determină să părăsească joaca și „să se închidă” între pereții clasei, unde, în loc de timp și minge, îl așteaptă banca și abecedarul, tocul și călimara? La mijloc este, desigur, și imitație, dar, mai presus de ea, acționează un anumit *imperativ social*, care prevede instituționalizarea gradată și din ce în ce mai complexă a dezvoltării psihice a copilului. Copilul intră în școală datorită în primul rînd faptului că a implinit șapte ani. Independent de propria-i voință, el *trebuie* să-și atîrne ghiocdanul de umăr și să pornească spre o instituție deosebită, unde îl așteaptă un program și o activitate absolut nouă: învățatura. De obicei, însă, în pragul vîrstei școlare — ba uneori și mai devreme — copiii manifestă ei înșiși dorința spontană de a deveni școlari, așa încît, în majoritatea cazurilor, obligației *externe* (sociale) i se aliniază o condiție *internă* (psihologică, individuală) favorabilă și astfel, din acest „aliaj” se înalță primul *motiv* sau impuls pentru școală și, implicit, pentru învățatură.

Spre deosebire de joc, unde copilul este liber să-și aleagă partenerii, locul și momentul acțiunii și să interpreteze rolul care îi convine — rolul care îl pune în evidență ca personalitate și îi procură lui satisfacție — procesul instructiv împarte fiecăruia același rol, procedează cu aceeași unitate de măsură și, la intervale de timp bine determinate (trimestrial, semestrial, anual) efectuează recapitulări și evaluări care nu-s de loc indiferente pentru poziția ulterioară a „subiectului”. Pe de altă parte, învățarea — ca nou tip de activitate — reclamă operații de muncă mult mai migăloase; ea solicită o concentrare neobișnuită (în raport cu jocul) a atenției și voinței, o segmentare, organizare și dozare extrem de fină a efortului intelectual; ea oferă și satisfacții, dar pe un drum mai ocolit și într-o formă mult mai subtilă. Aici, în școală, lucrurile devin, prin urmare, mult mai serioase. Atunci, ce motive vor putea menține această activitate *obligatorie, anevoioasă*, ce factori vor putea împiedica transformarea ei într-o *indeletnicire apatică și obositoare*?

Răspunsul nu-i de loc ușor de găsit. Atît profesorii cît și părinții sînt adesea alarmați de situația anumitor copii, care învață „în silă”, au repulsie față de școală și merg din eșec în eșec, ajungînd în cele din urmă, în situație de repetenți. Și copiii aceștia nu sînt niște incapabili sau niște anormali. Profesorii consideră

vinovați părinții, gîndind că „buba” e în familie. La rîndul lor, părinții dau vina pe profesori, lăudînd capacitatea și sensibilitatea „odraslei” lor. Și tot așa, „cazul” se plimbă, ca o minge, între familie și școală, dar explicația nu se găsește. Unii părinți, însă, conștienți, de repercusiunile sociale ale „proastei situații la învățatură” a copiilor, devin mai operativi și pun în funcțiune alte metode, menite „să stimuleze”. Cineva ne spunea, de pildă, următoarele despre fiica sa: „cîta bătaie a mîncat fata mea, ca să învețe matematică! Altfel rămînea repetentă”. Sau, altcineva: „I-am luat bicicletă, i-am luat ceas și a început să mai miște”. Numeroase sînt cazurile cînd părinții, îngrijorați de ceea ce „ar putea să se întîmple”, apasă, grăbiți, pe pedala recompensei și pedepsei, iar profesorii, ca să încurajeze unele mici succese, recurg frecvent la procedeul laudei sau al muștrării publice. Se pare că, deocamdată, întregul arsenal de „procedee motivaționale” se reduce la aceste „măsuri, care se găsesc la îndemîna oricui și, într-un fel, sînt ușor de aplicat.

Care este rezultatul? Dacă luăm numai latura „bună” a sistemului, putem afirma că, „pe ici pe colo”, lucrurile se mai ameliorează: elevul repetă acum lecția nu de două, ci de patru ori; la clasă se străduiește să privească numai „în ochii” profesorului; acasă își face mai întîi lecțiile și de-abia după aceea se joacă; în catalog încep să apară unele note bune. Dar peste puțin timp, asemenea motorului alimentat „cu țiriți”, elevul stopează; curba performanței coboară din nou. Iarăși recompense, pedepse și muștrări. Și „motorul” pornește din nou...

Cu alt prilej arătam că o asemenea „procedură motivațională”, bazată pe măsuri ce se aplică din *afară* activității elevului este limitată ca rază de acțiune și poate să ducă, atunci cînd devine dominantă, la efectele educative opuse celor scontate: elevul începe să învețe pentru că *se teme* de pedeapsă sau de situația penibilă în care l-ar pune o muștrare; elevul învață pentru că *așteaptă* o anumită răsplată, dată sub formă de laudă, de notă, sau oferită direct ca recompensă materială. Motivele acestea, izvorite din trăiri emoționale aversive sau din scopuri utilitariste, se află în raporturi *pur exterioare* cu învățarea însăși și nu dispun de „viață lungă”; ele se sting repede, furnizînd activității elevului o bază de întărire „insulară”, discontinuă. De aci necesitatea repunerii lor în

funcțiune cu o frecvență tot mai mare și la intervale de timp tot mai scurte, pentru a compensa efectul stingerii rapide.

Desigur, se poate ca și învățarea slujită de asemenea motive să-l scoată pe elev, în cele din urmă, „la liman”, dar, pe lîngă faptul că acesta este un drum *forțat, sictitor* și total străin de sensul pe care trebuie să-l aibă — pentru copii și tineret — actul de asimilare a culturii, nu pot fi ignorate urmele adînci, deseori nocive, pe care le lasă în personalitatea copilului o muncă efectuată ani de-a rîndul „în silă”, sau din pură ambiție ((cum e cazul celor care — deși nu găsesc nici o plăcere în munca intelectuală — își „storc creierii”, și-și încordează voința pînă „la refuz” ca să ia note mari, să satisfacă orgoliul părinților, să fie lăudați etc).

Activitatea școlară susținută consecvent de motive externe, utilitariste sau, pur și simplu, de „reflexul de apărare” (tendența de a evita neplăcerile pedepsei sau ale muștrării) prepară treptat calea spre instalarea unor obișnuințe și atitudini care, cu timpul, se convertesc pe neșimțite în trăsături negative de caracter: indolență, indolență, nepăsare, sau dimpotrivă, „arivism” necontrolat și neîngrădit, care nu respectă decît interesele proprii persoane.

Or, ca să însemne un eveniment în dezvoltarea generală a copilului, ca să devină o ocupație plăcută și formativă, munca de însușire a cunoștințelor — muncă dificilă, migăloasă — trebuie să se lege și să se împlinească cu un altfel de interes, cu interesul pentru aceste cunoștințe. Cu interesul *de cunoaștere*, care naște în sufletul copilului setea aceea nestînsă de a *cerceta*, de a *afla*, de a *descoperi* necontenit — prin învățare — noi și noi fețe ale lumii înconjurătoare. Iată o problemă la care sînt invitați să mediteze atît profesorii cît și părinții. O problemă asupra căreia cercetările de specialitate își îndreaptă, de asemenea, atenția din ce în ce mai mult, punînd în evidență în primul rînd, faptul că premisele unor asemenea motive, pe care, spre deosebire, de cele enumerate mai sus, noi le-am numit *motive interne* ale învățării, rezidă nu în niscaiva date înnăscute ale copilului, ci în însăși structura obiectului de învățămînt și a procesului instructiv-educativ.

Lector univ. dr. Pantelimon GOLU

foto: Dan Grigorescu

CONSTANTIN
BRÂNCUȘI

CUMINȚENIA
PĂMÎNTULUI

Una din capitalele memoriale ale cititorilor de literatură este localitatea Humulești, care strânge anual în jur de 50.000 de vizitatori. Cifra e cu totul aproximativă, nu toți cei care vin să-și mărturisească în tăcere omagiul pentru capitala „Amintirilor din copilărie” fac gestul nepoetic de a se iscăli în catastră cu „impresii” așezat în tinda casei părintești a lui Ion Creangă. În sfârșit, 50.000 de oameni pot constitui populația unui oraș respectabil, — și acest oraș volant de cetățeni care-și păstrează neatinsă poezia copilăriei și o regăsesc în cărțile lui Ion Creangă, căutându-i farmecul în satul scriitorului poate mai mult decât în localitățile lor natale, e o dovadă că putem fi optimiști în ceea ce privește rosturile literaturii. Notasem cândva o întâmplare din recenta istorie humuleșteană a orașului volant de vizitatori și o repovestesc aci pentru înrudirea de umor și înțelepciune pe care o are cu firea lui Ion Creangă. Doi vizitatori, înainte de a trece pragul casei memoriale, s-au descălțat la ușă. Lucru care n-a fost prea înțeles de un martor distins care i-a felicitat cam cara-

LOCURI MEMORIALE HUMULEȘTII

gealesc „pentru gestul de înalt respect pentru care ați dat dovadă, stimă vizitatori”, La care, cei

doi vizitatori au răspuns: „Nu puteam intra cu ciubotele unde Ionică a mers desculț”.

Desen de Ion Murariu

Ștefan BĂNULESCU

Humuleștii sînt azi o prelungire orășenească a Tîrgului Neamț, la o nouă răsărire de treceri continue spre centre de lucru și frumuseți moldovene. Ca Nichifor Coțcariul, care găsea motive pentru a-și opri harabaua să dreagă ce nu prea avea de dres la vehicul, trecătorii își întrerup drumul pentru a vedea Humuleștii, casa lui Creangă și casa lui „Trăznea”, cel care se chinuia cu gramatica lui Măcărescu: „arta ce ne învață a vorbi și a scrie într-o limbă corect; mi-ți-i, ni-vi-li, me-te-î-o, ne-ve-i-le”. Ei retrăiesc bucuria interioară a „Amintirilor”, reconstituind „harta vie” a acestor amintiri pe ulițele satului, pe malul Ozanei, spre Pipirig, Borcea și Broșteni, spre Tîrgu-Neamț și Fălticeni. Și bucuria devine homerică, amănuntele lecturii din cărțile lui Creangă luînd proporții de Setilă. Un scriitor atât de iubit și atât de prieten ca Ion Creangă, numai noi toți, împreună, am avut și avem, și, dacă ne este permis, să spunem mai bine așa: prietenul lui Eminescu și al nostru.

Respect, printre amintirile mele de liceu, chipul unui bătrîn profesor de latină. Hainele sale cam ponosite, ochii săi osteniți, bărbuța rară, spatele girbov, nu-i luau nimic din presanța și atașamentul de care se bucura printre elevi. Desigur, nu lecțiile sale cu interminabile declinări latinești ni-l apropiaseră, nici măcar faptul că rostea filipicele cu glas transfigurat de sinceră înflăcărare. Așteptam cu interes orele sale, pentru acele sferturi de oră, ori numai câteva minute, cînd discutam liber, pe teme dintre cele mai diverse: „Ce e curajul?... „Ce e dragostea?... „Cum te poți face plăcut ca invitat într-o familie?... „E bine să riști?... „Cum folosești tacîmul la masă?... Băieții mai aveau și întrebările lor separate și, bineînțeles, noi fetele, îi invidiam pentru discuțiile lor în secret cu profesorul — bănuiam noi ce fel de discuții — și regretam că profesorul nu e profesoară. Întrebări, discuții... Mici lecții de viață, mari lecții de viață.

Nu știu dacă din punctul de vedere al disciplinei școlare sistemul profesorului meu e acceptabil. Probabil că nu, fiindcă, pe cît mi-aduc aminte, bietul de el, nu era în relații prea blinde cu direcțiunea școlii, care mereu îi făcea inspecții inopinante și-l certa în fața elevilor pentru minulele smulse programului de învățămînt. Dar nu e mai puțin adevărat că asemenea „minute” — smulse sau nu programului propriu-zis — își revendică dreptul de existență în viața școlii.

Lăsați-i pe copii să vă întrebe, tovarăși profesori. Răspundeți-le fără să obosiți. Învățați-i să întrebe. Provocați-i să discute problemele vârstei lor. Desigur, părinții au datorii importante în acest sens. Dar tot pe atîta și profesorii — dacă nu mai mult. Căci, în fața elevului, cuvîntul aureolat de prestigiul educatorului de profesie se impune hotărît, interesul manifestat de educator pentru problemele sale personale — în ciuda distanței obiective dintre elev și profesor — îl cîștigă afectiv. Și mai e ceva: în viața de școală, în

TINERE,

CE ȘTII DESPRE VIAȚĂ?

colectivitate și în raport direct cu ocupația principală a vârstei sale, copilul dezvăluie adesea nuanțe ale caracterului, preocupări, comportamente, în plus, față de cele filtrate de observația părinților. Or, a da răspunsuri eficace înseamnă și a răspunde nuanțat, pe cît de nuanțate sînt caracterele copiilor. Nu poți vorbi, să zicem despre modestia copilului cu sensibilitate maladiivă, tot ca și despre acela cu permanentă alură de campion la box. Și vine o vîrstă cînd spiritul copilului — deschis tuturor influențelor — cunoaște treceri bruște de la un sentiment la altul, de la o preferință la alta, gata oricînd să se identifice cu o gamă infinită de profiluri umane. Uneori total diferite de la film la film, de la lectură la lectură. Astăzi îl vedem construind nonșalanța, teribilismul eroului lui Salinger din a sa „De veghe în lanul de secară”, mâine alunecînd în reveria romanticului erou al lui Alain Fournier din „Cărarea pierdută”. Aceste fluctuații ale spiritului derutează uneori pe părinți, obișnuiți cu o anumită configurație sufletească a copilului lor, uneori chiar instalează, treptat, distanța între părinte-copil. E momentul cînd se cere ca școala, cu prestația sa, să acționeze hotărît ca să umple această distanță, să-i concilieze asperitățile și, mai ales, să cearnă și să discearnă aurul din nisipul meandrelor sufletești ale adolescentului. Nu trebuie să-mi rămînă indiferent nici mie, diriginte, — deși poate faptul intră în principal în sfera de interes a părinților — că dintr-o dată una din elevele mele a căpătat obiceiul de a se uita mult în oglindă. Ce să fac? Să-i confisc oglinda pe care, regu-

lat, o ține pe genunchi în timpul orelor, contemplîndu-se, uitînd de tot și de toate? Aș umili-o prea mult în fața clasei. Să o mustru, discutînd cu ea, separat? Poate și asta ar fi prea mult, față de sinceritatea naivă a gestului ei. Poate aș pierde această prețioasă sinceritate. Doar sînt atîția alții care trag obloane în fața ființei lor. Înăuntru, probabil ei rid, plîng, dansează, persiflează, se extaziază... Dar e greu să știi ce-i înăuntru. Poate va trebui să organizez o discuție despre „frumusețea feminină”, care, într-un fel indirect, s-o intereseze pe fata cu oglinda. Și dacă n-o va interesa? În sfârșit, să încerc. Dar cum să știu și de ce se uită atîta în oglindă. E pur și simplu curiozitatea adolescentină de a se cunoaște sau e la mijloc vreun motiv special? Nici asta nu e lipsit de interes pentru mine, dirigintele clasei.

Iată o foarte mică, o infimă problemă de educație printre atîtea altele, mici și mari. Și totuși cît tact și pondere se cere educatorului. Aș zice, față de nenumăratele dificultăți ale meseriei, că nici nu poate exista un educator perfect. Dar e foarte mult pentru un educator dacă el se străduiește să creeze un climat de încredere, în cadrul căruia conștiințele să i se dezvolte — și dacă se pasionează sincer pentru problemele sufletești ale copiilor. E ceea ce copiii simt imediat. E ceea ce simțeam în clipa cînd profesorul meu de latină intra pe ușa clasei.

Numai în acest climat întrebările care vin de la copii către profesorul lor sînt cele care-i interesează într-adevăr, discuțiile în jurul lor nu poartă barierele formalismului — cum, din păcate, se mai

întîmplă în școlile noastre — ci amprenta efervescentei. Și, în ciuda diferențelor caracterologice, există, totuși, teme fundamentale care, aproape fără excepții, interesează pe copiii de o anumită vîrstă. Cei eucerțiți de tainele scrierii sancerite, ca și cei ce se entuziasmează pentru raliul Franței, cei cărora nu le dă pace compoziția solului lunar ca și cei captivați de felul cum se împrăstie păsările de mazăre — la vîrsta presimțirilor erotice, manifestă unanim interes pentru aceste probleme. Cei cărora romanele li se par frivole, dar ecuațiile o încîntare, ca și cei care scriu poezii în orele de matematică, ajung să se întrebe: „ce e fericirea?”. Este, de asemenea, vîrsta cînd prietenia are un preț inestimabil, cînd emanciparea de sub orice tutelă devine un miraj, cînd orizontul imaginativ se lărgeste neprevăzut, cînd... Aspecte specifice ale vârstei, care pot deveni tot atîtea teme de discuție deschisă între profesorelev. Rămîn și aspecte neelucidate? Desigur, cine poate da un răspuns complet, să spunem, întrebării: „cum să trăiesc ca să fiu fericit?”. Dar un răspuns incomplet e totuși un răspuns, pe cînd a nu încerca să răspunzi înseamnă lenă a gîndirii, inerție. Iar copilul trebuie învățat că, pentru om, a exista înseamnă a gîndi, că principiul e totdeauna numai hotarul pădurii în mijlocul căreia propriul său spirit selectiv trebuie să acționeze creator.

Priveam nu de mult un tînar chemat pe scenă, să-și primească diploma la sərbătoarea majoratului. Era fericit de parcă primea o înaltă distincție. Și oare nu e, într-adevăr o mare distincție umană aceea de a deveni major? Dacă majoratul nu e numai un petec de hirtie. Dacă majoratul a fost clădit și de zi prin mari revelații asupra vieții. Tocmai de aceea, privindu-l pe acel tînar îmi spuneam: „Tinere, ce știi despre viață? Ai întrebat destul? Ți s-a răs-puns destul? Ai gîndit destul? Cît și cum te-a ajutat, în acest sens, școala?”

Emilia CĂLDĂRARU

Munca unui șir de ani cu tineretul m-a convins că „această vîrstă de aur”, cu dorința ei de afirmare, cu dinamica ei contradictorie și cu tabloul ei psihologic atît de mozaicat reclamă o educație specială, un sistem de influențare foarte mobil și subtil.

Între aspectele multiple ale educației, eșecurile tinerilor m-au preocupat întotdeauna. Am urmărit cauzele insucceselor unor adolescenți care au pornit bine la drum și au rămas la un moment dat în afara școlii, ori s-au poticnit la mal.

Fără să-mi îngădui să formulez concluzii, dominant mi se pare la această categorie de tineri neconformismul, dar și incapacitatea de a se conduce după norme raționale impuse de etica socială. Slaba conturare a unui ideal de viață, subrezența voinței și lipsa unei influențe ferme și sănătoase a familiei sînt cauzele care concurează în mod frecvent la eșecul prematur al unor tineri aflați pe băncile școlii. Așa se întîmplă că aventura captivantă, hazardul, intervin în traiectul vieții acestora, îi găsesc dezarmați dar dornici de afirmare și-i deviază din drumul lor firesc.

În asemenea momente cirna trebuie ținută bine; reușita fiind mai sigură cînd familia, în general mai bine edificată, își asociază școala. Experiența ne-a dovedit că prin acțiunea comună, plină de tact, se poate contracara în cele mai multe cazuri forța nocivă de atracție a anturajului nepotrivit.

Din păcate nu întotdeauna se întîmplă așa, deoarece unii părinți își pun mai serios problema educației abia atunci cînd copilul lor a ajuns în impas moral din care greu se poate redresa, sau pur și simplu a pierdut un an de școală. Zguduiți de abaterea elevului sau de dezastrul din catalog, amîndoi părinții găsesc timp din abundență să vină la școală, ba chiar să-și pună în stare de alarmă rudele și cunoștii...

E destul de greu să-i faci pe acești părinți să înțeleagă că rostul nostru nu e să salvăm niște înecați, ci să veghem împreună asupra fiecărui vîlstar încredințat nouă și să-l dirijăm în sensul țelului comun.

Mă voi opri la două dintre numeroasele cazuri întîlnite, în care lipsa unei concepții sănătoase asupra educației, lipsa înțelegerii între părinți, care pun autoritatea lor sub semnul întrebării, s-au soldat cu consecințe regretabile.

★

Ionuț S. era un băiat isteț, vesel, foarte înimos, bun coleg și mina dreaptă a dirigintei în treburile clasei. Ajuns în clasa a XI-a, a început să meargă prost la învățatură, să lipsească de la unele ore și chiar zile întregi, pînă cînd a intrat într-o reclusiune greu de explicat pentru toți cei care-l cunoșteau în școală.

Într-o bună zi a dispărut de-acasă și diriginta s-a pomenit cu el în prag. Valiza pe care o ținea în mină a lămurit repede situația. Trecîndu-și de cîteva ori palma peste fruntea umezită de sudoare, fugarul a îngăimat cu intermitențe:

— Nu am unde să merg, la hotel nu mă primește... și colegii nu vreau să știe...

— Ce ai tu de ascuns, Ionuț? De ce ai luat o asemenea hotărîre? Orice ar fi trebuie să te întorci acasă.

Băiatul răspunde precipitat și foarte hotărît, mușcîndu-și buzele:

— Acasă nu mă mai întorc. Nu pot suporta să fiu ținut de mîlă, să încurc viața cuiva.

Ionuț părea neclintit în hotărîrea lui, vorbea grav, aproape indurerat. Ca să-l abată de la necazul lui, diriginta schimbă puțin firul discuției:

— La vîrsta voastră nu judecați prea mult, nu sînteți încă destul de căliți pentru a suporta încercările vieții; au mai făcut și alți băieți asemenea „eroisme” și tot acasă s-au întors. Tatăl tău știe?

— N-am tată, e soțul mamei.

— Vorbeam de tatăl tău adevărat. Am să-l caut la telefon.

Făcu în aer un gest semnificativ ca și cum ar fi zis „mai bine să nu pomenim de dînsul”. Diriginta aștepta să-i povestească cum s-au întîmplat lucrurile în noua familie a mamei; să i se destăinuie, să-i ceară un sfat. Băiatul tăcea, rezemat de un scaun ce i se oferise ca să șadă. Nu prea știa cum să explice situația nouă în care se afla. Evadarea lui nu putea fi ase-

muită cu a altor băieți. Mama îl îngrijea, îi dădea totul, poate chiar mai mult ca înainte, căci venitul lor sporise; îi dădea bani de buzunar, să meargă la cinema, la restaurante, să nu stea tot pe-acasă. E adevărat că se cam ferea de soțul ei, creîndu-i iluzia că băiatul crește de la sine și nu cere nici un sacrificiu. Avea o tactică a ei, oarecum duplicitară. Cit despre copil, ea nu-și făcea, bineînțeles, nici un fel de griji sau supoziții asupra vieții lui interioare. Sensibilitatea lui rănită nu era nici pe departe luată în seamă.

Opt ani, cit au stat numai ei doi, băiatul s-a dedicat cu totul mamei lui, își asumase rolul de protector și „cap al familiei”. Grijiile gospodăriei le-a dus cu o devoțiune de care era mîndru. Acum era scos din prerogativele lui, redus la poziția de figurant, depersonalizat. L-a auzit o dată pe noul tată spunînd: „Să termine liceul și să se descurce mai departe cum o putea; armată, slujbă, îl privește după ce e major”.

Discutînd cu diriginta, mama, afectată peste măsură de atitudinea fiului ei, pentru care „s-a sacrificat toată viața”, a spus printre altele că ar fi cazul ca măcar acum cînd a ajuns în ultima clasă să se intereseze și tatăl său de soarta lui... „că are condiții mult mai bune”.

Propunerile voalate ale mamei, pentru care invocă sprijinul școlii, au creat puțină derută în mintea dirigintei, dar i-au întărit convingerea că băiatul nu și-a luat degeaba lumea în cap; că nu era vorba de o afirmare a independenței, ci de cu totul altceva.

Pînă nu de mult, deși despărțiți, alît mama cit și tatăl se ocupau stăruitor de copil, veneau pe rînd la școală, interveneau cu grijă în rezolvarea micilor lui necazuri. Dar iată că deodată tatăl își manifestă nu știu ce rețineră, un fel de răceală amestecată cu teamă. Ionuț a observat această rezervă și se simte de două ori lovit și descumpănit. „Poate că se ferește ca nu cumva într-o bună zi să-i cad pe cap”.

Ionuț a ajuns la mine cînd acumula un mare număr de absențe care-i periclitau situația.

— Am lipsit mult, dar nu pot motiva decît o parte din absențe. De școală nu vreau să mă las orice s-ar întîmpla.

— Ai pierdut cam multe lecții tocmai în perioada cînd s-a recapitulat materia pentru bacalaureat și notele tale nu sînt tocmai sigure.

Tatăl său care la sugestia mamei fusese chemat la școală și era de față s-a oferit să-l controleze mai des:

— Am să-l ajut cît pot, mai am și eu un copil.

— Sînteți la fel de obligat față de acesta, poate chiar mai mult.

A propus să-l dea în seama unui meditator pînă la examen. Băiatul a refuzat energic, aproape crud:

— Am să mă descurc singur, m-am săturat de gesturile caritabile ce se fac pentru mine.

Cu eforturi mari și datorită pregătirii lui anterioare Ionuț a trecut bacalaureatul. La facultate n-a încercat să se prezinte (la concurs). De un an își face stagiul militar și ne trimite din cînd în cînd vederi. Citesc printre puținele lui rînduri. E același băiat entuziast, cîstit, încrezător. De acum se va descurca singur.

★

Auzeam de la o vreme lucruri surprinzătoare în legătură cu Lucica M., despre care îmi făcusem cea mai bună părere. Avea o inteligență vie, învăța cu interes susținut la toate obiectele, ordonată, săritoare, mereu prezentă în viața colectivului. E adevărat că în ultima clasă în comportamentul ei apăruse o notă de cochetărie, mai multă dezinvoltură și un aer de superioritate. La o reuniune cu elevii a venit într-o ținută de-a dreptul extravagantă. N-a fost nevoie să intervenim pentru a o trimite acasă, căci Lucica era tare grăbită și nu venise de fapt decît să-și arate toaleta. Altă dată mi-a atras cineva atenția că mașina din fața școlii o așteaptă pe Lucica! Și așa a fost.

Am aflat atunci de la colegile ei că are o garderobă foarte luxoasă, pantofi peste pantofi, aduși din străinătate, poșete, blănă etc. Știam de la diriginta că părinții ei trăiesc destul de modest, dintr-un salariu de mic funcționar, și că tatăl său este mereu plecat în provincie.

La solicitarea dirigintei de a participa la ora de convorbiri la care invitase și părinții

fetei n-am putut răspunde decît peste cîteva săptămîni. De fiecare dată, ca și acum, venise mama. Am întrebato de preocupările fiicei sale, de anturajul ei. Mama pleda cu înverșunare pentru puritatea fetei și nu admitea nici un fel de suspiciune. Ea motiva cu argumente stăruitoare că „Lucica e prea inteligentă să se incurce cu cineva”. Cit despre prieteni:

— E adevărat că nu-i place să se împrietenească cu colegi și de asta sînt invidioși. Ea își alege oameni „serioși”, de la care are ce învăța. Sînt mai culți, mai voiajați... Ce să discute ea cu niște „puști”?

— Tocmai cu aceștia are probleme comune. În clasa ei sînt băieți nu numai de nivelul ei, dar care o depășesc ca pregătire și orizont cultural. Am numit cîțiva. I-am vorbit apoi despre prietenie ca despre o legătură gingașă ce trebuie cultivată cu atenție, ca de un factor stimulat, asupra căreia avem însă datoria să veghem și să intervenim atunci cînd e nepotrivită.

Mama protesta într-una, protesta strașnic și imperativ, deși nu i se pusese decît niște întrebări obișnuite și cu destulă delicatețe. Reacția ei m-a făcut să bănuiesc că e deținătoarea unor secrete penibile. Bineînțeles n-am putut afla nimic concludent de la ea și nici asupra comportării fetei n-am putut acționa la timp. Lucica scăpase prea departe de sub aripa familiei, își luase libertăți prea mari. Compromisurile la care consimțise mama erau un scut sigur pentru degringolada fetei. N-a mai fost nevoie de nici o investigație, căci Lucica se afișa în văzul lumii în compania unui cunoscut artist de estradă cu vreo 25 de ani mai în vîrstă. Chestiunea devenise notorie pentru toți colegii ei.

Am fixat de comun acord o convorbire cu tatăl fetei la care a venit tot mama motivînd că soțul a fost trimis pe teren (deși abia se întorsese). După plecarea ei i-am telefonat la serviciu și omul a venit numaidecît.

— Eu sînt, cum vedeți, un om foarte ocupat; sînt mai mult pe teren. Dar soția mea are grijă de față și ea e ascultătoare.

— Dv. ați controlat cînd vine seara acasă? Ce face ea duminica? V-ați întrebato de unde atitea toalete scumpe?

Abia schimbaserăm cîteva cuvinte, că mama intră val-virtje, de data asta cu o mină îngrijorată, cerînd pe un ton rugător înțelegere și sprijin. Întrebările mele erau bine calculate și ea a simțit unde băteau, dar se pricepea tot atît de bine la eschive subtile.

— Nu trebuia să vă faceți probleme cu copilul nostru, tatăl ei și cu mine vom avea grijă să devină iarăși o elevă model. Știți dv., vîrsta asta își are surprizele ei.

Am determinat-o, punîndu-i în față cîteva elemente concrete, să spună de față cu soțul ei ceea ce știe. A relatat ceva vag.

— Lucrurile pe care le-ați prezentat sînt adevărate, dar numai parțial. Nu e însă nevoie să povestiți totul. Adevărul întreg se poate deduce. De altfel, nici nu e necesar. Mă simt destul de stînjinită să vi-l pun în față. Mai important e să vedem cum o putem reeduca pe fiica dv. S-o chemăm să stăm de vorbă cu toții.

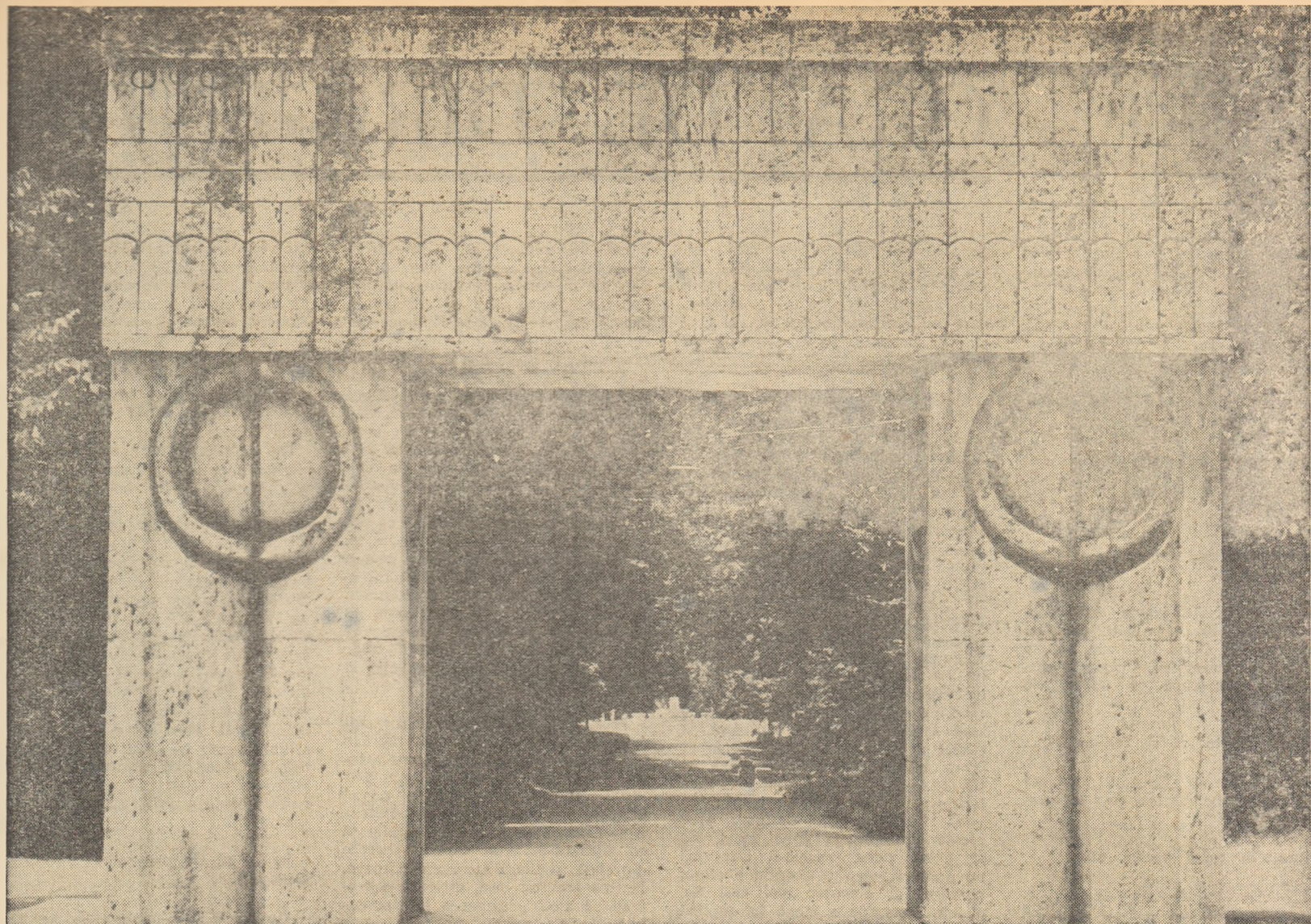
— Mai bine nu, vorbi mama, i-ar fi rușine să mai vină la școală cînd se știu asemenea lucruri despre ea.

Tatăl făcea înmărmurit, un tremur ușor al capului și ochii din ce în ce mai dilatați mă făceau să-mi dau seama de jena și indignarea lui. Dar în fața soției nu putea lua o atitudine. Aveam de-a face cu un părinte slab. Se afla într-o acută criză de autoritate. Într-un tirziu, cu vocea foarte scăzută, vorbi:

— Înseamnă că de cîte ori veneam seara tirziu de la gară și nu mă lăsa să trezesc fata, ea nici nu era acasă. Avea cheia lăsată sub preș la intrare și se strecura tiptil. Ce lucru îngrozitor!

Amiciția cu „artistul de vază” a continuat o bucată de vreme. Fata a părăsit școala. Azi e fără ocupație, în căutare de alte asemenea prietenii „avantajoase” și efemere. Întoarcerea la muncă și la demnitate se pare că e din ce în ce mai anevoioasă. Colegii ei sînt acum studenți. Desigur, n-o invidiază nimeni.

Prof. Zina SÎRBU
Directoarea Liceului „M. Eminescu”
București

CONSTANTIN BRÂNCUȘI

POARTA SĂRUTULUI

foto: Dan Grigorescu

NOTE DE LECTURĂ

Oricine aude sau pronunță astăzi numele lui William Shakespeare se gîndește la teatru, aproape identificînd cele două entități: Shakespeare e teatru. Cu toate acestea, marele scriitor englez nu și-a simțit imediat vocația pentru literatura dramatică și pentru scenă. După propria mărturisire, primele sale lucrări au fost două poeme, *Venus și Adonis* (1593) și *Lucreția* (1594), iar într-o scrisoare către contele Southampton poetul afirmă chiar că *Venus și Adonis* reprezintă „primul moștenitor al fantaziei” sale. A scrie asemenea poeme în versuri — pe teme mitologice, în stanțe, după modelul petrarchesc sau al lui Poliziano — era nu numai la modă în Anglia elisabetană, ci un semn de elevație spirituală și culturală: ajunge să amintim că înfîietatea (oficială) în acest domeniu aparținea lui Marlowe și binecunoscutului său *Hero și Leandro*, care-l influențează și pe Shakespeare. (În orice caz, istoriografii literari au ajuns — în legătură cu începuturile literare ale poetului de la Stratford — la concluzia că Shakespeare și-a dobîndit relativ tîrziu și treptat conștiința vocației de scriitor și dramaturg.)

Firește — așa cum arată shakespeareologul Gabriele Baldini în *Mic manual shakespearean* — ar fi nepotrivit să se exagereze valoarea poetică a acestor două poeme de tinerete, dar la fel de nepotrivit ar fi și să li se subevalueze „angajarea”, efortul de măiestrie literară. Există, în *Venus și Adonis*, o anumită probitate, o anumită conștiință poetică de sine și cititorul care parcurge, fie și pe sările, stantele compunerii va sesiza, fără-

ndoială, cîteva din trăsăturile caracteristice ale facultății geniale a lui Shakespeare, mai ales pe planul exercițiului fecund, al „digației” exacte, căreia va căuta să-i rămîna credincios pînă la capăt, pînă la opere ca *Poveste de iarnă* sau *Henric VIII*.

Găsim și în *Venus și Adonis* un nucleu dramatic, oarecum firav, cuprins în plămada narației mitologice, chiar dacă ornamentele acesteia tind mereu să se preschimbe în veșminte elisabetane, contemporane autorului. Atrage însă atenția mai ales faptul că personajele cele mai vii, cele înfățișate cu mai multă forță, nu sînt ființe omenești — protagoniștii poemului — ci ființe necuvîntătoare și iraționale: calul, iepurele, cerbul, căprioara, mistrețul, cîinii de vînătoare. „Portretele” acestora din urmă dobîndesc o expresivitate ce ne face să ghicim „gheara de leu” a maestrului, așa cum reiese, de pildă, într-o traducere aproximativă.

Iată, de pildă, imaginea iepurelui:

Stanța CXIV

Și cum ai pus pe fugă, scoțîndu-l din desîș, iepurele cu vederea scurtă, privește această biată creatură cum se ia la întrecere cu vîntul, ca să scape de capcane; și cu cită îndemînare face ocoluri și-și schimbă pe neașteptate direcția, la o depărtare de sute de stînjeni.

Stanța CXV

Gonește, — uneori, în mijlocul turmei de oi, încercînd să înșele adulmecarea pătrunzătoare a cîinilor, iar alteori se pierde acolo unde iepurii își sapă sub pămînt vizuina, ca să-și oprească, în

toiu lătratului, zgomotoșii urmăritori, iar alte ori se însoțește cu o ceată de cerbi; primejdia născoceste tertipuri, frica ascute judecata.

Imaginile cele mai durabile din *Venus și Adonis* se adună într-o albie compactă a scurgerii timpului, a declinării luminii spre noapte, pe verzile coline ale unui peisaj în care cercetătorii au recunoscut împrejurimile de la Warwickshire, atît de familiare scriitorului. Un peisaj plin de adevăr și de prosepțime, cu o prezentă deosebit de vie, mai cu seamă, a ființelor fără grai. Poemul e o mărturie a simțului shakespearean pentru natură și pentru tîlcurile acesteia, un simț acut pentru pulsațiile vieții, de la mișcările mărunte ale boturilor de iepure pînă la tropotul copitelor de cai, de la gîffitul încălzit al cîinilor la freamătul frunzișului. Chiar și aromele și mirosurile sînt emanații ale pămîntului, autorul simte răcoarea de rouă și întrevede desfacerea petalelor sub soarele amiezii. Toate acestea sînt motive și elemente pe care le vom reîntîlni — cu aceeași vigoare expresivă — de-a lungul întregii opere a lui Shakespeare.

Lucreția e un poem mai puțin izbutit și, în același an (1594), Shakespeare trece la elaborarea celei dintîi lucrări din seria așa-numitelor „drame experimentale”: *Titus Andronicus* mai exact *A Noble Roman History of Tytus Andronicus* (O nobilă poveste romană a lui Titus Andronicus), cu care se inițiază uimitoarea ascensiune a luceafărului aprins de geniul dramatic al lui William Shakespeare.

Ne-am adresat mai multor cadre didactice de la câteva școli din București (Liceul nr. 15, Liceul „Gh. Lazăr”, Liceul „N. Bălcescu”, Școala generală Nr. 169 și Școala generală nr. 66 din comuna Pantelimon) cu întrebarea:

Este ora de dirigenție la nivelul celorlalte ore?

Răspunsul a fost unanim: Depinde!

Reporter: Perfect, dar de cine depinde?

1) Bineînțeles, de diriginte! în primul rând...

Prof. Ilinca Tănăsescu (directoarea Liceului nr. 15): Este cea mai grea oră de clasă. Nu-i de mirare că unii profesori evită această disciplină... dătătoare de dureri de cap!

Rep.: Poate că au și motive...

I.T.: Motive se găsesc întotdeauna! Depinde în ce măsură sînt întemeiate...

Rep.: În cazul acesta, sînt?

I.T.: Da și nu! Ambiguitatea răspunsului nu-i un subterfugiu. E vorba de o lecție prin excelență creatoare, la care nu există o materie precisă, cristalizată pe teme și capitole, prin practica pedagogică. Și, totuși, consecințele felului de predare a acestei dificile materii se măsoară, nemijlocit, în modul de comportare a elevilor la școală, în familie, pe stradă. Fiind, deci, ora de cea mai directă legătură între elevi și lumea înconjurătoare, ea reclamă dirigintei nu numai un mare bagaj de cunoștințe etico-psihologice, ci și mult talent pedagogic, deci o certă vocație de educator. În același timp, el trebuie să fie un excelent profesor în specialitatea sa, pentru a impune clasei, la care și predă, printr-o impecabilă ținută profesională. Dar, mai ales, să fie un desăvîrșit cetățean, un om de o înaltă ținută morală, de o ireproșabilă comportare față de cei din jur: principal, atent la opiniile sau doleanțele altora, cinstit, drept, gata oricînd, deci capabil oricînd, să dea un sfat, să propună o soluție, dar și să stimuleze, cu mult tact, căutarea unor rezolvări proprii. Nimic mai impunător în ochii elevilor, setoși de un ideal înalt, decît exigența și corectitudinea profesorului față de sine, suportul cel mai temeinic al exigenței față de cei din jur.

2) În al doilea rînd... Lucrurile încep să se complice!

Dacă toți interlocutorii au subscris la această sumară schiță de profil a unui bun diriginte, subliniind în consens importanța rolului său în cadrul orei educative, „divergențele” s-au ivit îndată ce s-a trecut la desemnarea factorilor imediat urmăritori ca importanță. Îi indicăm, în ordinea sufragiilor întrunite: a) participarea clasei la dezbateri; b) existența programei analitice și, mai

ales, a materialelor orientative și ajutătoare; c) concursul acordat de părinți; d) conjugarea eforturilor între școală, familie și societate, spre a nu se contracara munca dirigintei la clasă. Să le urmărim pe rînd.

a) **Clasa: receptacol sau... „ora-col”?**

Jocul de cuvinte nu e de loc gratuit. Într-adevăr, care trebuie să fie rolul clasei — al acestei „opinii publice” în miniatură — spre a-și exercita funcția fundamentală în procesul educativ? Să primească, sau să dea... sentințe etice, să judece sau să fie... judecată? Firește, opoziția nu se realizează niciodată în termenii ei categorici. Dar problema ține, după părerea noastră, de însăși viziunea asupra muncii educatorului cu clasa. Și dacă dascălul are datoria de a arăta elevilor, în primul rînd, cum trebuie să se poarte spre a atinge tipul uman ideal, la rîndul ei clasa e chemată să arate în ce măsură a înțeles de ce să se poarte în acest fel. Lipsind însă baza teoretică largă a unor soluții de viață fundamentale, desigur, problema opțiunii, la acest nivel, nu se poate pune definitiv. Dar nici nu poate fi neglijat dreptul profund omenesc al elevilor, mai ales din clasele mari, de a alege în deplină cunoștință de cauză un mod sau altul de a fi, de a descoperi, ei singuri, nu numai cerințele unei juste comportări, ci și măsura în care ea poate constitui temeiul viitoare realizări spirituale a fiecăruia, ca individ util societății și, tocmai prin aceasta, lui însuși.

Prof. emerită Elena Flondor (Liceul nr. 15): E infinit mai greu să-i convingi pe copii de ce trebuie să se comporte într-un anume fel, decît să le comunici „ex cathedra” un codex de legi morale imuabile. Spiritul lor de independență s-ar opune, instinctiv, canoanelor morale impuse uneori sub „amenințarea” notei la purtare. Evident, rolul sancțiunilor rămîne intangibil. Dar pedeapsa e o soluție de ultimă oră, cînd nu mai poți scoate nimic apelînd la înțelegerea elevului. Administrarea ei în doze zilnice ar duce la imunizarea „organismului” recalcitrant. Talentul de a fi diriginte, cred eu, constă tocmai în puterea de a-i face pe elevi interlocutori la un colocviu deschis privind formația lor morală. Ora de dirigenție este, dacă vreți, ceasul acela de meditație cînd elevii rămîn singuri cu profesorul lor, devenit dintr-odată părinte, confesor, coleg cu o mai mare experiență de viață. „Ce să fac, tovarășă dirigintă? Uitați-vă ce-am pățit... Mi-e rușine să spun... Dar nu mai pot tăcea!”... Care dascăl n-ar da extrem de mult pentru aceste propoziții, cu care, de obicei, elevii își încep destăinuirea, cer un sfat, își recunosc o vină; altfel spus, luptă să se cunoască, să se depășească, să se autoperfecționeze.

Rep.: Ca profesoară emerită, cu o mare experiență didactică, care credeți că sînt metodele cele mai potrivite pentru antrenarea clasei în aceste „colocvii deschise”?

E.F.: În general, sînt împotriva referatelor, cu excepția celor prilejuite de diverse aniversări. Anunțată din timp, tema orei de dirigenție, dacă răspunde într-adevăr unei necesități majore din viața clasei, poate constitui, ea însăși, un îndemn pentru pregătirea elevilor, pentru cristalizarea unor puncte de vedere care, apoi, să fie confirmate, sau infirmate, în forumul clasei. De mult interes se bucură formele mai originale de organizare a orei de dirigenție. Un singur exemplu: lecția-concurs cu tema „Îndreptar de comportare civilizată”. După ce am prezentat mai întîi datele teoretice, un juriu format din elevi a trecut la aprecierea răspunsurilor la întrebările trecute în biletele de examen. Efectul educativ a fost maxim. El s-a conjugat cu senzația elevilor că participă direct la „elaborarea” unor norme etice pe care, implicit, și le-au însușit.

Prof. Ion Popescu (director adjunct al Liceului „Gh. Lazăr”): În locul unor referate slabe, care rareori antrenează clasa la discuții, s-ar putea citi, să zicem, cîteva pagini bine alese dintr-un volum de beletristică. Lectura ar putea fi completată cu dezbaterile unor cazuri concrete din clasă, similare sau asemănătoare. Pentru aceasta, însă, dirigintele trebuie să aibă priceperea indispensabilă de a depista, pe baza unor observații psihologice minuțioase, „mișcarea” evolutivă a fiecărui caracter în formare, mai ales acele reacții ce se cer dirijate cu grijă, înainte de a deveni explozii, uneori cu consecințe greu calculabile!

Prof. Cecilia Cristescu (Liceul „Gh. Lazăr”): Sînt cazuri în care accentul orei de dirigenție trebuie pus pe analiza situației la învățătură, altele în care lucrurile stau mai prost la capitolul comportare, altele se cere o atenție sporită față de pregătirea tinerilor pentru alegerea profesiei.

Prof. Ioana Cosma (directoarea Liceului „N. Bălcescu”): Orice s-ar spune, dar baza pentru reușita unei ore de dirigenție o constituie tot tematica. La liceul „N. Bălcescu”, principalele probleme se înscriu într-o sferă de preocupări mai largă: organizarea studiului individual, formarea deprinderilor de comportare corespunzătoare la școală, în familie, la spectacole, în excursii etc.

Rep.: Vreți să citați cîteva teme, de la care așteptați să-și atingă scopul educativ propus?

I.C.: Printr-o enumerare succintă n-aș face decît să omit altele, la fel de atractive. Totuși. Să zicem: „Ce înseamnă a ne comporta civilizată?” „Prietenii și prietenia”, „Sobrietate și snobism”, „Particip la activitatea întregii școli?” „Ce-am citit în ultimul timp”, „Să ne amintim regulamentul școlar”, „Politețea — oglinda unei adînci omenii”, „Folosirea cuvintelor magice: te rog și mulțumesc”, „Ce este modern și ce este excentric”, „Părinți și copii” etc. O suită de teme cu un caracter educativ într-un sens mai larg, nu însă mai general

sau vag. De pildă: „Figuri celebre din Renaștere”, „Grija pentru avutul obștesc”, „Ce exprimă muzica?”, „O nouă sursă de energie: laserul”, „Oameni de seamă români în patrimoniul culturii universale”, „Teatrul și educația tineretului”, „Portretul spiritual al elevului de liceu”, „Perspectiva valorificării oceanului planetar”, „Cele șapte minuni ale lumii” etc.

De mult interes s-a bucurat organizarea unei „ore a viitoarelor talente”. Elevii, firește cei dotați, au recitat versuri originale, au cîntat la chitare construite de ei, melodii compuse cu acest prilej. Este foarte important, mai ales pentru clasele mari, ca orele de dirigenție să se desfășoare după un tipic cît mai puțin „scolastic”, să fie cît mai variate ca problematică și serioase în privința conținutului, a unghiului îndrăzneț din care sînt privite problemele. Pentru că, de ce să nu fim sinceri, repetarea de la an la an, în virtutea inerției, a unor teme arhibalizate nu duce decît la plictiseală. Ceea ce contravine chiar înclinațiilor firești ale acestei vîrste refractare prin definiție monotoniei, plafonării.

b) **Ce să fie programa: Alfa sau Omega?**

Cu sau fără programă pentru ora de dirigenție? La această întrebare răspunsurile au fost mixte. În special la clasele mici, existența programei, tipărită deja de Ministerul Învățămîntului, a fost salutăată. Lucrul ni se pare firesc. Aici, participarea clasei la oră este mai dificilă, copiii abia încep să-și precizeze unele puncte de vedere proprii. Deocamdată, preferăm... să asculte. De unde, necesitatea unui sistem bine articulat al lecțiilor de dirigenție, în care gradarea tematică și adîncirea problematică să urmeze un curs firesc.

Prof. Eliza Iscru (Școala generală nr. 66): Tipărirea Programei muncii educative în școala generală este un câștig, mai ales pentru noi, profesorii din mediul rural, care nu avem la dispoziție bibliotecă înzestrată cu colecții de publicații pe care să le consultăm cu ușurință, de la o oră la alta. Dar mai simțim nevoia acută a unei programe speciale pentru ora de dirigenție, sinonimă cu cele pentru alte materii. Cu atît mai mult, cu cît această oră nu este ținută de cadre didactice specializate în dirigenție. Toți fac, pe cont propriu, muncă de pionierat, căutîndu-și singuri soluțiile cele mai potrivite spre a ajunge la inima elevilor. Dar de ce să nu se fixeze, pe bază unei ample cercetări, jaloanele metodologice unitare pentru întregul sistem de învățămînt?

Prof. Ion Popescu: Munca dirigintei ar putea fi studiată documentat, științific, de către Institutul de cercetări pedagogice. Concluziile, bazate pe fapte vii, aprofundate pe grupe de clase, cu tematică sau fără, ar putea fi publicate și incluse în programa pentru întreaga țară. Fie și numai pentru a exista niște criterii unice de apreciere.

Prof. Elena Antoci (directoare adjunctă a Liceului „Gh. Lazăr”): Mai ales că inspectorii au, de multe ori, o optică îngustă asupra muncii, apreciind-o după măsura în care corespunde sau ilustrează niște indicații date. Iată de ce, așteptăm tipărirea în volum și a programei pentru clasele IX-XI.

Prof. Elena Flondor: Nu cred că ar trebui o programă atât de rigidă, din moment ce problemele ce se cer discutate diferă de la o clasă la alta.

Rep.: Idealul ar fi ca fiecare diriginte să fie și metodistul orei respective... Credeți că, într-adevăr, existența unei programe unice pentru această disciplină ar împiedica asupra libertății profesorului de a abstrage din realitatea clasei teme cele mai vii?

E.F.: O anumită încorsetare ar fi inevitabilă, din moment ce „punctajul” programei ar prevedea atât de detaliat desfășurarea orei respective. Inspectorii, preocupați doar de respectarea „literii cărții”, ar avea un instrument mult prea îngust de a măsura o activitate educativă ce nu se împacă de loc cu închistarea și rutina.

Rep.: Dar programa e cerută mai ales de profesori...

E.F.: Dar ea va fi folosită mai ales de inspectorii! Personal, cred că un bun diriginte nu așteaptă „mura-n gură” tematica de la minister! Din moment ce tu îți alegi tema cea mai adecvată, înseamnă că ai deja și o viziune foarte precisă asupra modului de prezentare a ei. Dirigenția nu-i matematică, să aplici cu strictețe teorema ca să-ți dea... conștiința formată gata! Ora de dirigenție e creație sau cel puțin... operație, extrem de complexă, care se efectuează cu instrumente minuite de chirurgii excelenți.

Rep.: Dar nu toate „operațiile” sînt cazuri clinice. Există o profilaxie, ca să păstrăm terminologia, bazată pe norme și legi pe care, singur, le-ai descoperi mai greu. Pînă cînd toți dirigenții vor deveni... doctori în psihologie, călăuzele acestea ar fi binevenite.

E.F.: Sub rezerva pericolului ca ele să fie interpretate unilateral, birocratic, aș putea subscrie la necesitatea lor, pentru cadrele mai puțin experimentate.

Prof. Tatiana Sîrbu (Liceul nr. 15): Problemele din programă ar putea fi doar puncte de pornire pentru dezbaterile din clasă. Pentru că elevii trebuie să fie lăsați să-și spună singuri punctul de vedere, să fie intransigenți față de propriile greșeli, să se deprindă a judeca, ba chiar a da „sentințe”, bazate însă pe o multilaterală cunoaștere a cazurilor care se discută. Rolul dirigențelui fiind, firește, să... ratifice valabilitatea lor, într-un spirit de deplină obiectivitate și răspundere. Ar crește atât mîndria copiilor față de ei înșiși, în stare să rezolve cele mai complicate situații de viață, cît și față de colectivul clasei din care fac parte.

Prof. Maria Hangiu (Liceul „N. Bălcescu”): Nu atât programa ne lipsește — teme avem din belșug — cît materialele ajutătoare și orientative pe care să le folosim pentru fiecare temă. Noroc că presa centrală, în special ziarele „Scînteia” și „Scînteia tineretului”, precum și revista „Colocvii”, acordă o mare

atenție problemelor de etică și educație. Recomandîndu-le elevilor, avem surpriza plăcută ca mulți dintre ei să fi citit articolele la data apariției. Dar, ce fac revistele de specialitate?! De ce este neglijată tocmai ora de dirigenție, cu problemele ei stringente și spinoase, cînd se știe că tocmai dirigenții sînt cei care, neavînd o specializare universitară adecvată, au cea mai mare nevoie de sprijin în această privință!?

Prof. Maria Moțoc (Liceul „N. Bălcescu”): Cel mai mult ducem lipsa unei bibliografii, a unei culegeri de texte pedagogice, sau chiar a unui manual care să fie, desigur, folosit de la caz la caz, în funcție de similitudinea dintre lecții și situațiile întîlnite la clasă. Caracterul facultativ al manualului nu i-ar știrbi utilitatea practică, dacă ne gîndim că pregătirea unei ore de dirigenție necesită, în mod curent, 8-10 ore!...

Prof. Cecilia Cristescu (Liceul „Gh. Lazăr”): Iată de ce, propun ca dirigenților să nu li se mai ceară desfășurarea activităților extrașcolare în rînd cu celelalte cadre didactice. Pînă cînd să se mai considere dirigenția un fel de anexă-bagatelă la norma didactică, cînd ea, de fapt, echivalează cu o a doua catedră?

c) Ce școală clădea... familia surpa?!

O variantă particulară a legendei despre ctitoria meșterului Manole pare a defini uneori raporturile dintre școală și părinții care înțeleg să-și exercite sentimentele paterne anihilînd pretinsele „severități” ale școlii, printr-o toleranță rău înțeleasă.

Prof. emerit C. Mărculescu (director adjunct al Liceului nr. 15): Problemele dragostei, ale prieteniei, ale unor relații firești dintre băieți și fete, mai ales în condițiile școlii mixte, nu pot fi cîtuși de puțin ignorate. Păcat că nu toți părinții înțeleg toată complexitatea acestor aspecte particulare ale vârstei „primelor iubiri”. Liceul nostru, de pildă, e terorizat din cînd în cînd de un grup de huligani, spre potolirea cărora sîntem nevoiți să recurgem la sprijinul miliției. Vă dați seama ce importanță are faptul dacă părinții supraveghează cu atenție orele de sosire acasă a copiilor, mai ales a fetelor. Educația primită în școală rămîne ca un pod suspendat pe un singur țărîm, atîta timp cît de pe malul celălalt nu licărește nici o lumină de înțelegere și solidaritate...

Prof. E. Aman (directoarea Școlii generale nr. 169): În condițiile civilizației contemporane, tentațiile extrașcolare sînt nu numai numeroase, dar unele dintre ele și nocive. Ar trebui să se creeze un curent mult mai puternic al opiniei publice, pentru a-i ajuta pe elevi să rămînă, și în timpul liber, elevi. În fond, majoritatea populației o constituie cei care au copii, astfel încît nepăsarea unora aflați în afara familiei — pe stradă, în vehicule de transport în comun etc. — poate avea repercusiuni nedorite asupra conduitei de ansamblu a elevilor.

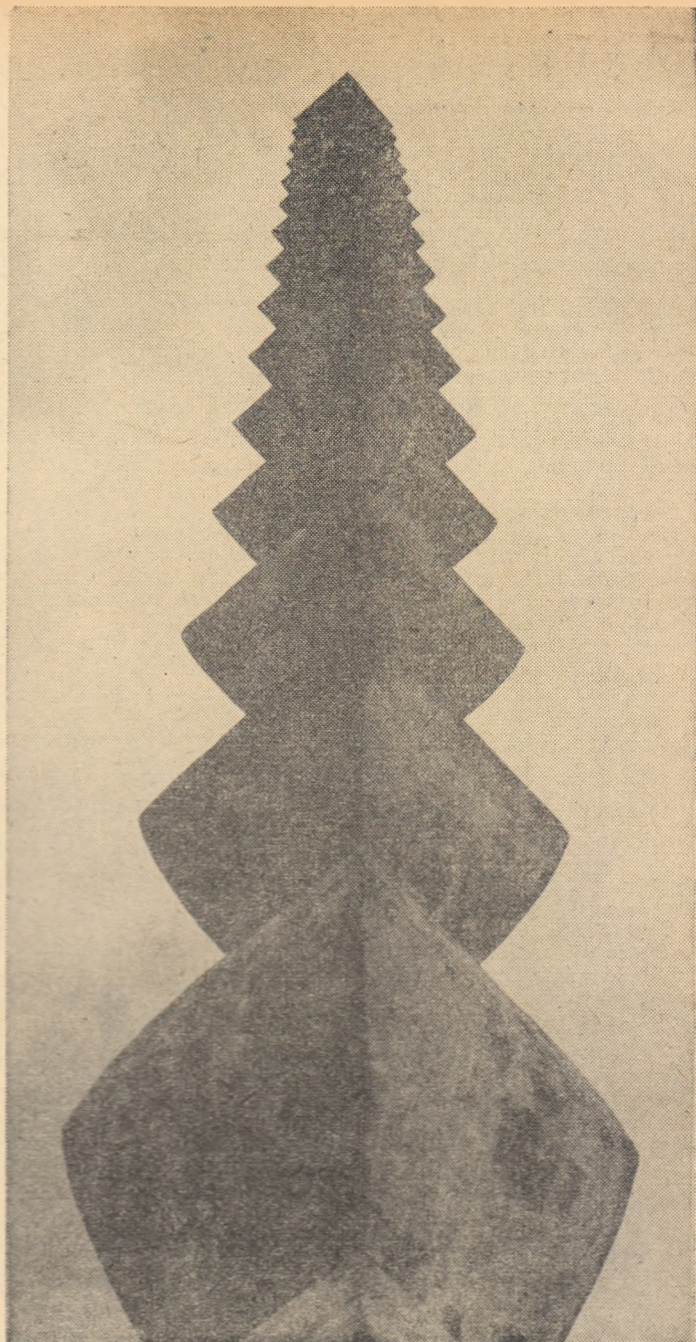
Prof. Elena Popescu (Școala generală nr. 66): Aș vedea foarte utilă, nu numai pentru dirigenți, ci mai ales pentru părinți, inițierea unei rubrici permanente, să-i zicem „Colțul dirigențelui”, chiar în coloanele revistei „Colocvii”.

Anchetă realizată de
ION BUTNARU

foto: Dan Grigorescu

COLOANA FĂRĂ SFÎRȘIT

CONSTANTIN BRÂNCUȘI

DESPRE MODESTIE

● E o rețineră (rezervă) în maniera de a gîndi și a vorbi despre sine.

Litré

● Modestia e față de merit ceea ce e umbra față de figurile unui tablou: le dă forță și relief.

La Bruyère

● Falsa modestie este cel mai mare rafinament al vanității.

La Bruyère

● Falsa modestie este cea mai decentă din toate minciunile.

Chamfort

● Modestia sporește meritul și ne face să iertăm mediocritatea.

La Rochefoucauld

● Modestia ar trebui să fie virtutea celor cărora le lipsesc celelalte (virtuți)

Stanislaw Leszcynski

● Multe bunuri are omul;
Dar virtutea cea mai mare
E să nu se fie mîndru
Cu virtuțile ce are.

G. Coșbuc

● Cea mai subtilă dintre plăceri e aceea de a fi simplu, modest...

G. Ibrăileanu

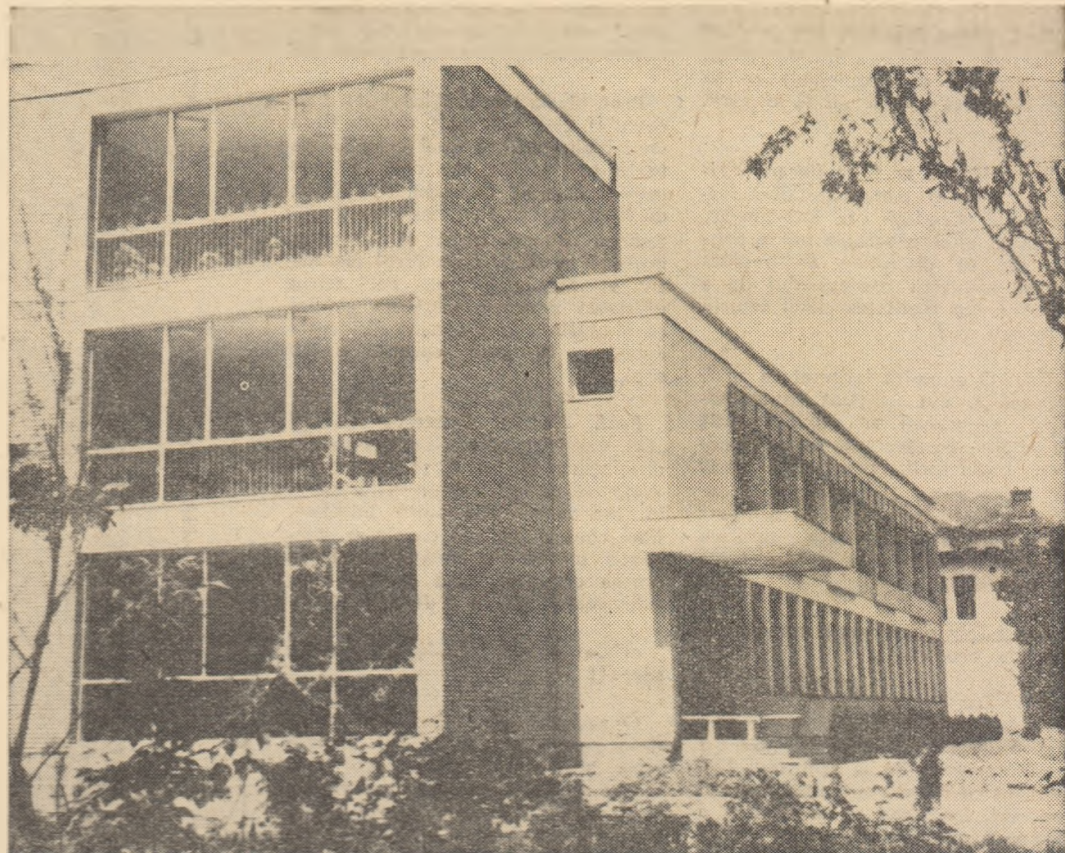
Năsterea unui deficient în oricare familie aduce întotdeauna tristețe, îngrijorare; la fel se întâmplă în situațiile în care copilul deși născut normal a contractat o anumită deficiență în urma vreunei maladii, intoxicații, a vreunui accident ș.a.m.d. Tristețea și îngrijorarea părinților sînt justificate în asemenea situații, întrucît ei se simt răspunzători nu numai față de copiii lor, dar și față de societate și de ei înșiși. Este însă știut faptul că numai în unele cazuri părinții sînt vinovați direct sau indirect de deficiența copiilor lor.

În toate timpurile și în toate țările au existat deficienți. La unele categorii s-a observat o tendință de creștere numerică, o dată cu creșterea populației, cu intensificarea ritmului industrializării, cu înmulțirea mijloacelor de circulație ș.a. care au facilitat răspîndirea unor boli infecțioase (care lasă sechele), înmulțirea accidentelor, posibilităților de intoxicație cu anumite produse chimice sau alimentare ș.a.m.d.

După natura lor, deficiențele sînt de obicei grupate în trei mari categorii: somatice (corporale), psihice (sufletești) și somato-psihice (atît corporale cît și sufletești). În prima categorie se încadrează surzenia (care duce în mod firesc la surdomutitate), hipoacuzia, orbirea, ambliopia, deficiențele locomotorii și multe din rîndul celor verbo-motorii (de ex. dislalia, bilbiiala); în cea de a doua, debilitatea mintală și cea comportamentală; în cea de a treia, imbecilitatea, idioția ș.a.

Urmărind etapele de dezvoltare ale defectologiei (știința generală care înglobează rezultatele teoretice și practice referitoare la toate categoriile de deficienți), ne dăm seama că atît preocupările de a explica proveniența și natura anumitor deficiențe, cît și cele de a lua măsuri preventive și curative, au străbătut pînă în prezent un lung drum de evoluție. Situația din prezent este evident superioară față de cea existentă în oricare dintre etapele precedente. Spre comparație să ne reamintim de situația copiilor cu defecte de vedere din naștere, a celor loco-motori ș.a. din Sparta, care erau aruncați pe ripa Tarpea a muntelui Taiget de îndată ce li se constata deficiența. Sau situația deficienților în evul mediu, în feudalism. — Cînd o mare parte dintre ei erau considerați ca niște „unelte de muncă vii” sau cea din capitalism, cînd în perioada nazistă a Germaniei (în timpul celui de al treilea Reich) prin așa zisa „Operație EUTANASIA” (igienă mintală) au fost asasinați pe bază de liste întocmite de „comisii speciale” peste o sută de mii deficienți fizici și mintali: bărbați, femei, copii.

Dragostea, compasiunea și respectul ca oameni, de care se bucură în condițiile societății noastre socialiste, cît și în unele țări capitaliste în care s-au luat importante măsuri pe linie de stat pentru ajutorarea și recuperarea lor biologică și psihică demonstrează existența unui înalt nivel de înțelegere față de ei. Recuperarea a evoluat concomitent cu reabilitarea totală morală și cetățenească a majorității deficienților.

NOUL LOCAL AL ȘCOLII DE AMBLIOPICI DIN BUCUREȘTI

Progresele înregistrate de științele medicale, biologice, pedagogice etc. au înlăturat misterele care învăluiau adevăratele cauze ale genezei deficiențelor de tot felul. Au putut fi astfel luate măsuri împotriva deficiențelor. De exemplu pentru deficiențele senzoriale, diferite protezări (aparate amplificatoare pentru surzi și hipoacuzici, ochelari speciali pentru ambliopi și chiar pentru orbi ș.a.m.d.). S-au creat astfel posibilități noi pentru compensație, contribuindu-se la scurtarea distanței dintre deficienți și celelalte persoane. Lupta specialiștilor împotriva tuturor categoriilor de deficiențe a fost incununată de succese, care în urmă cu sute sau chiar zeci de ani nici n-ar fi putut fi bănuite. Realizările nu sînt însă la același nivel în toate sectoarele: unele sînt mai avansate, altele într-un anumit fel mai rămase în urmă. S-a rămas în urmă îndeosebi acolo unde situația

era mai gravă, deci în cazul deficienților somato-psihici (imbecili, idioți ș.a.). Aici recuperarea psihică se află cu mult în urma recuperării biologice, deoarece însăși structura organismului fixează de la început anumite limite, care se dovedesc a fi greu de depășit. Speranțele nu sînt însă pierdute nici în asemenea cazuri, lupta continuă sub variate aspecte (tratament medicamentos, pedagogic, psihologic etc.), întrezărindu-se tot mai multe perspective.

Asistența medicală gratuită pentru întreaga populație, asigurată în țările socialiste, lichidarea bolilor sociale (sifilisul, alcoolismul ș.a.), ocrotirea multilaterală a mamei și a copilului, precum și diferite alte măsuri luate s-au dovedit a fi un ajutor de o deosebită importanță pentru micșorarea numărului deficienților.

Atît în țara noastră cît și în alte țări recuperarea deficienților se realizează în prezent avîndu-se în vedere nu numai cazuri izolate, ci mai ales grupuri. Spre a înțelege și a aprecia la justa sa valoare această preocupare e de ajuns să ne amintim de ampla dezvoltare a rețelei de școli speciale. În România învățămîntul special dispune de școli organizate pe profile de deficiențe: surzi (surdomuți), hipoacuzici (incluzîndu-i și pe asurziți), nevăzători (orbi), slabvăzători (ambliopi), ajutătoare (pentru debili mintali). Aceștia li se adaugă căminele-școală (pentru imbecili) și căminele-spitale (pentru idioți). Există de asemenea școli profesionale pentru surzi, nevăzători ș.a.m.d. O mare extindere încep a lua grădinițele pentru deficienți, pornindu-se de la constatarea că, prin combaterea organizată a deficienței, cel mai tîrziu începînd cu vîrsta preșcolară, rezultatele care se obțin sînt mai bune decît dacă se lasă totul pe seama perioadei de școlarizare.

Serviciul „Școli speciale” din cadrul Direcției generale a învățămîntului de cultură generală din Ministerul Învățămîntului are în seama sa organizarea școlarizării deficienților; Direcția asistenței sociale din cadrul Direcției generale de prevederi sociale din MSPS se preocupă în prezent de profesionalizarea și asistența defi-

GRUPUL ȘCOLAR SPECIAL NR. 1 BUCUREȘTI

Elev orb și cu amputație la membrele inferioare lucrînd la cartonașe

SINT RECUPERABILI

cienților din țara noastră. Cercetarea științifică și pregătirea noilor cadre de specialiști au primit un sprijin important prin înființarea (în anul 1955) a unui sector de defectologie la filiala Institutului de științe pedagogice din Cluj, a sectorului de defectologie din cadrul Institutului de științe pedagogice din București (1962), a secției de defectologie de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj (1961/62), cit și prin predarea cursurilor de Defectologie, Psihologia deficienților senzoriali și a celor mintali ș.a., la secțiile de Pedagogie și Psihologie ale Universității din București. Merită de asemenea subliniată importanța pe care au deținut-o cursurile organizate pe linia I.P.C.D., precum și examenele date de către cadrele didactice din învățământul special (pentru definitivat, gradul II și gradul I). Toate aceste măsuri au influențat pozitiv asupra învățământului nostru special, îmbunătățindu-i rezultatele.

Datorită condițiilor create, educația și instrucția din școala generală de deficienți devine echivalentă sau aproape echivalentă celei de care dispun persoanele normal dezvoltate. Școlarizarea în școlile pentru deficienți are de obicei o durată mai mare (cu 1-2 ani) decât în școala generală obișnuită; aceasta, deoarece dozarea cunoștințelor nu poate fi aceeași.

Datorită pregătirii pe care o primesc în școala profesională, deficienții de auz pot deveni strungari, lăcătuși, bobinatori, instalatori tehnico-sanitari, tehnicieni dentari, timplari, zidari ș.a.m.d. Perspectivele nu se opresc însă aici. Atât specialiștii din țara noastră cit și cei din alte țări fac schimb de experiență în aceste probleme, urmărind totodată cu atenție experimentările care au loc în unele țări, de exemplu, Italia, unde (la Padova) a luat deja ființă de câțiva ani prima școală superioară pentru surdomuți (Istituto superiore sordomuti „Antonio Magarotto”). Datorită folosirii aparatului amplificatoare, hipoacuzicii se pot specializa într-o gamă mai largă de meserii decât surdomuții.

La rîndul lor, nevăzătorii se specializează în: legătorie, tapiferie, tricotaș, împletituri de lemn, materiale plastice etc), confecționari de perii, acordări de pian ș.a. Nu numai în alte țări, dar și în țara noastră există numeroase exemple de nevăzători care au absolvit diferite institute de învățământ superior, bucurîndu-se de deosebit respect pentru competența dovedită în activitatea pe care o desfășoară. Ambliopii se specializează în aceleași meserii ca și nevăzătorii, avînd totodată posibilități de a lucra în horticultură, tapiferie ș.a.

Elevii din școlile profesionale ajutătoare se specializează în: timplărie, legătorie cartonaj, zidărie, vopsitorie, tinichigerie, țesătorie de covoare, ș.a.m.d.

Pentru toate categoriile de deficienți se studiază în prezent introducerea unor noi profile de specializare, în strînsă legătură cu necesitățile de cadre din diversele sectoare economice și cu posibilitățile tot mai mari de care dau dovadă deficienții în noile condiții de asigurare a compensației.

Noile măsuri scot în evidență faptul că, în rîndul surzilor, hipoacuzicilor, nevăzătorilor, ambliopilor, deficienților loco-motori și verbo-motori se întîlnesc adesea persoane deosebit de talentate. Atrage atenția mai ales talentul unor surzi și hipoacuzici pentru pictură, sculptură, broderie etc., talentul unor nevăzători și ambliopi pentru muzică, executarea unor lucrări manuale de mare precizie ș.a.

Cazurile de orbi surdomuți (de ex. din SUA și URSS) care, datorită educației și instrucției primite au ajuns la un înalt grad de dezvoltare psihică și de creativitate (Helen Keller, Olga Skrohodova ș.a.), constituie dovezi că sursele de compensație la care trebuie apelat pentru recuperarea deficienților sînt încă departe de a fi considerate epuizate. Chiar și handicapații senzoriali cei mai gravi dispun de posibilități de a se ridica la nivelul normalității.

Deficienții de auz din țara noastră sînt organizați în „Asociația surzilor” (înființată în anul 1953) iar cei de vedere în „Asociația nevăzătorilor” (înființată în 1955). Aceste asociații au filiale în toate regiunile țării, precum și grupe de membri în diferite unități productive. Există de asemenea cluburi unde se duce o intensă activitate. Sub îngrijirea Comitetului central al Asociației surzilor din R. S. R. apare ziarul „Viața noastră”, iar sub îngrijirea Consiliului central al Asociației nevăzătorilor din R. S. R. apare revista „Viața nouă”.

Consiliul central al Asociației nevăzătorilor dispune de asemenea de o formație muzicală profesionistă: Ansamblul „Optimiștii” — cunoscut și apreciat de către amatorii de muzică din țara noastră. Ultimul spectacol pregătit de către acest ansamblu se intitulează „De la San Remo la Mamaia”.

În școlile speciale se acordă o atenție deosebită activității artistice și sportive, în funcție de posibilitățile individuale ale elevilor. Se organizează anumite spectacole (de exemplu, muzicale pentru orbi, de pantomimă pentru surzi). Ne reține atenția faptul că la cel de al V-lea Congres al Federației Mondiale a Surzilor (Varșovia 10-17 august 1967), s-a consemnat, în rezoluție, necesitatea introducerii în programele de învățămînt din școlile de surzi a studiului acelor domenii artistice care le sînt mai accesibile; să se înființeze de asemenea școli în care artiștii amatori surzi să poată obține calificări de artiști profesioniști. Nu mai puțin importante sînt prevederile de a se organiza cu ajutorul F.M.S., unele expoziții și festivaluri artistice internaționale pentru surzi în domeniul pantomimei, dansului, fotografiei, picturii, sculpturii și cinematografiei. S-a hotărît, de asemenea, ca sub patronajul F.M.S. să ia naștere o organizație turistică internațională pentru deficienții de auz. La simpozionul de defectologie pe tema reabilitării handicapaților vizuali (Berlin, mai 1967), cit și la Prima consfătuire internațională a lucrătorilor din presa Braille (Praga, iunie 1967) au fost puse în discuție multe probleme importante privind îmbunătățirea muncii instructiv-educative cu aceste persoane, cit și aspecte ale profesionalizării și culturalizării la nivelul actual al exigențelor impuse de viața socială.

Dintre activitățile sportive, nevăzătorii și ambliopii preferă atletica ușoară, gimnastica, înotul, canotajul, popicele, halterele ș.a. Surzii și hipoacuzicii pot beneficia de întreaga gamă a sporturilor pe care le practică persoanele cu auz normal; debilități mintal, — la fel.

Sub îngrijirea Asociației surzilor și Asociației nevăzătorilor se organizează periodic dife-

rite concursuri artistice și sportive. Astfel la Iași (2-9 iulie 1967) a avut loc Concursul formațiilor artistice din cadrul Asociației surzilor din R. S. R., pentru dansuri populare și pantomimă. La concurs au participat artiști amatori din 12 filiale. În clasamentul general pentru dansuri s-au situat în final: 1) Filiala Oltenia; 2) Iași; 3) București și Cluj. La pantomimă primele trei locuri au fost ocupate astfel: 1) Filiala Brașov; 2) Mureș-Autonomă Maghiară; 3) Cluj. La concurs au participat surzi adulți, cit și elevi sau proaspeți absolvenți ai școlilor speciale de surzi.

Asociația nevăzătorilor a organizat concursul „Să ne cunoaștem patria” care a necesitat parcurgerea de către concurenți a unei ample bibliografii. Concursul s-a desfășurat în două faze: regională (la toate cele 16 filiale) și republicană. Faza republicană a avut loc la Timișoara (7 mai 1967). Cîștigătoare în finală a fost declarată filiala Hunedoara. La concursul de creație literară din acest an pe tema „Înfloréște neconținut patria noastră socialistă”, cîștigător a fost declarat un nevăzător din regiunea Oltenia (de la cooperativa de perii din Craiova).

Pe linie sportivă, echipele și amatorii de sport ai filialelor de surzi s-au întîlnit în acest an cu ocazia mai multor concursuri. De exemplu, pentru „Cupa 16 Februarie” la schi (cîștigată de filiala Mureș-Autonomă Maghiară); „Cupa tineretii” la handbal (cîștigată de echipa de băieți a filialei București și de echipa de fete a filialei Suceava); „Cupa speranțelor” la atletism (cîștigată de filiala Banat). În prezent este în curs de desfășurare campionatul republican al surzilor ș.a.

Asociația nevăzătorilor a organizat competiții la nivel regional și republican pentru: popice, atletism, șah. Cei mai buni șahiști nevăzători se pregătesc spre a participa la Olimpiada de șah a nevăzătorilor, care va avea loc la Londra în anul 1968.

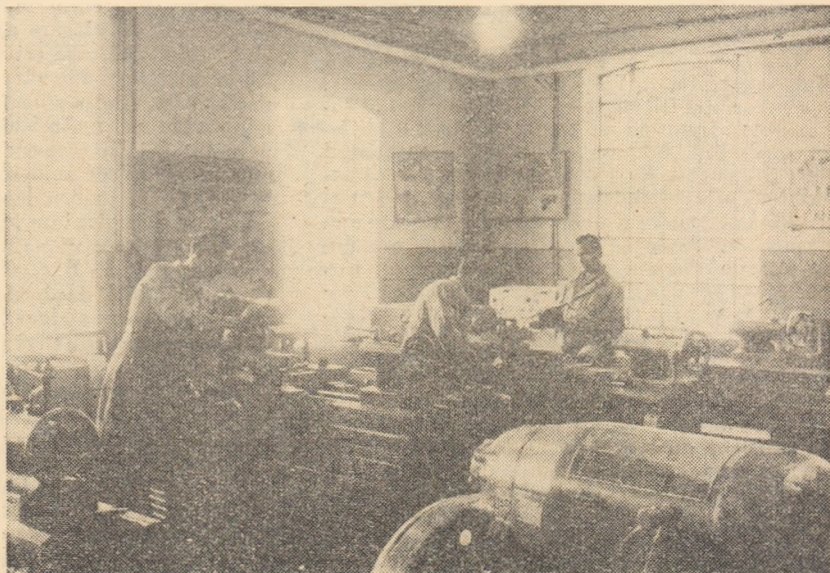
Din rîndul întîlnirilor internaționale care au avut loc în acest an între echipe reprezentative de surzi din țara noastră și din alte țări amintim: R. S. R. — Italia (fotbal — tineret), R. S. R. — R. P. Ungară (tenis de masă). Între echipe reprezentative sau individuale de nevăzători au existat concursuri ca de exemplu: R. S. R. — R. P. Bulgaria (atletism); R. S. R. — R. S. Cehoslovacă (șah); R. S. R. — R. F. G. (șah) ș.a.

În prezent accentul recuperării deficiențelor cade pe integrarea lor cit mai corectă printre persoanele cu o normală dezvoltare. Aceasta înseamnă dicarea compensației la un stadiu cit mai înalt al realizării sale. Cred că ar fi necesare, totodată, cit mai multe experimentări de școlarizare a deficienților senzoriali împreună cu copiii care dispun de o dezvoltare normală, intrucît investigațiile făcute pînă acum în unele țări (de exemplu, Anglia, R. P. Bulgaria, R. P. Polonă, S. U. A.) au dat rezultate pozitive, pline de optimism.

Conf. univ. dr. CONSTANTIN PUFAN

ȘCOALA PROFESIONALĂ SPECIALĂ SURDOMUȚI NR. 1 BUCUREȘTI

Lecție de instructaj practic în atelierul de strungărie

MINCIUNĂ LA COPIL

O pagină — chiar de dimensiunile largi ale revistei „COLOCVII“ — este neincăpătoare pentru prezentarea „imperului minciunii“ ale cărei granițe sînt fără limite. Mîntea alargă și se pierde în noianul de scrieri — mărturii ale existenței minciunii și condamnării ei. La întimplare, te oprești la Vedele și Upanișadele indienilor, la scrierile lui Confucius, biblia evreilor, mitologia greacă; te întorci o clipă către literatura populară din care luminate apar proverbele și basmele românilor; beletristica îți oferă și ea pagini nenumărate: Iliada și Odiseea, Eneida, Infernul și Purgatoriul lui Dante, scrierile lui Marco Polo, Shakespeare, Dickens, Brătescu Voinești cu al său „Niculăiță-Minciună“, povestea pupezii din „Amintiri din copilărie“ a lui Creangă și chiar „Ivan Turbincă“ etc.; istoria nu se lasă nici ea mai prejos cînd îl citești pe Tucicide, Tacit și Suetoniu, ca să ne referim numai la clasici; pedagogia, medicina, psihologia — ultima mai recentă ca apariție și preocupări în această direcție — abordează și ele această problemă. Citarea este incompletă și mai ales susceptibilă de confuzii prin includerea laolaltă a unor produse de fantezie cu opere cu un caracter etico-moral și prin abordările pe diferite planuri a conceptelor de adevăr și minciună.

Dar confuzia nu există numai în încercarea de a stabili în mod voit o înrudire între lucrurile menționate; ea se află adesea în însăși denumirea unor comportamente ca minciună și în opunerea — nu întotdeauna justificată — „adevăr-minciună“. Erorile de percepție sau cunoaștere la copii și adulți, — fantezia copilului care construiește o lume mitică inexistentă în realitate, dar în care el nu deosebește realul de ireal, nu sînt minciuni.

Cuvîntul minciună vine de la latinescul „mentior — mentitus sum, mentiri“, avînd și o înțelegere ca adjectiv, a participiului trecut (mentitus — a — um = mincinos-ă). Cercetarea originii cuvîntului dezvăluie o filiație semnificativă; înrudirea sa cu mens-tis (minte), precizînd astfel un aspect esențial, acela al cunoașterii adevărului și indicînd prin aceasta că acela care nu cunoaște realitatea n-o poate nici ascunde, nici deforma. Actul de cunoaștere se bazează pe o percepție neviiciată, pe o informație completă și pe o capacitate de discernămint în judecățile noastre. Copilul care nu posedă, — în primii ani — această însușire, în mod evident nu poate minți. Psihologii Ch. Bühler și J. Haas, care au studiat aspectele psihopedagogice ale minciunii, afirmă că aceasta apare abia la vîrsta de 5 ani. Această limitare — poate să nu corespundă în total, — s-ar putea extinde în ambele sensuri: constatarea rămîne valabilă prin precizarea apariției minciunii într-un stadiu ulterior al dezvoltării copilului. Reținem obligația de a ține seama în judecățile noastre de particularitățile de vîrstă — observație valabilă și în alte domenii de apreciere a conduitei umane. Dacă minciuna apare mai tîrziu — după cum vom vedea — în contextul social, cum se explică proverbul izvoit din înțelepciunea poporului „ce se naște din pisică șoarecii mîncă“ (aplicabil la minciună ca și la alte trăsături negative de caracter)? Observația este numai parțial corectă în sensul că fiul unui mincinos este foarte probabil să fie tot mincinos, dar aceasta nu prin ereditate ci prin contact. După cum fiul unui bolnav de tuberculoză, trăind în același mediu cu el, are toate „șansele“ să se îmbolnăvească, tot astfel și fiul mincinosului se poate contamina, alterîndu-și personalitatea.

Ne-am referit la personalitate, context social, particularități de vîrstă, cunoaștere etc. dar n-am stabilit încă ce este minciuna. Dicționarele, tratatele de specialitate ale diferitelor discipline interesate în studiul minciunii sînt, în general, de acord că minciuna se caracterizează prin ascunderea cu știință a adevărului și prin plămzirea unor lucruri, acțiuni sau situații inexistente. Cu alte cuvinte, minciuna este deformarea conștientă a unui adevăr. S-ar putea adăuga și intenția de a înșela pe semenii noștri prin comunicarea pe care o facem. Din punct de vedere psihologic, minciuna este un act de conduită, un răspuns pe care persoana îl inițiază în contact cu alți oameni, răspuns care în cazul unei manifestări constante devine trăsătură a caracterului nostru. Prin conduita sa, persoana nu reacționează numai ca individ ci și ca grup, ea ține seama de normele de conduită ale grupului social din care face parte. Procesul de integrare a persoanei în mediul social determină un mod statornic de a gândi, simți și acționa. Ar fi o greșeală a trata min-

ciuna în mod izolat, ca o trăsătură specifică individului, întrucît ea aparține persoanei în totalitatea ei nefiind un element sumativ, ci un produs obținut prin coordonarea reacțiilor individuale la nivelul exigențelor vieții sociale.

Genialul Dante în zugrăvirea pitorească a Infernului a intuit, înaintea psihologilor, minciuna ca pe o trăsătură de caracter, componentă esențială a persoanei: mincinosii sînt pedepsiți în infern prin dispariția fizionomiei lor, și-au pierdut personalitatea; n-o ascund rușinați, ci pur și simplu nu mai sînt ca ființe distincte. Au vrut să apară în viață sub altă înfățișare dar au pierdut totul, fiind lipsiți chiar de identitatea lor.

Negarea unei realități, în scopul de a induce în eroare, afirmarea unei plămziri pentru a acoperi o realitate — făcută în mod gratuit sau pentru a obține un beneficiu — au fost întotdeauna combătute în istoria omenirii și adevărul a fost proclamat ca normă supremă de conduită.

Spațiul și caracterul revistei „COLOCVII“ ne obligă să restrîngem problema cu aplicații speciale la copil. Afirmăm pe baza tuturor cercetărilor efectuate și potrivit concepției științifice despre om că el nu se naște mincinos, ci devine; dobîndește această deprindere negativă. Subliniem că o primă cauză rezidă în climatul de neîncredere pe care-l organizăm în jurul lui. Copilul are percepțiile sale neorganizate, fiind lipsit de experiență, de elementele de fundamentare a înregistrărilor sale. Îl tratăm printr-un brutal „nu! nu-i așa! n-ai dreptate“ sau — ceea ce este mai grav — îi spunem „minți“. Alteori, imaginația sa aleargă nefrînată de cenzura cunoștințelor anterioare, inexistente, și fantezia sa creează o lume ireală, combinații poetice, transformări de oameni și obiecte necesare în jocurile lui. Rîdem cu sarcasm de aceste plămziri, iar citeodată, în grabă, îi spunem că nu sînt adevărate. Pentru el, la acea vîrstă, toate construcțiile minții sale sînt existențe reale, irealul nefiind conturat. În alte ocazii, îl solicităm pe copil să îndeplinească anumite treburi mărunte sau îi comunicăm unele dispoziții: „Să nu vorbești cu Ionel“, „Să nu ieși în curte“ etc. În toate aceste cazuri, îl urmărim fără discreție, iar după executarea lucrării sau dispoziției, fără să fim convinși de cele întimplare, bănuitori îi spunem: „de ce n-ai făcut cum ți-am spus“ sau în cazul cînd el afirmă execuția întocmai, îl apostrofăm cu un categoric „minți“. Sînt primele contacte în aparență inofensive, dar cu efecte distrugătoare în formarea personalității copilului. Atitudinile de stăvilire a fanteziei conduc la o tipizare și lipsă de curaj în încercarea de formule noi, punct de plecare al gândirii creatoare de mai tîrziu. Judecata critică la o vîrstă inacceptabilă ei, cit și introducerea unor criterii neoperante în gîndirea copilului, tratarea lui cu argumente de maturitate sfîrșesc prin efecte negative, printre care cel mai grav este formarea simțămîntului de neîncredere în sine. La aceasta se adaugă neîncrederea arătată de noi față de el, cu o implantare lentă a lipsei de răspundere. Amintim o veche anecdotă atribuită unui cărturar din Evul mediu. Pe cînd acesta se afla, student fiind, pierdut într-un vraf de cărți, un coleg al său a strigat: „Uite un bou zburînd“. Cărturarul de mai tîrziu s-a sculat de la masa sa, a privit pe fereastră să se convingă de neobișnuita întimplare. Colegul său a făcut haz de naivitatea lui, primind însă un răspuns edificator: „mai degrabă cred că un bou poate zbura, decît că un student minte“.

O atitudine tot atît de favorabilă apariției unui climat de facilitare a minciunii îl constituie supraaprecierea de către părinți a copiilor lor și cultul pentru inteligența de expedient,

cu soluțiile ei imediate. În genere, în societate, se practică o admirație pentru oamenii „care știu să se descurce“, care găsesc soluții în toate împrejurările, fără să se țină seama de consecințele ulterioare și de lezarea altor persoane sau chiar a colectivității. Chiar în psihologie a pătruns și circula încă o definiție periculoasă a inteligenței, considerată ca o aptitudine de descoperire rapidă a unei soluții în rezolvarea unei probleme noi. Această definiție trebuie condiționată de descoperirea unei soluții de durată, în perspectivă și nu redusă la imediat. Dar aceasta înseamnă combaterea „facilismului“ și cultul pentru munca organizată. În climatul de cultivare a „inteligenței ieftine“, a supraaprecierii acțiunilor copilului, se dezvoltă amorul propriu exagerat și mentalitatea îngăduinței tuturor licențelor, — mediul propice dezvoltării minciunii.

Ambianța familială constituie adesea un teren fertil pentru formarea deprinderilor de a minți și prin exemple rele pe care le oferă. Pe de o parte sfătuiți pe copii să nu mintă, îi dojenim pentru minciunile lor; pe de altă parte nu ne sfîim a utiliza în fața lor „minciuna salvatoare“, îi facem chiar complici la faptele noastre. Copilul, fiind concretă, are o încredere oarbă în părinții săi; pentru el tatăl are atributele puterii, dreptății și onestității. În mîntea sa fragedă, imaginea tatălui, alături de bună-tatea și dragostea mamei, capătă forme eroice. Iată însă un fapt banal care vine să dărîme idolul de pe piedestal: Cineva bate la ușă; este un om plictisitor pe care vrem să-l evităm. Îl trimitem pe fiul nostru să comunice că nu sîntem acasă. Acesta, obișnuit să execute dispozițiile primite și investite cu autoritatea tatălui, aleargă spre ușă spre a executa ordinul. După primii pași, se oprește o clipă; are o ezitare; întrebă timid „nu ești acasă?“ (contrazicerea realității îl supără); apoi, cu pași mai lenți, face comunicarea ordonată. Unii, spre disperarea noastră spun „tata mi-a spus că nu este acasă“.

În acel moment a început dărîmarea a tot ce s-a clădit cu trudă pînă atunci. Exemplul se referă la un fapt minor în aparență, s-ar putea da și exemple mai grave.

Cînd îl prindem însă pe copil mințind, atitudinea noastră este neiertătoare, oscilînd între ocară, înjurătură și bătaie. Acestea se aplică și în cazuri în care copilul nu a mințit; atunci revolta împotriva pedepsei nedrepte creează puternice resentimente și părintele încetează să mai reprezinte dreptatea.

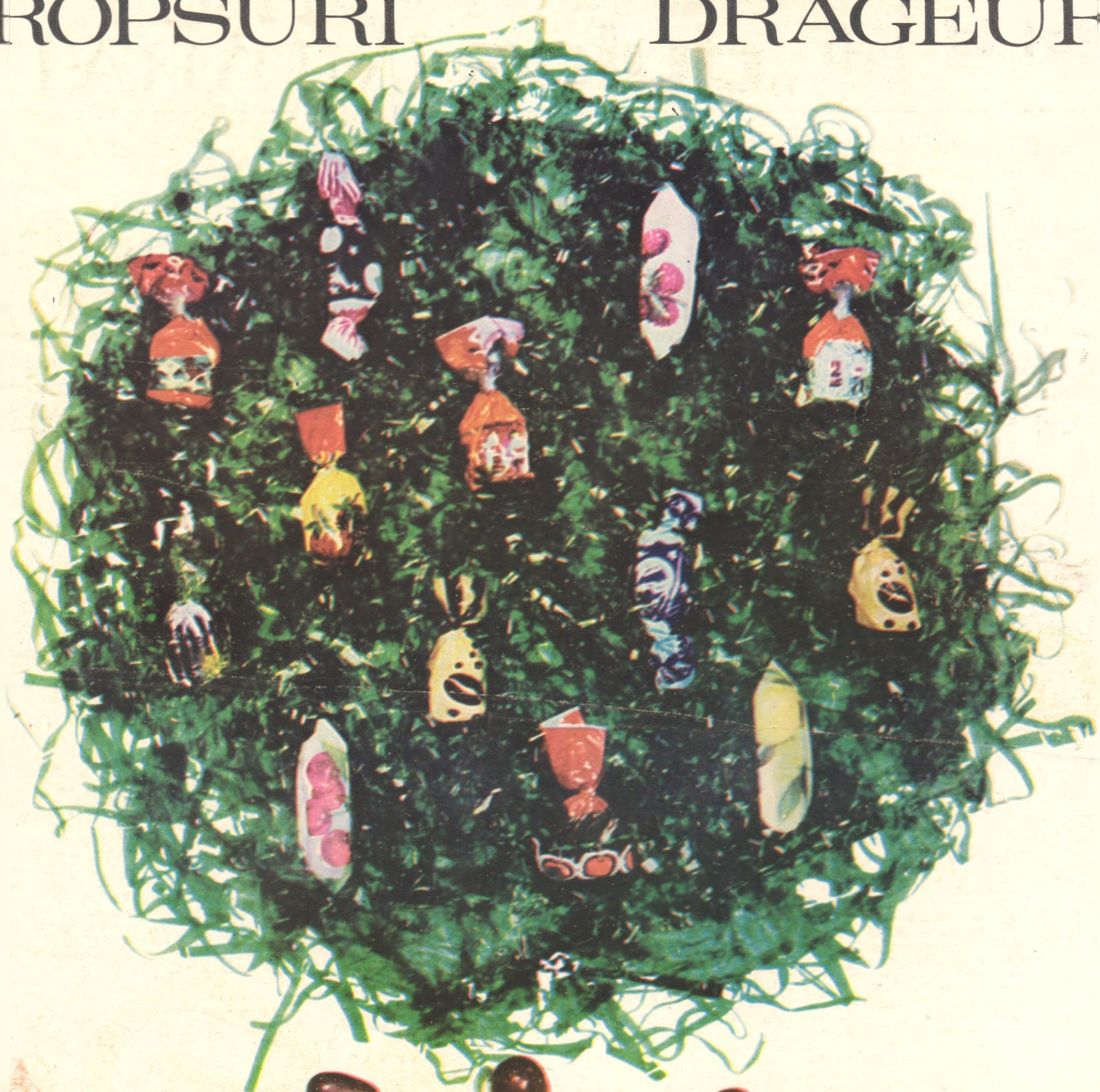
În atmosfera, nu întotdeauna controlată, a vieții familiale, povestim în fața copiilor fapte diverse despre întimplările vieții cotidiene: lăudăm sau ne revoltăm cînd arătăm reușita momentană pe căi lăturalnice a unor mediocrități; facem aprecieri referitoare la „deșteptăciunea“ acestora și decretăm valabilitatea formulei „scopul scuza mijloacele“. Copilul înregistrează aceste fapte și ele constituie imaginile de bază în construcția lumii valorilor, a cadrului de referințe pentru judecățile sale de mai tîrziu.

Disperata întrebare pe care și-o pun unii părinți cînd fiul sau fiica lor au ajuns la vîrsta școlară, „nu știu ce să mai fac, copilul meu minte neîncetat“ devine fără rost. Situațiile pe care noi le-am creat în jurul lui, mediul necontrolat au contribuit la aceasta.

Minciuna devine deprindere, răspuns al persoanei în diferite împrejurări, este un act de comportament cu motivația sa cunoscută de psihologi și pedagogi. Din punct de vedere al motivației minciunii, ea se clasifică în minciună egoistă și altruistă — ultima denumire susceptibilă să fie considerată o ironie la adre-

DROPSURI

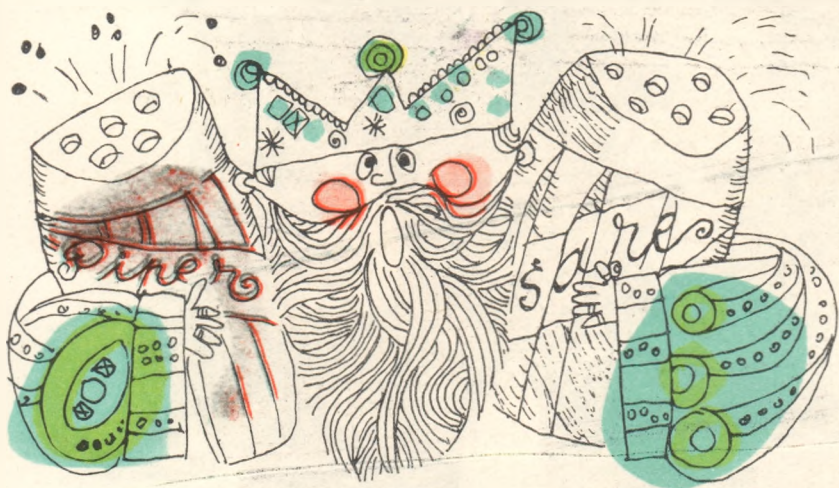
DRAGEURI

Cu o floare,
nu se face
primăvară....
dar cu mai multe
....bomboane....

surpriză ORICÂND AȘTEPTATĂ DE COPII!

Povestea lui „PITIC” și a lui „dulce ÎMPĂRAT”

A fost odată un împărat care de mic copil nu fusese învățat decît cu sărătura și acritura. Mîncările lui erau ocnă de sărate și într-atît de acre, încît îi se strepezeau dinții numai mirosindu-le sau gustindu-le. Solnițele de la mesele sale erau cit butoaiele și chiar despre saramura cea mai iabrașă zicea că nu-i de ajuns de sărată. Sarea n-o presăra cu virful cuțitului, ci cu polonicele mari cit niște ceanuri. Punea bucătarii să bage sarea nu numai în aluatul de piine, dar și în cozonaci, iar zahărul, stafidele și mierea îi erau necunoscute, nu le știa nici măcar gustul. Vița lui de vie nu dădea decît struguri pentru oțet, cit despre castraveți, credea că așa cresc ei chiar de pe vrej, acri. Cînd pehlivanii de la curte povesteau cite-o istorie ca să-l facă a ride, el se strimba acru și zicea : „povestea asta e nesărată” și porunceea să pună sare în ea cu sacii și cu lopata. Despre soacra lui îi plăcea să spună „că-i poamă acră” și asta era un semn de prețuire și simpatie, ca și cum i-ar fi zis că ore inimă de our sau suflet ca un cozonac cu stafide.

Pasămite împăratul era bolnav : gustul său de la buze pînă la omușor nu simțea decît sărătura, acritura și iușeala. Hobar n-avea că mierea-i dulce, nici nu știa că ar fi cumva miere pe lume, fiindcă în livezile, pădurile și grădinile sale nu creșteau nici salcimi, nici tei și nici flori cu nectarul dulce, ci numai castraveți. Palatul său se sprîjinea pe stilpi și pilaștri de sare, iar fîntinile țîșnitoare din grădina sa aruncau în sus numai jeturi de saramură și oțet. Chiar și omătul, iarba, era un omăt neobișnuit, sărat. Nu mai vorbesc de ploaie, că parcă ploua cu oțet, încît castraveții, bostanii și fasolea se murau chiar pe vrej, mai abitir decît în beciuri și cămări.

Dar, între gimbușlucarii de la curte era și un pitic, care pe deasupra mai era și vraci. El și-a pus în gînd să-l vindece pe împărat și să-i arate că mult mai gustoase decît saramura și oțetul sint frișca, tahinul, înghețata cu fistic, tortul de castane, ciocolata, turta dulce și bomboanele. A încercat el să pregătească niște bunătăți grozave, dar în jurul lui nu erau decît castraveți, ardei iuți, bulgări de sare și damigene cu oțet.

Atunci s-a dus piticul și, vraci cum era, a scotocit grădinile, pădurile și cîmpurile, pasămite căuta numai lucruri pe un gust nou și încă necunoscut împăratului. Așa a găsit într-o scorbură de copac un stup de albine, a găsit apoi o mulțime de seminte și fructe, care de care mai dulci și inmiresmate, și pe toate le-a îndesat în traista sa. Întors la împărat i-a spus :

— Am să-ți învăț buzele cu niște gusturi încă neștiute de mîria ta și dacă nu ți-o fi pe plac să faci ce crezi de cuvîntă.

— Am să te scurtez cu un cap, zise împăratul cu glas acrit și așteptă să vadă ce-o să iasă din truda vraciului-pitic.

Acesta puse să se are grădina și semănă în pămîntul reavăn semintele ciudate și necunoscute pînă atunci, aduse de el. Săpă niște fîntini adînci, pînă dădu de izvoare cu apă dulce, și udă grădina cu apa asta. Plivi apoi grădina de toate buruienile acre și amare : de măcriș, de pelin, de mătrăgună și de laptele cucului și semănăturile

puse de vraciul-pitic crescură într-un an cit ar fi crescut altele în douăzeci. Știubeiul cu albine îl așeză în mijloc și, roînd, se făcu acolo o prisacă plină de nectar și cu fagurii încărcăți de miere. Din semintele aduse în traistă crescură nenumărați pomi și arbuști care dădură un rod bogat. Erau acolo arbuști de vanilie, fistic, cacao și cafea, erau semănături de mîntă creată și de tahin, tarlale cu alune de pămînt, livezi cu vișini, nuci și gutui, butași cu viță de vie care dădea stafide, mîi erau acolo tei și salcimi cu flori inmiresmate, arbori de cuișoare și scortisoară, trestie și sfeclă de zahăr, niște pomi care făceau roșcove, apoi castani, aluni, agrisi, zmeurișuri cu crengile oplecate de atîta rod, smochini, trandafiri, cireși, pomi care făceau nuci de cocos și banane.

— Of, zise împăratul adus să vadă minunăția de grădină, of și iar of, așa miroznea și așa lucruri plăcute la vedere și la gust n-am pomenit pînă azi ! ...

— Stai, mîria ta, că n-am terminat, zise vraciul-pitic și intrînd cu împăratul după el în bucătăria plină de tingiri, tavi și plite îi puse pe bucătari și pe cafetari la treaba, învățîndu-i cum să bată albușul de ou cu telul, cum să facă făină din tahin, cum să prepare fisticul, cum să stoarcă lămiile, chitrele și fagurii de miere.

— Și cum, sare nu puî nici măcar cu lingura ? întrebă împăratul uluit.

— Nu !

— Și nici oțet nu adaugi ?

— Nici !

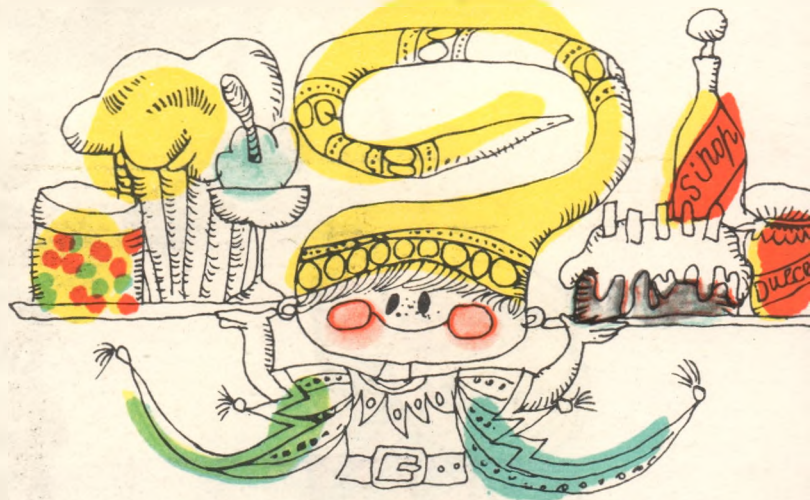
— Și nici măcar o frunziță de pelin ?

— Nici de asta nu pun ! zise vraciul-pitic.

— Dacă nu iese lucru bun, să știi că nu mi-am uitat făgăduiala ! Te scurtez de cap și din pitic ce ești, am să te fac mai mic chiar decît Tom Degețel, îl amenință împăratul.

Ei, dar vraciul-pitic dovedi atîta pricepere și atîta sete de lucru, încît tot ceea ce făcu era grozav de bun și de gustos. Împăratul, chemat să guste din fiecare fel, dar numai să guste, se pomeni că se intrupă cu lăcomie din toate : îi plăcu grozav siropul de afine și dulceața de portocale, kecul cu smochine și cozonacul cu stafide, înghețata cu fistic și marțipanul, dulceața de trandafiri și turta dulce, droșurile, fructele gisate, ciocolata cu vanilie și cu alune, compoturile, șerbeturile, ciocolata Mocca, toate îi plăcură grozav și le lauda cu gura plină :

— Nici nu se pot asemui cu saramura și cu oțetul !

Dar iată că la sfîrșit de tot piticul veni și cu niște bucățele mici de ciocolată.

— Astea ce nume au ? întrebă împăratul.

Vraciul-pitic nu știu ce să spună și împăratul zise cu împărăteasca sa bunăvoință :

— De azi înainte asta se va numi „ciocolată Pitic”.

Iar eu, voi da poruncă tuturor cofetărilor, chioșcurilor de răcoritoare, fabricilor de conserve și siropuri, fabricilor de produse zaharoase și tuturor magazinelor să mă numească „Dulce împărat”. Iată un nume ce soacă că mi se potrivește pe deplin.

— Dar eu cum rămîn ? întrebă piticul. Nu mă mai scurtezi de cap ?

— Tu ești cel mai dulce și cel mai înalt sfetnic al împărăției mele de ciocolată. Ia urcă-te la mine pe genunchi să-ți dau un pupic, năzdrăvanule, frumosule, dragul meu copil ! ...

amintiri dulci

Poate n-o să mă credeți, sint mulți ani de atunci, vreo patruzeci, eram copil, dar cele mai ațuțtoare amintiri din copilărie continuă a fi cele legate de dulciuri. Trăiam într-o lume de visuri și inchipuiri înșelate, de poște aminate fără șoroc, de dorinți neimplinite. Mă uitam, de pildă, pe cer. Știți cum e vara bolta cerului la asfințit. Norii capătă o culoare stranie, de naramză și rodie, o rumeneală dulce, ca de prăjituri scoase cu tavă cu tot la ușița cuptorului. Bunica imi spunea, amăgindu-mă, un basm de plămuii fantastice : acolo ucenici-vrăjitori și meșteri în patiserie și cofetărie coc inimioare, păpuși, căluți și mărgele de turtă dulce. A fost o vreme, poate un an, poate doi, cind am crezut că așa era într-adevăr.

La bilciurile anuale și la tirgurile de țară am văzut apoi marchitani și bombonari cu lădițe de dulciuri. Vindeau niște bomboane vechi și prăfuite, care-ți colorau gura, vindeau acadele, fluierițe de zahăr din care șuierul ieșea subțire și dulce, figurine de animale și păsări (iepur, cai, cocoși) și țineai acadeaua de-un bețișor de lemn.

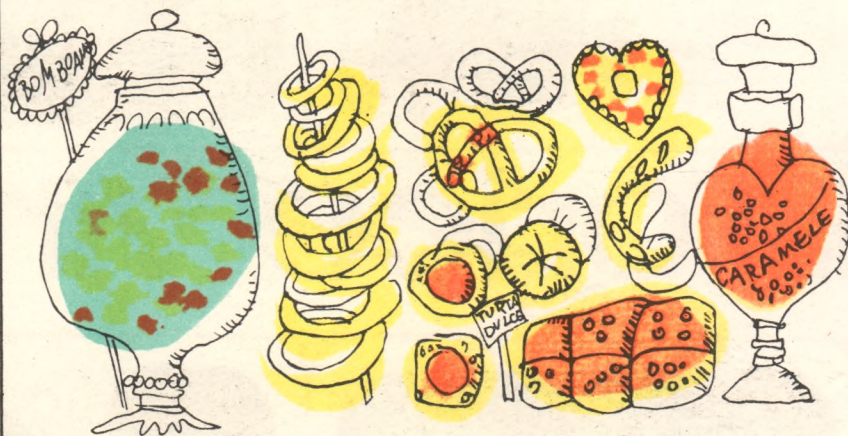
Dulciurile astea toate erau grozav de scumpe, lucru pe care l-am înțeles abia cind, într-o iarnă, la țară, am răcit și a trebuit să suport un tratament ciudat : bunica a dat fuga la dugheană, a cumpărat cinci bucăți de zahăr cubic și mi-a întins o bucățiță s-o măninc, turnind pe ea un strop de „Diana”. Nu mai uit cum imi spunea bunica, îngrijată că mincam hulpav :

– „Cu cruțu, maico, zahăru-i medicament, nu-i mămăligă”.

La Caransebeș, în prăvăliile din mahalalele orașului, bomboanele copiilor sărmani se numeau ... „lanăș viteazul”. Cine le-o fi poreclit astfel nu știu, dar nici azi după patruzeci de ani nu le pot uita gustul. Bomboanele astea erau de fapt rămășițe de pe fundul cutiilor, bulgări tari ca piatra, dropsuri sparte, amestecate cu roșcove și cu bucăți de ciocolată veche, rîncedă. Pentru că bomboanele astea erau rămășițe deteriorate, erau mai ieftine decit toate celelalte și ele au rămas în amintirea mea ca o imagine, înșelătoare dulce și pasomorită. Bomboane de copii săraci...

Mult imi mai plăcea ... „brînză de iepure”. Pun rămășag că nu știți ce mai era și asto. Era glucoză. De culoare cenușie, glucoza stătea pe teighea, în bulgări murdari și plini de muște. Negustorul o spărgea cu satirul, dar de-un leu nu căpătăm mai mult de 50 de grame.

Ce să vă mai spun, că nu aveți nevoie de indemnul și mărturia mea. Păcat că nu mai sint tot copil în vremea asta dulce, să măninc ciocolată și bomboane cu toată pofta îndelung refulată în îndepărtata mea copilărie. Se fabrică astăzi de numeroase sorturi de bomboane, dulciuri și ciocolată, incit îți trebuie un ghid-copil ca să te descurci în labirintul de culori, țiple, desene, arome și cutii.

- Mentine !
- Nu !
- Ciocolată „Pitic” !
- Nu !
- Bănuți de ciocolată ? !

Și uite așa, din întrebare în întrebare, copilul și nepoții dovedesc a cunoaște de-a fir-a-păr un lung pomelnic de fabricate și daruri dulci.

Ți se umple inima de bucurie cind vezi atîtea bunătați, dulci și aromate, produse de fabricile noastre ; iar cind intri într-o cofetărie, de mină cu copilul sau nepotul, îi poți satisface orice dorință. Și e imposibil să nu găsești și ceva pe gustul tău, căci ai de unde alege.

Deși mă dor dinții, mai ronțai și eu citeodată o bucată de zahăr candel și gustul său straniu imi evocă imaginile copilăriei. Marchitanii, bombonarii și turtarii copilăriei s-au topit de mult ca zahăru-n ceașca de ceai. Fabricile noastre de produse zaharoase, inzestrate cu agregate moderne și ingenios automatizate, oferind copiilor noștri zeci și sute de tone de bomboane și ciocolată, sint parcă anume făcute ca să ne răzbune amărăciunea și dulceața înșelătoare a trecutei și săracei noastre copilării. Ceva to-

Parafrazindu-l pe bunicul lui Delavrancea, port și eu un dialog cotidian cu fiul meu și cu niște nepoți care-mi iscodesc din priviri buzunarele.

- Ghiciți ce v-am adus ?
- Aluneta !
- Nu !
- Ciocolată omăruie !
- Nu !
- Ciocolată cu lapte !
- Nu !
- Dropsuri !
- Nu !
- Caramelle !
- Nu !

tuși se repetă ca un ecou în durată. Măsura dragostei mele pentru părinți, unchi și bunici era exprimată în dialoguri de acest fel :

- Cum mă iubești ? mă iscodea bunicul.
- Ca halvaua.

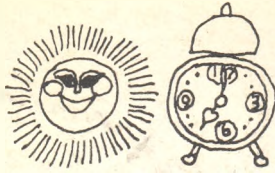
Așa-mi mărturisea pînă de curind și Țucurel, așa continău să-mi spună și nepoții :

- Ești dulce ca o caramela !

Aș vrea să văd părintele care nu se induoșează la auzul unei mărturisiri alit de dulci. Drept pentru care semnez această tableță de zahăr, vanilie și marțipan.

petru VINTILA

la orice oră...

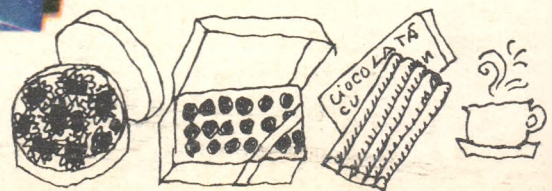
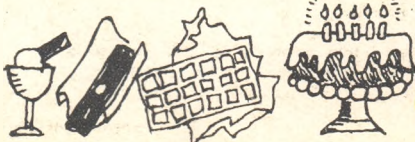

la orice vîrstă...

ciocolata
fabricii

BUCHARESTI

COLOCVIUL BRÂNCUȘI

foto: Dan Grigorescu

COLOANA FĂRĂ SFIRȘIT

CONSTANTIN BRÂNCUȘI

Între 13 și 15 octombrie s-au desfășurat la București sub auspiciile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și Uniunii Artiștilor plastici, în colaborare cu Asociația Internațională a criticilor de artă lucrările „Colocviului Brâncuși”.

Critici de artă, marcante personalități culturale din România, Franța, Italia, S.U.A., Uniunea Sovietică, Polonia, Elveția, Turcia au prezentat în cursul unor intervenții pertinente imensa valoare a operei românului Brâncuși, înserată eternului patrimoniu al artei universale. Din țara noastră au participat: Acad. prof. George Oprescu, Mircea Popescu, Ion Frunzetti, Dan Hăulică, Petru Comarnescu, Ion Vlasiu, Mircea Deac, Valeriu Râpeanu, Dan Grigorescu, Mac Constantinescu, Barbu Brezianu, N. Argintescu-Amza, Tretie Paleologu, Octav Doicescu, V.G. Paleolog, Adrian Gheorghiu, Anton Dimboianu, Adrian Petringenu. De peste hotare au participat criticii de artă Jacques Lassaing, Etienne Hajdu, René de Solier (Franta), Giulio Carlo Argan, Giuseppe Marchiari (Italia), Sidney Geist (S.U.A.) — autorul unei cărți despre Brâncuși pentru elaborarea căreia a întreprins repetate vizite în România, — Tony Spiteris (Anglia), Nora Eliasberg (U.R.S.S.), Juliusz Starzynski, Bohdan Urbanowicz (Polonia), Nurullah Berk (Turcia).

În comunicările lor toți vorbitorii au ținut să sublinieze ca trăsături principale, caracteristice creației brâncușiene atât deplina sa independență față de orice curent al acelei „Art Nouveau” care debuta cu secolul XX, cât și originea ei care trebuie căutată în tradițiile plasticii populare românești. Când Brâncuși ajunge la Paris se îndreaptă spre Rodin, de la care învață doar să lucreze cu răbdare și meticulozitate, respingând în planul concepției monumentului grandios al sculptorului francez. Originalitatea și tăria opiniilor lui Brâncuși despre ceea ce trebuia să exprime arta se impune cu putere de fenomen natural într-o perioadă în care maestrul incontestabil în sculptura franceză, Rodin, Mayol, Bourdelle, sau în sculptura românească Paciurea, Stork erau urmași și imitați în mod masiv. Or, în ceea ce-l privește pe Brâncuși, stabilirea unei filiații este practic imposibilă. Între 1910 și 1920 Brâncuși a realizat opere care nu suferă nici o apropiere de cubism: „Sărutul” (1910), „Fiul risipitor” (1914), „Vrăjitoarea” (1916), „Himera” (1918), „Pasăre în spațiu” (1919), „Primul Pas” (1920). La ceea ce, de pildă, expresionismul căuta în sculpturile negre, în desenele copiilor sau în ale alienaților mintali, și anume unitatea sufletului cu simțurile, în aceeași epocă de dezordine socială și spirituală, Brâncuși, întors înăuntrul său, găsea și oferea rezolvări proprii.

Pentru Brâncuși nu există accidentalul, amănuntul, descrierea exactă după natură. Natura era văzută în ceea ce avea fundamental, unic și însemnat. „Nu forma exterioră este reală, ci esența lucrurilor” — afirma Brâncuși. În materialul de viață neobișnuit și fantastic al meleagurilor românești a găsit Constantin Brâncuși o inepuizabilă sursă de inspirație. Problema aceasta a fost pe larg dez-

voltată de Ion Frunzetti în cadrul lucrărilor „Colocviului” într-o comunicare intitulată sugestiv pentru arta esențializată și simbolică a sculptorului român, „Viziunea folclorică a omologiei cosmice la Brâncuși”. Dorinței și voinței lui Brâncuși de a face abstracție de părțile lucrurilor compuse într-un anumit fel, cu o anumită funcționalitate consacrată pentru totdeauna și de a le recrea conform unui unghi de vedere înolșit îndreptat asupra lor, conform tendinței de-a figura doar esența, Ion Frunzetti le găsește explicația în linia de demarcație netă ce opune concepțiile Orientului (cu înțelegerea fenomenului prin „integrare” în contextul lumii, dobîndindu-se astfel ideea despre el), aceluia ale Occidentului (cu izolarea, „dezintegrarea” fenomenului de contextul lui, supunându-l gândirii analitico-experimentale). Dăm citatul reproduș și de Ion Frunzetti, după Malvina Hofman (Sculpture Inside and Out, pag. 51), care poate fi considerat o profesiune de credință a lui Brâncuși: „Cînd vezi un pește, nu te gîndești la solzii lui; te gîndești la iușeala mișcării sale, la corpul lui strălucitor care înoată, văzut prin apă. Ei bine, iată ce-am vrut eu să exprim. Dacă i-aș fi reproduș aripioarele, ochii și solzii i-aș fi oprit mișcarea și-aș fi obținut o simplă mostră (échantillon) a realității. În vreme ce eu am vrut să surprind scînteia spiritului din el.”

Barbu Brezianu a expus date biografice inedite asupra vieții și operei lui Brâncuși, însoțite de diapozitive. De semnalat că majoritatea vorbitorilor au folosit pentru informații (date și imagini) cercetările sale.

Arhitectul Octav Doicescu a demonstrat importanța operei lui Brâncuși din punctul de vedere al relațiilor complexe dintre sculptură și arhitectură văzute într-o legătură sintetică.

Giulio Carlo Argan a prezentat un Brâncuși în comparație cu marile figuri ale picturii moderne, Mondrian și Picasso, alcătuiind împreună un triunghi al problematicii artei contemporane. După Argan, Brâncuși e mai apropiat de Mondrian prin tendința de a reduce la esențial, prin problema luminii și spațiului integrat în operă.

Într-o evocare pitorească și lirică „Gînduri despre Brâncuși” („Aspecte generale în opera lui Brâncuși”), Ion Vlasiu a înfățișat arta lui Brâncuși privită în datele ei generale, cu ochii unui sculptor contemporan și legată de folclorul, de atmosfera satului românesc.

Inițiativă salutară și pe care am dori s-o vedem reinnoită, „Colocviul Brâncuși” a reprezentat un act de cultură de prim rang închinat aceluia care „transformînd anticul în modern” (Rousseau Vameșul) a devenit punctul nodal de la care pleacă și se explică întreaga sculptură modernă. Brâncuși, plasat în configurația sculpturii mondiale, privit din perspectiva sintezei dintre național și universal, își detașează pregnant individualitatea înrădăcinată ca într-un inbranlabil punct de sprijin în folclorul românesc și ca o strălucită întruchipare, alături de Eminescu, Argehezi, Enescu, a geniului poporului nostru.

Mihaela SCHILERU

sa înțelesului obișnuit al cuvîntului. Minciunile egoiste sint cele determinate de teamă, lipsă de încredere în spiritul de dreptate al părinților, profesorilor etc. Aici se adaugă încercarea de împlinire pe căi ocolite a unor dorințe și, în fine, impulsul de afirmare a persoanei, rudă bună cu lăudăroșenia, mascată sub denumirea minciunilor inofensive. Minciuna altruistă se desprinde dintr-o concepție rău înțeleasă a camaraderiei: se minte pentru a salva pe alții. Desigur nu preconizăm „pira”, o altă latură negativă a caracterului, ci atitudinea demnă, de răspundere pentru faptele comise.

*

Am analizat, în partea referitoare la împrejurările prielnice dezvoltării deprinderii de a minți, viața de familie, hotărîtoare în formarea personalității copilului. Se cuvine să spunem un cuvînt și despre mediul școlar, ca factor principal în organizarea sistematică a educației. Este el oare în totul prielnic dezvoltării caracterului onest, puternic, cu un cadru optim de referințe în judecățile de valoare? Se cultivă

suficient în școală cultul onestității, încrederea în elevi, simțul răspunderii personale, se încurajează în largă măsură prilejurile de afirmare a personalității elevilor etc? Există, desigur, inițiative laudabile, dar tot atîtea curenți în această direcție. Acel „nu” urmat la tot locul de „este interzis”, pedepșa mergînd pînă la cea corporală, bănuiala și considerarea elevului ca infractor probabil (ex. tezelor), și alte practici înrudite, nu contribuie ele oare la dezvoltarea unor deprinderi negative de caracter, printre care se află și minciuna? Cu greu s-ar putea răspunde printr-un categoric nu la această întrebare. Justificări există, dar acuzarea reciprocă dintre școală și familie nu constituie o motivare.

Soluția nu se poate afla, nici în școală nici în familie în formule negative, în combaterea numai a răului, ci în înlăturarea cauzelor.

Munca neplăcută de vindecare, trebuie înlocuită cu acțiuni preventive; terapeutică, cu igiena spirituală socială. Este necesar să se construiască în ambele instituții un cult al onestității; să se ofere imagini de adevărați eroi,

întruchipări ale valorilor morale, să se instituie o concordanță între vorbire și acțiune, să se creeze suficiente posibilități de afirmare corectă individuală; să se insiste mai mult asupra măsurii și echilibrării necesare dintre dorințe și posibilități; să se stabilească o concepție sănătoasă cu privire la căile de succes în viață, diferențiîndu-se de reușita imediată; în rezumat, să se înlătore toate prilejurile care facilitează formarea deprinderii de a minți. Prin „da” și nu prin „nu”, prin acțiuni pozitive și nu prin cele negative putem reuși în acțiunea noastră educativă. Acolo, însă, unde boala s-a ivit, unde cancerul spiritului — cum a numit Shakespeare minciuna — a apărut, trebuie să procedăm hotărît la extirparea ei. Instituțiile speciale de reeducare, avînd cadre specializate de înaltă calificare, se impun în acest caz; toate celelalte încercări intermediare fiind ineficace și constituînd un mediu de infectare și a altora.

Constantin ZAHIRNIC

Am întreprins în vara aceasta o anchetă socială în două comune până nu de mult cu un caracter net agricol și anume, în Bevevoești (Muscel) și Boldești (Prahova), care în prezent se înscriu pe harta economică a țării ca două localități industriale.

Am urmărit să surprindem preferențele care au avut loc în conștiința oamenilor prin trecerea de la munca agricolă la cea industrială. Ne-au interesat deopotrivă mentalitatea, stilul de viață și orizontul intelectual al celor anchetați. Dar mai ales felul cum se reflectă, în noua situație, responsabilitatea familiei în acțiunea de educație socială și preocuparea ei pentru orientarea școlară și profesională a copiilor. Au fost cuprinși în ancheta noastră 90 de părinți, dintre care 60 sînt mineri și 30 sondori. Deci, muncitorii în ramura extractivă a economiei noastre.

Noua profesie și implicațiile ei

Nu acesta este însă singurul și cel mai important punct comun caracteristic celor două eșantioane aleatorii constituite în vederea desfășurării anchetei. Atît minerii cît și sondorii formează, statistic, prima generație care a părăsit munca agrară spre a se încadra în activitatea industrială. Pentru aceștia trecerea la munca industrială are valoarea unui salt într-o nouă civilizație, fapt care duce în cele din urmă, prin adoptarea unor norme sociale noi, la restructurarea personalității foștilor agricultori. Este vorba de modificări în structura personalității, începînd chiar de la reactivitatea psihică, care nu poate să nu fie influențată de ritmul rapid al noilor mașini și agregate cu care se lucrează și ajungînd pînă la constelația psiho-morală, pusă în evidență de comportamentul social.

Față de agricultură, în industrie se cere un efort de o cu totul altă natură: solicitarea psiho-nervoasă depășește pe cea neuro-musculară. Această realitate ridică însă problema adaptării umane, adaptare ce poate fi urmărită, fiind vorba de nivele diferite, atît din punct de vedere biologic cît și psiho-social.

Munca în echipe, indiferent de stabilitatea și coeziunea acestora, implică cu necesitate o cooperare complexă pentru realizarea produsului. La cîmp se putea lucra și individual; în mină, la foraj sau extracție, acest lucru nu mai este cu putință. De aceea, adaptarea psiho-socială, integrarea, este momentul central în trecerea de la munca agrară la cea industrială. În acest proces, care cunoaște o anumită desfășurare în timp, pot apărea, uneori, „tulburări de adaptare“, ce antrenează consecințe imediate în planul producției și al productivității, obiectivate în consumul sporit de materiale, în rebuturi și accidente de muncă, iar sub raport psiho-individual, ele dau naștere unei stări de insatisfacție personală, care se răsfrînge în egală măsură și asupra familiei și asupra acțiunii educative pe care aceasta este chemată să o desfășoare.

Adaptarea umană la munca din schelele de extracție sau foraj, din mine, se poate traduce și în mii de tone de cărbune extras și

în tone de țitei peste plan; se poate converti în milioane de lei economisiți, dar ea se conturează, în primul rînd, într-o stare de satisfacție personală și colectivă, cu consecințe sociale din cele mai importante.

La schelele de extracție, adaptarea bio-psiho-socială fiind mult facilitată, restructurarea personalității celor proveniți din agricultură este evidentă, conturîndu-se, comparativ cu minerii, profilul muncitorului sondor bine integrat în colectivul de muncă și deplin adaptat muncii, manifestînd o stare de confort psihic, de echilibru continuu, stabilind ușor relații colegiale de muncă. Prezența lui în cadrul familiei, chiar atunci cînd este „navetist“, se face simțită, ceea ce are urmări pozitive în planul educației copiilor.

Exigența educațională în astfel de cazuri este sporită, mijloacele și metodele folosite sînt din cele mai adecvate; dificultățile în adaptare, în schimb, antrenează slăbirea exigenței și folosirea, în educarea copiilor, a unor procedee condamnable prin lipsa lor de eficiență.

În mină, specificul muncii impune o perioadă îndelungată de acomodare în condițiile din subteran; integrarea în noul colectiv este mai dificilă, evidențiindu-se chiar tulburări de adaptare ce se vor repercuta și asupra relațiilor din sinul familiei.

Domiciliul: Minerii de la Sectorul minier „Bevevoești“ sau (Bevevoești, din bazinul carbonifer „Schitul Golești“ — în rîndul cărora am desfășurat ancheta — sînt locuitori ai comunei Bevevoești, dar și ai comunelor învecinate: Vlădești, Poienița, Aninoasa — tot atîtea așezări rurale care trăiesc astăzi intens procesul urbanizării.

Sondorii, muncitori ai Schelele de extracție „Boldești“, locuitori ai comunelor Lipănești, Scăeni, Cărbunesti, dar și ai centrului muncitoresc Boldești, resimt mai puternic decît minerii, efectele urbanizării. La ei, legătura cu orașul, ca trebuință spirituală, este consolidată (63% din sondori

față de numai 38% din minerii, declară că frecventează cel puțin o dată pe lună centrul urban apropiat: orașul Ploiești și, respectiv, Cîmpulung Muscel).

Formele tradiționale sătești, în centrul muncitoresc Boldești, au lăsat loc unor noi tipare de viață. Între sondori, mult mai rar apar acei care prestează după orele de serviciu muncă complementară în agricultură. În schimb, la minerii, acest fenomen este caracteristic; de la munca industrială, pentru o zi, pentru mai multe, de la caz la caz, minerii realizează metamorfoza inversă drumului străbătut: de la munca industrială la cea agrară.

Ținînd pasul cu procesul urbanizării, normele de viață colectivă au suferit și ele o anumită evoluție. La Boldești, după primul război mondial, costumul național se întîlna cu totul rar. În Bevevoești, abia azi portul național este schimbat cu cel orașenesc. Obiceiurile, datinile, comportamentul ceremonial — cadrele comune de viață — au marcat schimbări mult mai evidente în lumea sondorilor decît în cea a minerilor. Sînt pe cale de a se statua noi tradiții, se încearcă a se pregăti tinăra generație în vederea respectării unor reguli de comportament social mai complex.

Vîrsta: În psihologie, se vorbește de vîrsta mintală, eare, uneori, diferă de cea cronologică. Se poate întîmpla ca un copil de 10 ani să nu fi atins nivelul de dezvoltare al unui de 9 ani. În aceste cazuri, nu una, ci două vîrste sînt necesare pentru a contura pe deplin situația. Nu vîrsta cronologică, ci sistemul de relații, țesătura de evenimente trăite, este în măsură să califice o persoană, să-i confere sau să-i refuze atributul social de „matur“.

La nivelul vieții de zi cu zi, vîrsta socială este dată de gradul participării la problemele de interes colectiv — în producție și în activitățile obștești — cașide stabilitatea familiei întemeiate. Organizarea acestei unități sociale — care este familia — armonizarea, gradul de complexitate conferit de apariția copiilor, a descendenților, în sinul ei, arată cu prisosință maturitatea sau lipsa de maturitate — din perspectivă socială — a fiecărui individ.

Mai mult de 60% din minerii și peste 70% din sondorii puteau fi socotiți, din punct de vedere social, maturi. Familia întemeiată și creșterea copiilor le conferă acestora un grad de responsabilitate socială crescut. Din această perspectivă trebuie cercetată...

...Și „arta“ lor de a educa

A educa, înainte de orice, înseamnă a pregăti viitorul. În pedagogie, verbul „este“ nu-și are sens, decît în perspectiva lui „va fi“. Copilul de azi va fi mîine chemat să activeze în cîmpul vieții sociale; va trebui să-și aleagă o profesie, să-și însușească, va trebui să realizeze un comportament social în concordanță cu normele, cu principiile verificate și validate de societate.

Atîta timp cît familia și colectivul de muncă se suprapuneau — situație tipică în agricultura noastră de altă dată, situație trăită de minerii și sondorii în rîndul cărora am desfășurat ancheta — deprinderea operațiilor de muncă, întregul sistem de muncă, suferea fără dificultăți un transfer de la adult către copil. Aproximativ 61% din părinții actualilor minerii și sondorii au „moștenit“ meșteșugul lucrului la cîmp; la aceștia, lanțul de transmisie a profesiei a funcționat exclusiv în cadrul unității familiale. Copiii actualilor minerii și sondorii, în marea lor majoritate, continuînd ruperea lanțului de transmisie, vor evolua ca și părinții lor din agricultură spre industrie. Ei vor trebui să se deprindă cu normele existente în societatea industrializată, unde principiile „universaliste“ ale diviziunii muncii sociale sînt altele decît cele care guvernau familia sau grupele de rudenie; ei vor trebui, în procesul integrării sociale, să depășească normele „particulariste“ ale mediului familiei. Pentru a facilita tinerei generații sătești, care va evolua spre industrie, însușirea normelor generale de comportament implicate de munca industrială, adulții, părinții acestora, angrenați în activitatea industrială, sînt chemați să desfășoare o operă educativă cu largi implicații sociale.

Vrînd să constat în ce măsură era „nostrificată“ imaginea muncii adulților la copiii minerilor și sondorilor, i-am întrebât pe aceștia: „Povestiți acasă soției și copiilor despre munca do.“ Răspunsurile sondorilor se diferențiază net de cele ale minerilor. Dintre minerii, numai 38% manifestă tendința de a pune în contact întreaga familie cu munca ce o desfășoară. Cei mai mulți spuneau: „Nu sînt nici ei curioși“ (D.E. 39 ani, vagonetar), „E nevoie să știe dinșii?“ (V.I. 40 ani, aj. mi-

COMBINATUL SIDERURGIC REȘIȚA

Furnale

foto: Dan Grigorescu

DESPRE EDUCAȚIE

ner), sau „Știu ei ce-i în mină? „Ori le-aș spune lor, ori le-aș spune pomilor tot aia e!“ (R.Ch. 29 ani, aj. miner) și încă „Dacă le-aș spune despre un crațăr, nu vor ști ce-i ăla“ (O.N. 46 ani, minier).

Poate că „nici ei nu sînt curioși“ și-i foarte probabil că nu vor înțelege dintr-odată toate detaliile tehnice ale muncii, dar nu-i aceasta lucrul cel mai important: în afara realizării la copii a imaginei vieții și normelor sociale, relațiile părinților în cadrul familiei despre munca de zi cu zi vor modifica și optica copiilor. Cu totul altfel vor privi copiii la părinții lor, cînd vor cunoaște și înțelege că există un eroism al muncii de fiecare zi, că în tona de cărbune extras, în petrolul trimis rafinării, se face simțită grija pentru familie, toată dragostea pentru ei. Orice muncă se înobilează printr-o motivație de o înaltă etică socială. Cel care, în subteran, lucrează cu gîndul la bucuria și bunăstarea familiei lui, nu este mai puțin vrednic de laudă, decît cel ce se dăruie muncii din vocație, din dragoste pentru muncă; în ambele cazuri, el nu se drămuiește; se uită pe sine pentru a nu uita pe alții.

Cu totul alta este situația în rîndul sondorilor: 73% din ei realizează o prelungire a preocupărilor legate de muncă și după consumarea celor opt ore afectate direct ei. Sondorii povestesc acasă, familiei, despre munca din schelă, de la parcul de extracție, din sectoarele de tratare a petrolului, „pentru a cunoaște și ei“ (Gh. G. 32 ani, distilator), pentru ca „să se obișnuiască și ei cu munca asta și să respecte oboseala mea“ (P.V. 47 ani, operator extracție). Sondorii povestesc acasă despre munca lor „pentru că e lucru de mîndrie și-i păcat să ne bucurăm singuri cînd luăm steagul de frunț pe ramură“ (V.F. 47 ani, sondor linie).

Prin compararea procentajelor — 73% la sondori față de 38% la mineri — rezultă că în pregătirea pentru muncă a tinerii generații, de o mare importanță se dovedește a fi legătura pe care adultii, părinții, au stabilit-o cu profesia și întreprinderea în care își desfășoară activitatea. Sondorii, care sînt mai bine integrați în colectivul de muncă, mai strîns legați de munca ce o desfășoară, pregătesc cu mai mult succes drumul copiilor spre activitățile industriale, dovedindu-se astfel „profesori“ mai dotați decît minerii. Aceasta nu înseamnă că, în pregătirea ca „profesori“ ai copiilor lor, nu se dezvoltă și la ei unele lacune. Ca și minerii, ei nu cunosc gama largă a profesiilor solicitate de diviziunea socială a muncii, nu fac efortul de a identifica formele cele mai adecvate pentru pregătirea profesională a copiilor lor și nu se străduiesc totdeauna pentru a cunoaște posibilitățile, înclinațiile și aptitudinile celor cărora le conduc pașii în viața socială. Nu este mai puțin adevărat că lor li se pot acorda circumstanțe atenuante: nu dispunem încă de un mecanism eficient de informare a părinților în ceea ce privește posibilitățile de calificare a tinerilor, nu se face cunoscută la nivel raional sau re-

gional planificarea cerințelor forței de muncă calificată, astfel încît se ivesc anomalii în repartitia pe centre și școli a candidaților, selecția efectuîndu-se defectuos. Presa — centrală sau locală — nu intervine totdeauna operativ pentru a sprijini acțiunea părinților în orientarea profesională a copiilor lor. Puținul cît s-a realizat în această direcție trebuie valorificat. Coloanele acestei reviste, la rubrica „Frumusețea profesiei“ fac cunoscute publicului varietatea profesiilor existente azi în societate, schițează adevărate profesiograme miniaturale, indicînd cerințele psihoprofessionale fiecărei munci. Este absolut necesar ca aceste materiale să fie larg cunoscute de către părinți. Cadrele didactice din învățămîntul de cultură și din școala de masă au în această acțiune un cuvînt hotărîtor de spus. Numai astfel se va putea înlătura o situație ca cea conturată de colectivitatea minerilor și sondorilor la care sînt raportate rezultatele anchetei.

Citez din răspunsurile minerilor și sondorilor la întrebarea: „In ce profesie ați dori să se califice băiatul d-voastră? (dacă ați avea un copil care ar trebui să-și aleagă acum o profesie.)“: „Știu eu? Nu m-am gîndit!“ (N.N. 34 ani, minier), „Ce pot să spun eu? Nu știu; ce vrea el“ (C.Ch. 40 ani, aj. minier), „Parcă e după mine?“ (M.Gh. 39 ani, șef de parc), „Cum l-o ajuta capul și pe el...“ (G.C. 35 de ani, distilator). Încerc să enumăr profesiile pentru care au optat minerii și sondorii: medic, profesor, inginer, mecanic, strungar, șofer și... cam atît! Încerc să descopăr în răspunsurile lor și profesii ca: maistru, tehnician sau inginer de mină; operator,

maistru sondor, inginer, în foraj sau extracție. Zadarnic. Gama profesiilor indicate este limitată. Global, 45% din minerii anchetați și 50% din sondori aspiră, pentru copiii lor, la o calificare superioară, legată de absolvirea unei facultăți. În cadrul fiecărei colectivități, după vîrstă — ne referim la „vîrsta socială“ — cei care au crescut deja unul sau mai mulți copii manifestă posibilități mărite de apreciere a situației, vădesc un grad mai ridicat de concordanță a aspirațiilor cu realitatea. Tot ei sînt aceia care rezolvă mai corect următoarea problemă de educație: „Dacă, la vîrsta de 16-17 ani, fiul dv. ar veni acasă amețit de băutură, cum ați reacționa d-voastră?“ Este o situație imaginată, dar ea permitea celor anchetați să proiecteze întregă personalitatea lor, arta lor de a educa, cu atît mai mult cu cît „minerul și sondorul, tot pe dealuri; cînd nu sînt pruni, e viță de vie“ (C.S. 27 ani, ing. foraj). De altfel, în colectivitățile cercetate consumul de alcool nu este de loc o raritate și nu este lipsit de interes să vedem cum reacționează părinții la o eventuală „operă de imitație“ din partea copiilor.

Sondorii spun: „Să-l omor? E copilul meu, trebuie să-l îndrumez pînă ajunge și el mare: îl cert, îl învăț“ (D.Gh. 42 ani, aj. mecanic), „Dacă e prima abatere, îl mai îngădui; îi fac observație. Îl și trîntesc dacă nu înțelege de vorbă, dar înțelege, că eu îi fac educație“ (F.V. 59 ani, sondor de linie), „Dacă face așa înseamnă că părinții nu i-au avut de grijă, înseamnă că părintele are o inimă închisă. Îl las să se trezească și atunci stăm de vorbă: pe mine m-a văzut vreodată așa?! Îi fac morală să se rușineze, altădată să nu mai facă“ (N.I. 30 ani, pompagiu). Global, 72% din sondori, 18,5% — cit reprezentă procentul minerilor care manifestă convingerea că „bătaia cu vorbe“ este mai eficace — dezvoltă unele carențe în arta de a educa a mine-

rilor. În acest sens, chiar dacă 50% din minerii se hotărăsc fără rețineri în aplicarea pedepsei corporale și „arta“ lor de a educa șchioapătă, nu ei — ca „profesori“ — sînt cei mai slab calificați. Există categoria părinților — și ei nu sînt de loc puțini la număr, alcătuiesc 11,5% din totalul minerilor anchetați — care adoptă o atitudine pasivă în situația imaginată. Ei nu consideră că trebuie să intervină, mai mult, se mulțumesc să spună: „Să nu facă altele...“ (M.N. 42 ani aj. miner.)

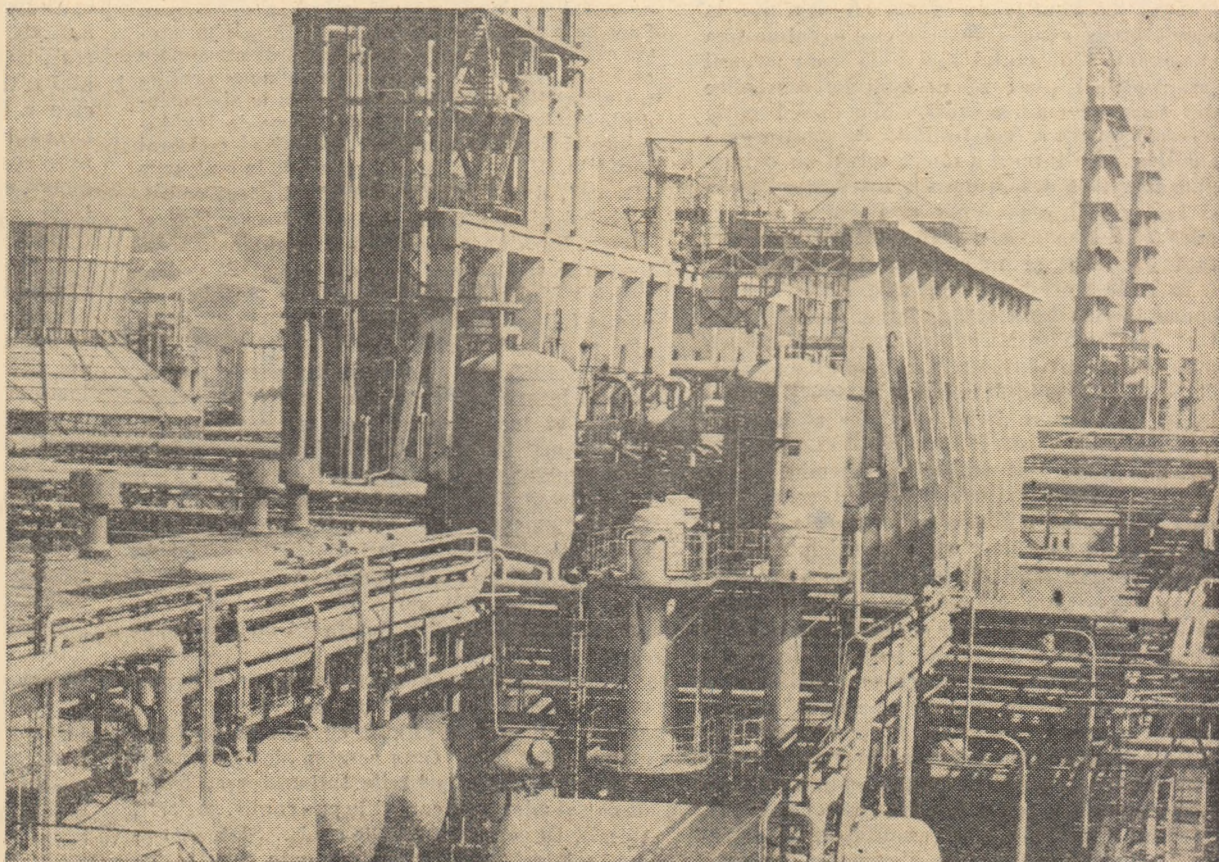
Antipedagogia ridicată la rangul de filozofie și-a cules totdeauna victimele. Fără a spune un „nu“ energic, la momentul oportun, familia lasă să se închege o personalitate vicioasă, care va răzbuna chiar asupra ei lipsa de îndrumare. Nu este suficient să recunoști: „M-o fi văzut și el pe mine...“ (L.P. 35 ani, minier), nu ajunge să spui, cînd în fața copiilor nu ții seama de măsură: „Măi băieți, băutura duce pe om la scandal și la ce e mai rău“ (N.C. 46 ani, șef de parc.); în locul cuvintelor trebuie să se ofere copiilor fapte, care să rezulte totdeauna din comportarea socială a părinților.

Ca „profesori“, minerii — dar și sondorii anchetați — ar mai trebui „școliiți“. Nu preconizăm cursuri speciale, nu cerem studii superioare în „arta“ de a educa, dar nu putem să nu atragem atenția părinților — indiferent de calificare, de numărul claselor și anilor de învățătură — că „arta“ de a educa este în fond o știință, care, prin efort susținut, se poate dobîndi la orice vîrstă, păstrîndu-se însă legătura strînsă cu școala, acest factor chemat să educe copiii, dar și să formeze din părinți adevărați profesori pentru copiii lor.

Septimiu CHELCEA,
cercetător științific
Institutul de psihologie al Academiei
Republicii Socialiste România

COMBINATUL CHIMIC DIN ORAȘUL GHEORGHE GHEOGHIU-DEJ

foto: Dan Grigorescu

EMISIUNILE RADIOFONICE DE ȘTIINȚĂ

PENTRU COPII, ȘCOLARI ȘI TINERET

Febra cunoașterii, nevoia de a ști cit mai mult, curiozitatea ridicată la rang de principiu cotidian, sint fenomene comune tuturor virstelor omului; intensitatea lor maximă însă se face simțită mai ales în perioada primei tinereți, atunci când varietatea lumii, inedită și imensă, asaltează mintea copilului. Acestei necesități sociale și biologice, radioul — ca pirghie însemnată de cultură — îi acordă importanța cuvenită în cadrul emisiunilor sale. Diversitatea acestor emisiuni de știință, de tehnică și de fantezie, se exprimă atît prin tematică, cît și prin genurile artistice abordate; ele se adresează unor categorii largi de tineri, cu preocupări și gusturi multiple. Amintesc cîteva titluri de emisiuni: „Ochiul magic“, „Călătorie în istoria civilizației“, „De ce?, de unde?, de cînd?“, „Radioracheta pionierilor“, „Start spre extraordinar“ etc.

Să ne oprim asupra unora din aceste emisiuni, subliniind unele din virtuțile și din slăbiciunile lor, în ideea de a încerca să clarificăm, pe cît posibil, drumul pe care ele trebuie să-l continue sau să-l urmeze.

Voi începe cu „Ochiul magic“ — emisiune de știință și tehnică pentru școlari, transmisă pe programul II. În luna august, școlarii au putut afla, astfel, date interesante despre activitatea științifică și socială a eminentului arheolog și profesor Vasile Pirvan și a geologului ardelean Ludovic Mrazec, mai puțin cunoscut, dar creator al unei opere de prim rang. Evocările radiofonice dialogate au avut substanță, înțelesurile au ajuns cu ușurință la ascultători, cortinele muzicale au creat atmosfera epocii și a contextului social în care autorul (M. Andries) plasează momentele dramatice din viața celor doi savanți. Chiar dacă bogăția informațională a fost limitată de durata emisiunilor, ascultătorul a rămas totuși cu o imagine sugestivă despre operele lui Vasile Pirvan și Ludovic Mrazec, avînd realizată și o anumită atitudine afectivă (de loc neglijabilă), față de locul și importanța lor științifică.

În cadrul aceleiași emisiuni, Radu Nor ne spune lucruri interesante, într-o formă atractivă, deși tema tratată pare aparținînt banală: lacrimile de crocodil (2 IX 1967). Într-un alt material, elaborat de Leonid Petrescu (6 IX 1967), se vorbește însă despre taina celulelor și a lumii infinitezimale ce stă la baza vieții și a proceselor biologice. Dar subiectul sucombă de la bun început în banalitate și chiar în eroare. Iată cum demarează replicile dialogate ale autorului, puse în gura unor copii: „— Celula este... este un fel de cărămidă... ca să zic așa, a corpului nostru.“ „— Cum cărămidă?!“ „— Păi da. Cum se face o clădire. Punînd cărămidă peste cărămidă. Sau prefabricate din beton!“ În continuare, atît scenariul cît și peripețiile celor doi eroi, transformați subit în corpuri minuscule și injectați în organismul uman, sint inspirate dintr-un film cunoscut (dar cu o realizare artistică mai puțin naivă), care a rulat pe ecrane, cu o săptămîină în urma acestei emisiuni. „Ochiul magic“ și școlarii ascultători au pretenții mai mari, magia emisiunii neconfundîndu-se,

nici în concepția lor, cu o ușoară stare de toleranță sau rezolvări facile, ci cu o tensiune a cunoașterii ce-și află liniștea în sporirea și permanentizarea acestei tensiuni.

O altă emisiune pentru copii, școlari și tineret, ce atrage atenția, este „Călătorie în istoria civilizației“. Cred că realizatorii ei au făcut, în majoritatea materialelor transmise, lucruri interesante și de o înaltă ținută artistică. Dau două exemple, diferite diametral ca tematică. În ziua de 21. 08. 1967, pe programul I, a fost emis scenariul lui Val Tebeica, intitulat „Cine a fost exploratorul?“ Întrebările care sugestionează numele unor exploratori celebri ca: Magellan, James Cook, Al. Humboldt, Thor Heyerdhal, sint realizate, radiofonic, într-o asemenea manieră, încît impulsionează și canalizează spre răspuns toate cunoștințele ascultătorului. Prezentările ulterioare privind unele amănunte dramatice și semnificative din cadrul fiecărei călătorii, vin în mod ingenios în sprijinul auditorului, iar acei care se presupune că au găsit deja răspunsul, află totuși în ele lucruri și fapte noi. Într-un material, cu o temă destul de dificilă: „Iluminismul și lupta împotriva obscurantismului“ (15.09.1967), autorii Romul Munteanu și Mariana Varga construiesc o convorbire filozofică între D'Alambert și Denis Diderot, care, deși are ca subiect materialitatea lumii și eternitatea mișcării materiei, nu este nici greoaie, nici absconsă, ci, dimpotrivă, limpede, clară, pe înțelesul aceloră pentru care a fost făcută. Este o realizare la care a concurat în bună măsură și regia de studio. Succesele acestei emisiuni de „Călătorii în istoria civilizației“, modul cum forma de exprimare artistică contribuie la rezolvarea unor probleme științifice specifice, luminîndu-le și sporîndu-le înțelesurile, pot constitui surse de învățăminte și inspirație pentru celelalte emisiuni înrudite. Mă refer, în primul rînd, la emisiunea „De ce?, de unde?, de cînd?“ al cărui cadru, derivînd și din titlu, poate fi foarte larg și divers. Emisiunea abundă însă în subiecte neinteresante și slab realizate din punct de vedere artistic. Multe din ele se preocupă exclusiv de păsări („Cum se crece porumbii“ — 26.08.1967. „De ce pleacă toamna unele păsări de la noi“ — 23.09.1967 etc.). În unele din aceste bucăți, autorii intervin chiar cu unele „perle“, de natură a pune în încurcătură și mintea cea mai matură și mai logică. Maria Lucia, de exemplu, a tratat un subiect ce ar fi putut fi minunat („Ce a văzut Brîndușa și Șurubel în Dumbrava Sibiului“ — 2.09.1967); autoarea a ținut însă să facă, pe tot parcursul povestirii dialogate, astfel de considerații: „Ce-i o dumbravă, Aurele?“ „— Un parc, nu?“ „— Nu, nu e parc. Dumbrava e-o pădure.“ „— Deci unei dumbrăvi nu i se poate spune parc?“ „— Nu, însă într-o pădure, ca și într-o dumbravă, poate fi parc“. Eroii povestirii ajungînd apoi lingă un lac constată că pe acesta „oamenii se plimbă cu bărcile, cu bicicletele și fac baie.“ Oare acestea sint nedumeririle, îndoielile, întrebările tulburătoare, avide de nou și adevăr pe care și le pun copiii, școlarii, tinerii? De ce?, de unde?, de cînd... Sint, într-adevăr, întrebări frecvente, dar care merită răs-

punsuri clare, neechivoce, dătătoare de cunoștințe noi, interesante și utile. Aici mai e însă și un alt aspect: depinde în spre ce domenii orientăm atenția și curiozitatea copiilor; prin răspunsurile noastre noi putem declanșa noi întrebări, iar de acest avantaj trebuie să fim conștienți și să-l folosim cu maximă eficacitate, astfel încît temele majore, științifice și educative, să precumpănească în economia emisiunilor. Materialul „Cum au învățat oamenii să scrie“ (23.09.1967), datorat lui Dabija Alexandru, demonstrează că în ultimul timp s-au făcut unele eforturi pentru a depăși cadrul îngust al emisiunii. Este un început ce trebuie dezvoltat, în primul rînd în ceea ce privește varietatea tematicii.

În cadrul emisiunilor radiofonice de știință destinate tinerilor, un loc deosebit îl ocupă fantezia, visul. Emisiunile: „Start spre extraordinar“ (programul II) și „Radioracheta pionierilor“ (programul I) vin, astfel, în sprijinul unor preocupări firești. De exemplu, în timpul emisiunii din 14 iulie (autor Dr. George Rotor), „radioracheta“ i-a purtat pe curioși pe unii din sateliții ipotetici ai lui Neptun, Jupiter și celelalte planete ale sistemului nostru solar. Peripețiile, datele științifice interesante, original și sugestiv redată radiofonic, țin mereu trează atenția, invită la reflecții și ipoteze privind natura fizică a solului, a munților, a unor viețuitoare etc., reușesc să îmbogățească universul științific al ascultătorului. Într-o altă emisiune însă, „Start spre extraordinar“ (din 8.08.1967 semnată de astădată de Virgil Puișea), trebuie să așteptăm 30 de minute — și fără nici o tensiune — pentru a afla că „uraganul“ care a rătăcit cuterul ce-i purta pe eroi în Oceanul Indian, a fost datorat decolării unei nave spațiale. În final, se aud niște „voci cosmice“, care arată că persoanele de pe nava spațială „au considerat planeta noastră nelocuită“ (?), dar că în sfîrșit au văzut un cuter pe ocean și... etc., etc. Vreau să adaug că „Start spre extraordinar“ presupune ceva mai mult, în primul rînd o fantezie nesecată, scenarii științifico-fantastice bazate pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, informații a căror valoare să nu rezide numai în sine, ci și în natura contextului social în care sint puse. Aceste povestiri pot fi minunate prilejuri de a educa tineretul nostru, conform unor idealuri și norme de viață superioare, civilizate.

Desigur, cu aceasta n-am epuizat toate emisiunile radiofonice de știință pentru copii și tineret. În cadrul acestora se mai impun și emisiunile cu un profil mai specializat, ca „Roza vinturilor“, „Știință, tehnică fantezie“ și altele. Ceea ce cred că trebuie să caracterizeze, în ansamblu, fizionomia lor este ordonarea și continuitatea subiectelor abordate, nu înlătucirea rigidă, didacticistă a acestora, ci tematică, pe probleme de mare interes, care să cîștige un auditoriu cît mai numeros. Ar fi un cîștig cu largi implicații educative.

Tudor GHERMAN

Jocul de orice fel presupune respectarea anumitor reguli deci o disciplină, ceea ce înseamnă, pentru fiecare membru integrat în grup un control al atitudinii, al modului de a reacționa față de parteneri. Jocul e astfel un mod de șlefuire a trăsăturilor temperamentale și de caracter, așadar un mijloc de autoeducare. Și încă unul de mare eficiență, deoarece copiii se conformează cu plăcere cerințelor impuse de colectiv. Chiar și cei temperamentali zburdalnici și neastâmpărați, care calcă adeseori disciplina școlară și de familie, ascultă cu atenție explicațiile privind desfășurarea jocului, îi respectă normele, luând, alături de ceilalți, atitudine împotriva celor ce încearcă — de exemplu, la jocurile cu alergări, întreceri etc. — să obțină vreo victorie pe nedrept. Opinia publică infantilă ripostează în astfel de cazuri sever și imparțial, semn că spiritul de echitate, atenția, judecata etc. sînt serios puse în funcțiune.

Experiența a arătat că efectul jocului ca instrument de autoeducație crește dacă educatorul tinde să-i facă pe elevi conștienți de obligația și posibilitatea de a se auto perfecționa. În consecință nu este rău, de exemplu, să explicăm copiilor ce trăsături urmărim prin cutare sau cutare joc pe care îl organizăm cu ei. Să zicem că e vorba de un joc pentru dezvoltarea atenției distributive. După ce am ales jocul și l-am anunțat copiilor, e bine să le explicăm rolul lui educativ și să stabilim împreună cu ei importanța atenției distributive în cele mai variate domenii de activitate. Le vom arăta cât de necesară este ea nu numai în munca aviatorilor, șoferilor, mecanicilor, care dacă nu au în vedere toate amănunțele, chiar și pe cele mai mici, pot produce accidente și catastrofe, dar și în viața noastră și celorlalți, zilnic atenția distributivă fiind solicitată: în traversarea străzilor, în pregătirea hranei, în îngrijirea copiilor etc. În discuția pregătitoare putem pune și câteva întrebări de felul acestora: Pentru ce este necesară atenția? În ce condiții ni se cere să fim atenți? Pe cine considerăm noi mai atent din clasă, din detașamentul sau din familia noastră? Apoi educatorul poate vorbi școlarilor într-o formă accesibilă despre atenția voluntară și involuntară, arătând mijloacele, căile de dezvoltare a ei și subliniind importanța jocurilor care o cultivă.

Disponem de o mare diversitate de jocuri care contribuie la dezvoltarea atenției distributive. Iată, de exemplu, cel intitulat „Atenție încordată”, care se desfășoară cu copiii împărțiți în 2-3 echipe. Se așează în fața elevilor un pendul (eventual confecționat prin mijloace proprii) să se balanseze 1-2 minute. În acest timp se vor arăta copiilor vederi sau reproduceri după picturi, cerindu-li-se să rețină numărul mișcărilor pendulului și conținutul ilustrațiilor, reproducerilor. La sfîrșit, se vor cere relațiile respective de la 1-2 jucători din fiecare echipă și, în funcție de calitatea răspunsurilor, se vor acorda un număr de puncte pentru echipele lor.

Tot în acest scop poate fi folosit și jocul intitulat: „Să învățăm aritmetica și limba română în același timp”, care se desfășoară astfel: Li se dă jucătorilor un exercițiu, o problemă care poate fi rezolvată de un elev mediocru în circa 5 minute. (Datele vor fi notate pe tablă, sau în lipsa ei se vor reține în memorie).

JOC ȘI AUTOEDUCAȚIE

În timpul cit jucătorii rezolvă exercițiul, conducătorul jocului citește o scurtă povestire sau un fragment dintr-o povestire. După circa 6-7 minute este invitat câte un jucător din fiecare echipă să comunice rezultatul exercițiului și să povestească conținutul bucății citite (primul va povesti începutul, al doilea mijlocul și al treilea sfîrșitul).

Prin intermediul jocului putem cultiva și alte deprinderi necesare în orice domeniu de activitate. Bunăoară, există jocuri eficiente pentru formarea deprinderii de a-ți organiza timpul liber, de a aprecia timpul (pe minute și chiar secunde), fără ceas. Pentru formarea deprinderii de a aprecia corect timpul, comandantul jocului poate proceda în felul următor: Se dau două semnale la un interval de circa 20-30 de secunde și se cere jucătorilor să precizeze durata timpului dintre semnale. De obicei, școlarii spun că a trecut mai mult timp decît în realitate. De aceea comandantul le va arăta la ce poate duce imposibilitatea de a aprecia just, fără ceas, durata unei ore, a unui minut, a citorva secunde. În continuare educatorul va face cu școlarii exerciții de a evalua exact durata unui minut sau chiar a unei secunde. Exercițiile se fac cu ajutorul ceasului cu secundar central, deprinderile formîndu-se relativ ușor. Asemenea exerciții vor fi urmate de jocuri bazate pe rapiditatea execuției unor lucruri, acțiuni, sarcini etc.

Elevii vor fi îndrumați să se exerseze și acasă în aprecierea

exactă a secundelor și a minutilor, în scopul de a se obișnui cu folosirea economicoasă a timpului. Ei pot fi sfătuiți să-și cronometreze timpul în care se efectuează anumite activități: făcutul patului, ștersul prafului etc. Li vom îndemna să se străduiască să efectueze munca respectivă într-un timp cit mai scurt și la un nivel calitativ superior. Firește nu vom uita să subliniem în fața lor drept un succes chiar și faptul de a fi reușit să reducă timpul necesar pentru făcutul patului cu numai 1-2 secunde pe zi.

Mărind ritmul mișcărilor, copiii vor constata ei înșiși cum trebuie să-și concentreze și să-și stăpînească atenția, că mișcările lor devin mai precise; în același timp, ritmul mai accelerat îi determină să găsească procedee mai raționale, cu un randament mai mare. Are loc așadar un proces de auto perfecționare, pe care îl pot observa și copiii înșiși; nu mai vorbim de faptul că încercările de a reduce durata unor operații transformă munca într-un joc și o fac mai plăcută.

Un rol deosebit îl prezintă pentru autoeducație jocurile în care se folosesc *frămîntările de limbă*. Ele contribuie într-o măsură considerabilă la dezvoltarea limbajului, la formarea bunei dicțiuni, a pronunției corecte, însușiri foarte importante pentru fiecare cetățean, nu numai pentru actor sau profesor. În mod indirect frămîntările de limbă își dau contribuția la dezvoltarea imaginației, a memoriei, precum și la îmbogățirea vocabularului. Sînt nume-

roase asemenea jocuri ce se pot organiza cu copiii. De exemplu, jocul denumit „Cît mai corect și cît mai repede”, în vederea cărui educatorul pregătește din timp cîteva frămîntări de limbă de felul: „Am o prepeliță peștiță și doisprezece pui de prepeliță peștiță. E peștiță prepelița peștiță, dar is mai peștiți puii prepeliței peștițe, decît prepelița peștiță”, „Capra sare piatra, crapă piatra-n patru, crapă capul caprei precum crapă piatra-n patru”, „Tidva titiridva, nu-i greu de zis tidva titiridva, da-i greu de destitiridvit tidva titiridva”. Acestea vor fi scrise pe hîrtie în mai multe exemplare și împărțite elevilor pentru a se exersa în pronunțarea lor corectă și într-un timp cit mai scurt. După 5-10 minute profesorul cheamă cite unul din fiecare echipă, punindu-l să spună de 2-3 ori la rînd și fără întrerupere, una sau două dintre frămîntările de limbă în care s-a exersat. În funcție de timpul (care va fi cronometrat) și de corectitudinea pronunțării se acordă un număr de puncte pentru fiecare echipă.

Un alt joc de acest fel este „Repede și fără glas”, care se desfășoară în felul următor: Elevii, împărțiți pe echipe se așează în flanc, unul lingă altul. Profesorul pregătește din timp exemple de frămîntare de limbă, de preferință cu un număr redus de cuvinte, pentru a putea fi ușor de reținut, ca: „Șapte sape late și alte șapte sate late” sau „Dacă-i curcă ce se necură în zorii zorilor în calea vi-nătorilor”. Dă cite una la fiecare căpitan de echipă, care se așează la capătul flancului și o spune la urechea coechipierului de lingă el. Acesta o transmite celui alături și așa mai departe. Ultimul jucător o pronunță cu voce tare. Cîștigă echipa care transmite fără denaturări textul ce i-a fost dat. Este necesar ca frămîntările de limbă să fie aproximativ de aceeași greutate (ca pronunțare și număr de cuvinte), iar echipele să fie alcătuite din același număr de jucători.

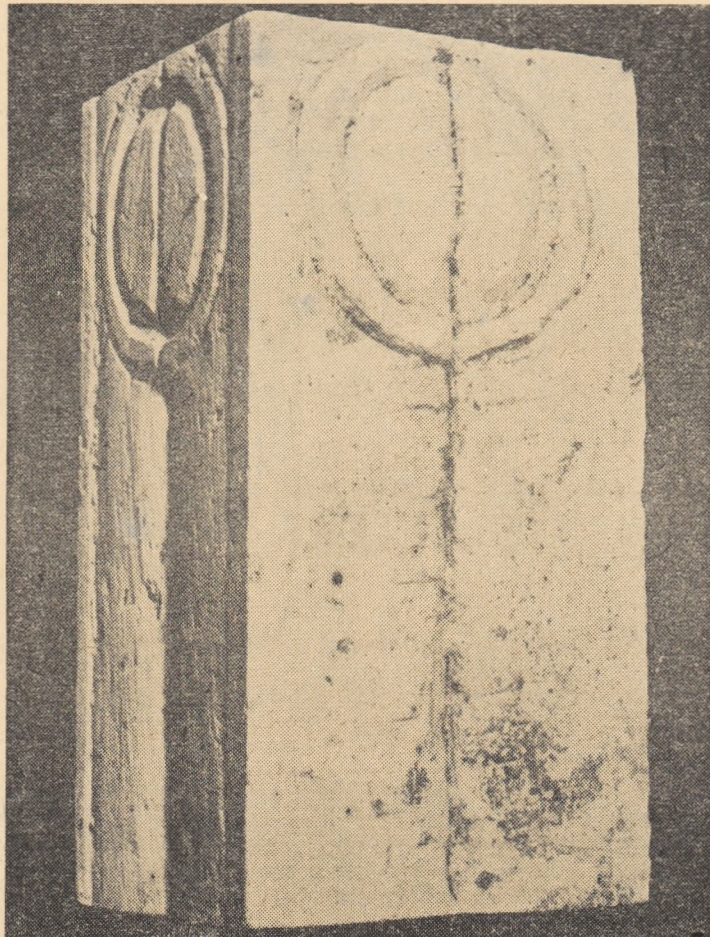
După cum se știe, în procesul autoeducației are un rol deosebit autocunoașterea obiectivă și multilaterală. Jocul de toate felurile este pentru copil un mijloc prețios de a-și cunoaște calitățile, defectele, spre a le putea dezvolta și respectiv corecta. Există și jocuri care se organizează special în acest scop, de pildă, „Ce știi despre mine” sau „Recunoaște-ți colegul după descriere” în care colectivul de copii își spune — deschis cum obișnuiesc cei mici — părerile cu privire la felul de a fi al unuia sau altuia dintre colegi, ajutîndu-l să se cunoască, iar pe educator să-l cunoască.

Am dat doar cîteva exemple (și poate nu cele mai semnificative) pentru a demonstra că jocul este un factor important în autoeducație. În general, optăm pentru organizarea sistematică și planificată a jocurilor — nu numai în scopuri distractive, recreative, ci și pentru realizarea unor sarcini educative concrete, legate de educația și autoeducația personalității elevului. De aceea, este important ca jocurile organizate sub îndrumarea învățătorilor și profesorilor să fie practicate și în afară de școală, în grupuri mai restrînse de copii, sau în familie, pentru a se consolida deprinderile și priceperile formate în procesul jocului colectiv.

Lector univ. A. BARNA
Institutul pedagogic Galați

FRAGMENT DE COLOANĂ

CONSTANTIN BRÂNCUȘI

TOAMNA

Pe banca de la poartă, două fete: Cristina Andrei care coase o mîneacă de ie, cu fluturi de argint și Nadia Cosma care meștește la o rochie înflorată; dă drumul la o pensă, mai mută o copcă, căci s-a mplinit fata de astă-vară și pînă acum.

În jurul lor, după-amiaza de toamnă își țese lumina printre pomii încărcăți de roade.

— Știi, spune de la o vreme Cristina, aseară, cînd veneam de la

filmul românesc „Castelanii“, măicuța mi-a zis...

— Da' ce, se miră cealaltă, a fost și tușa Ileana cu tine?

— A fost, de ce să nu fie? Cătotdeauna mergem amîndouă. Îi place să meargă cu mine! Mi-a zis chiar: „Știi, fată, de merg eu, femeie bătrînă, la film și serbări, merg și de dragul tău. Dar și fiindcă-mi place! M-am molipsit de la tine!... Și apoi cînd venim înspre casă, ne amintim ba de una, ba de alta și o ținem tot într-un taifas. Ne spunem una alteia ce ne-a plăcut ori ce nu... Și știi, Nadia, multe-nțelesuri, care-mi scapă dinții, le prind apoi vorbind cu măicuța. La cărți, tot așa. Că-amîndouă citim.

— Of, se vaită, în șoaptă, cealaltă. Tu nu știi cit de greu mi-i mie acasă cu mama! Să vorbesc eu așa cum vorbești tu cu tușa Ileana?! Nici gînd, nici poveste! Că de-i spun ceva de-al meu, de la suflet, o dată o auzi că țipă: „Să nu te prind cu prostii!“

Ori ride și mă ia cu vorba de-ocară. Așa că tac. Nu-i spun nici-

odată pîn-la capăt ceva, ascund ce știu c-o face să țipe...

— Înseamnă... șovăi cealaltă pînă să rostească cuvîntul — înseamnă că tu... minți! C-o minți pe maică-ta...

Și, lăsînd lucrul în poală, își privi prietena, îndelung și cu mustrare.

— D-apoi... șovăi la rîndul ei Nadia, ce vrei să fac? Că țipă. Ba mă și-atinge cu jordia, deși am 18 ani.

Tăcură amîndouă. Nu mai lucrău.

— Of, spune din nou Nadia. Tare mi-e greu... Abia aștept să scap...

Și-și aminti, cum aseară, voise să meargă la film cu Cristina. Dar cînd ceruse voie, maică-sa porni s-o certe: că de unde știe ea dacă-i cu adevărat la Cămin, la film și că nu se duce la plimbare cu băieții?...

Degeaba jurase, degeaba plînsese — maică-sa nu se înduplecă s-o lase nici în ruptul capului. Așa că rămăsese acasă, plîngînd. Și acum o ardea sufletul de jignirea nemeritată, de neîncrederea și nedreptatea îndurată. Nu-i povesti Cristinei. Îi era rușine. Dar în gîndul ei se hotărî să nu-i mai spună mamei niciodată adevărul. Mai bine să caute o minciună dibace. Atunci, poate mai lesne-i crezută.

Cristinei îi venea greu să-și înțeleagă prietena. Căci ea, și atunci cînd era mititică, și-acum, cînd e fetișcană, tot deschisă și sinceră a fost cu maică-sa. Nici cînd maică-sa n-a potolit-o cu vorbe de ocară, nici cînd n-a luat-o în deridere. Totdeauna, ca o prietenă, ca o soră mai mare, i-a vorbit cu înțelegere. Totdeauna a găsit sfat și cuvînt bun și apropiat la maică-sa. „Tare-i bine să ai o măicuță cum e a mea!“ — își spusese în gînd.

... Stau fetele pe banca de la poartă și privesc inserarea de septembrie. Și Cristinei i se pare inserarea frumoasă, limpede și plină de farmec. Nadiei îi pare însă pustie. Poate pentru că se simte neînțeleasă tocmai de aceea care ar putea-o ajuta să guste tot ce e mai frumos și mai curat în viață.

Ionel PROTOPODESCU
Bolintinul din Vale

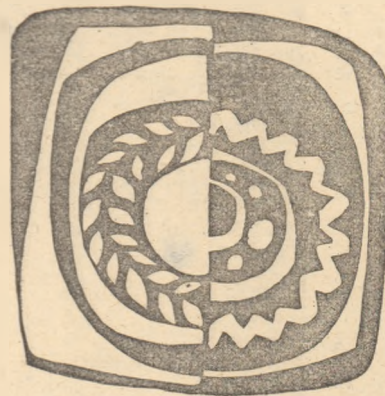
CE FACEM CU RECALCITRANȚII?

În fiecare regiune a țării problema școlarizării constituie preocuparea de căpetenie a învățătorilor, profesorilor, și diriginților care au grijă ca fiecare copil să fie înscris

la școală și să urmeze regulat cursurile. Propaganda pedagogică dusă de cadrele didactice în rîndul părinților, munca de lămurire pentru trîmțirea la școală a copiilor care

au vîrsta reglementară au schimbat viitorul multor tinere vîrstare care, intrate în viață fără știință de carte, s-ar fi situat desigur pe un plan inferior în scara valorilor sociale.

În aceste condiții pare foarte de neînțeles atitudinea unor părinți care întîmpină cu nepăsare și lipsă de respect strădaniile cadrelor didactice de a-i aduce pe toții copiii la școală. În cursul anului trecut, am urmărit în mod special activitatea dusă în domeniul școlarizării de către profesorii și învățătorii din Comănița, Curtișoara și Brîncoveni, unde existau cîțiva părinți care rămîneau indiferenți la interesul școlii de a-i învăța carte pe copiii lor. Aproape zilnic, după terminarea cursurilor, acești profesori și învățători, începeau „pelerinajul“ la porțile familiilor respective, pierzînd zeci de ore din timpul atît de prețios pentru pregătirea intelectuală a dascălului. Zelul lor s-a izbit, ca de un zid, de nepăsarea și atitudinea ireponsabilă a acestor părinți. Uneori cadrele didactice primeau un răspuns ca acesta: „Bine, îl trimit la școală, dar să-l treceți clasa“. Spuse adeseori în fața copilului, aceste cuvinte aveau urmări foarte grave, deoarece, apoi, elevul se simțea îndreptățit să gîndească: „Ori învăț, ori nu, tot am să trec clasa“. Iar lu-

cele, au aruncat apa. Ajunși la mal, au răsturnat lotca, au schimbat scîndura spartă, au păpurit, au smolit, au dat lotca din nou la apă și și-au văzut de drum!

Ce s-ar fi întîmplat însă, dacă acești copii erau „nepregătiți“ pentru o astfel de încercare? Căci, în întrecerea cu natura, nu se admit

crul acesta era de obicei sesizat și d. restul clasei, care încetul cu încetul, începea să gîndească la fel.

Nu credem că ar fi rău ca acum, cînd sînt create toate condițiile pentru frecventarea cursurilor, să

se aplice sancțiuni celor care încalcă legea obligativității școlii generale, lăsîndu-se prea îndelung rugați și lămurii să-și trimită copiii la școală.

Insp. met. LAURENȚIU ANTON
Profesor VICTOR URSU
Slatina

SPORTUL ȘI PERFORMANȚELE

Era începutul primăverii. Pe Dunăre curgeau sloiurile. În zorii zilei copiii dintr-un sat al Deltei se duceau la școală cu lotca. Erau cam douzeci și visleau cu cîteva perechi de visle. Îi despărțeau de școală cîteva mile. Un sloi a izbit lotca. Prin spărtură a început să năvălească apa. Atunci vislașii au tras spre mal, cîrmacii i-au ajutat. Copiii, cu cîngile, au împins sloiurile, cei mici, cu cău-

performanțe mediocre. Toate calitățile fizice, intelectuale și morale sînt solicitate la maximum, pentru că aici nu există altă alternativă decît succesul sau pieirea. În fața naturii, slăbiciunile sînt sancționate imediat și necruțător. Dar în această parte, oamenii sînt astfel educați și pregătiți încît să poată face față unor astfel de examene.

Valoarea calităților morale cîștigate în acest mediu se confirmă în rezultatele sportive ale tinerilor crescuți aici. La întrecerile mondiale și olimpice, vislașii cu cea mai mare putere de luptă, cu o neîntrecută voință și spirit de echipă, sînt an de an, generație după generație, foștii școlari din Delta.

Dar chiar acolo unde viața nu prilejuiește încordare în lupta cu natura, oamenii se străduiesc să asigure fortificarea organismelor tinere, dînd o deosebită atenție diferitelor activități sportive. Mi se pare însă că uneori — mai ales cînd este vorba de performanțe — uităm de rolul principal al sportului în viața tineretului.

În unele cazuri, un practicîm îngust al educatorilor a făcut din satisfacția dată de succesul în competiție unicul țel al sportivului. Se urmărește uneori obținerea titlurilor, onorurilor, cîteodată răs-plata materială imediată, premiul. Ca să nu mai vorbim de faptul că

asemenea titluri și premii se pot obține și prin aranjamente, nu numai ca urmare a calităților competiționale ale sportivului. De aceea cînd „premiantii“ sînt supuși unui examen obiectiv, urmează pentru ei deziluzia, adeseori dublată de sentimentul că undeva s-a făcut o nedreptate. Pe de altă parte, copiii cu adevărat bine pregătiți și muncitori, dacă sînt victimele unor astfel de manevre — trăiesc și ei adevărate drame sufletești.

Ce păcat că adeseori organizatorii activităților sportive apreciază realizările mai ales în mod statistic; că pierd din vedere tocmai ceea ce conferă rezultatelor calitatea: resursele intelectuale, morale, fizice puse în joc pentru a se contura o valoare.

Situația aceasta derivă mai frecvent din atitudinea lor față de problemele de fond, precum și din slaba lor pregătire pentru munca respectivă. Precum se știe, există

încă destule cadre de antrenori improvizate din slabi tehnicieni, calificați în pripă, lipsiți de exigență. Este foarte greu să aștepti de la astfel de oameni să dea spor-

tului suportul intelectual necesar și să facă din el un mijloc formativ moral și fizic de reală valoare.

Prof. Maria Florentina MORTUN
București

EXCURSIILE

Cea mai reușită excursie din cele 10 cite am condus pînă acum a fost cea organizată în vara aceasta cu elevii școlii noastre, în regiunile Cluj și Hunedoara. Itinerarul ei a stîrnit de la început interesul: Abrud, Crișcior, Brad, Tebea, Vața de Jos, Deva, Hunedoara, Hațeg, Călan, Simeria, Orăștie, Geoagiu-Băi, Se-

ceneazului Bălea, muzeul mineralogic de la Brad, Gorunul lui Horea de la Tebea, mormintele lui Avram Iancu și I. Buteanu, cetatea Devei, castelul de la Hunedoara, rezervația de zimbri de la Hațeg, parcul dendrologic de la Simeria, întreprinderile „Vidra“ (de blănuri), „11 Iunie“ (cherestea), și muzeul din Orăștie, cooperativele de producție din Baia de Criș, Ghelmar și liceul agricol din Geoagiu.

Excursia a cuprins forme variate de relief, principalele ape, munți, cîmpii ale regiunii, orașe și sate, agricultură și industrie, fiind deosebit de plăcută, instructivă și reconfortantă. Ne-a fost de un real folos în organizarea ei lista publicată de „Colocvii“ cu locurile în care s-au putut asigura cazarea și masa elevilor. În anul viitor e bine — socotesc eu — să apară această listă încă din luna martie sau cel mai tîrziu aprilie, pentru a ne putea întocmi din vreme itinerariile, în funcție de posibilitățile de cazare și de masă, și a ne putea îngriji de fondurile bănești, de tot ce se cere bunei desfășurări a oricărei excursii.

Inv. Valer P. OLEA
Directorul școlii generale din
Valea Mică, Raionul Alba

DETAȘAMENTUL DE PIONIERI — UN LABORATOR DE CERCETĂRI

Detășamentul de pionieri oferă educadorului largi posibilități de cunoaștere a deprinderilor, aptitudinilor, intereselor, trăsăturilor morale, și a ritmului de gîndire al elevilor, cunoaștere necesară unei influențe pozitive. Detășamentul de pionieri constituie terenul unde se pot dezvolta toate dispozițiile sociale ale copilului. Așa cum botanistul observă o plantă în creștere, (dacă dezvolt-

tarea ei e lentă, rapidă, dacă prezintă dificultăți) la fel și comandantul de detașament are toate posibilitățile să observe pionierul, nu pentru a-l judeca sau pentru a-l pedepsi, ci pentru a-i descoperi și stimula cele mai bune însușiri ce le posedă.

Cum și ce metode să folosim pentru a putea cunoaște, în subtilitățile și nuanțele ei, psihologia copilului?

În ultimul timp, psihologii ne oferă tot mai multe metode și procedee de cercetare a copilului, cu o strictă fundamentare științifică. În cele ce urmează, am să arăt în mod concret, din experiența mea că activitatea pionierescă, desfășurată la nivelul detașamentului și cercului literar, oferă comandantului pulința de a cunoaște coordonatele de bază ale modului de integrare și acțiune fiecărui pionier.

În noul statut al pionierilor, un loc important îl ocupă excursiile și drumețiile, organizate la sfîrșitul săptămînii și în vacanțe. Natura este cea mai mare carte din care învață atît pionierii cît și comandantii.

Cu pionierii din detașamentul meu am făcut multe drumeții și excursii. Întorși dintr-o excursie făcută la Cooperativa agricolă de producție „Unirea-Turda“, pionierii au făcut roată în jurul meu și au început discuțiile. Ce am văzut? Ce ne-a plăcut? Multe. Dar ne-am oprit asupra grîului — el se întindea pe zeci de hectare, și ce

onierii C.M., O.P. cîntă bine, dovedind aptitudini muzicale. E.O., nesociabil. Pioniera D.M. m-a uimit prin desenele ei. Multă imaginație, simțul perspectivei, coloratură vie.“

Pionierilor înscriși la cercul literar le-am propus o lucrare de creație cu tema următoare: „Robinson din Carpați“. Cu toții am citit cartea Robinson Crusoe a lui Defoe, care a trăit pe o insulă. Pe Robinsonul nostru din Carpați l-am plasat cu o mie de ani înainte, pe timpul năvălirilor barbare. Satul lui a fost jefuit de tătari, iar oamenii au fost legați cot la cot și duși în robie. Din convoi scapă Ion care-și roade funia cu dinții și fuge în Carpați. Ce face acest Robinson? Cum și-a cîștigat hrana? Cum s-a apărât?

Pionierii se aștern la lucru (mă gîndeam la psihologul școlar preconizat, care și-ar nota reacțiile fiecărui elev la o astfel de temă.) După o jumătate de oră, cîteva mîini se ridică. Pionierii vor să-și citească lucrarea; e o nevoie firească a copilului de exteriorizare. Pionierul B.C. a scris: „Ion, Robinsonul din Carpați, și-a făcut un frunzar“, I.D.: „A omorît cu un pietroi un urs și din blana lui și-a făcut un cojoc“. M.A. a scris: „A scăpărat două pietre și și-a făcut foc, nu se cunoștea fosforul“. C.N.: „și-a făcut un fluier, seara cînta de dor stelilor“. C.C. l-a desenat pe Ion cu o lance.

Aceste lucrări de creație mi-au indicat o pluralitate de aspecte: posibilitatea fiecărui pionier de a-și transpune gîndirea în limbaj scris, stilul, diversitatea și bogăția mijloacelor verbale, aspectul estetic al lucrării, preferințele, gradul de pregătire sau de gîndire independentă.

Am dat numai cîteva exemple care permit comandantului de detașament să-și cunoască elevii. Ele sînt nenumărate, așteaptă numai să fie fructificate. Însă pentru a le fructifica, comandantul de detașament trebuie să aibă o mare calitate — să fie iubit de pionieri. Marele poet german Goe-

frumos se ondula în bătaia vîntului (ca și marea, remarcă pionierul V.I.). Am discutat despre florile grîului. Mulți pionieri au susținut că grîul nu are flori (nu se vedeau), cu toate că își aminteau că tovarășa profesoară de științe naturale le spusese că nu există fruct fără floare. Unde e adevărul? Pionierii Z.I., V.D., C. M., cu multă încredere în cunoștințele lor, au arătat că grîul are floare, dar e lipsită de sepale și petale, n-are nevoie de ele, polenizarea se face cu ajutorul vîntului.

Paralelism cu lecția de botanică? Nu! Mai degrabă posibilitatea folosirii creatoare a cunoștințelor în rezolvarea problemelor noi.

Din excursiile făcute cu ei am notat: Pionierului J.O. îi plac călătoriile, are o imaginație foarte bogată, spirit de aventură, știe multe amănunte despre orașele din Italia. A citit multe cărți de călătorie.

A.E. e un filatelist vechi — ne prezintă un album — e tare mîndru de el.

A.C. are porumbei călători. Pionierii E.A. îi place să povestească.

Pionierii V.I., A.C. manifestă un simț ritmic deosebit, iar pi-

the, în cartea Convorbiri cu Eckermann“, spunea: „Pretutindeni se învață de la cel ce e iubit.“ Altfel, comandantul de detașament rscă să rămînă un simplu funcționar didactic, care se rezumă la alcătuirea de planuri.

Prof. ELENA MOLDOVAN
Turda

LICEUL PEDAGOGIC DIN CÎMPULUNG-MUSCEL

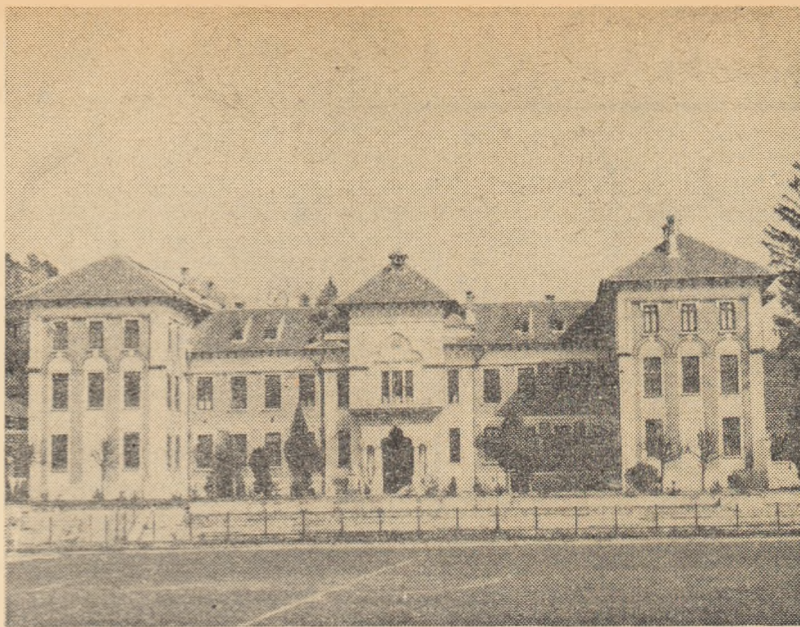
Înființată cu avizul favorabil al unei comisii de pregătire, instituită de stat, din care făceau parte mari personalități culturale (Petrașche Poenaru, Petre S. Aurelian, Al. Odobescu, Constantin Esarcu, Ion Zalomit, Dr. Carol Davila și M. Fontanini) funcționează pînă în 1895 în București, cînd e transferată la Cîmpulung Muscel. Localul e impunător, o adevărată cetate școlară, pe o întindere de două hectare, o suprafață construită de 3714 mp (20 săli de clasă, o școală de aplicație, 3 laboratoare, 1 amfiteatru de 300 de locuri, sală de muzică și sală de gimnastică, ateneanse și fermă proprie pentru gospodărirea cantinei), dominînd de pe dealul Flămîndeii întreaga panoramă a Cîmpulungului.

Primii ei profesori din epoca bucureșteană au fost: la limba română, I. C. Massimu (1825-1877), coautor al celebrului dicționar latinizant, membru al Societății Academice Române, la științele naturale, Constantin Esarcu (1836-1898) ulterior profesor de zoologie și botanică la Universitatea din București, agent diplomatic la Roma și Atena, apoi președinte (din 1887) al Ateneului Român, a cărui clădire monumentală e înălțată prin osîrdia lui, și, la agronomie, Ion Ionescu de la Brad, (1818-1891) care își făcuse studiile la Paris (1838-1845) și e cunoscut ca revoluționar democrat, luptător pentru împroprietărirea țăranilor, ca om de știință și inginer agronom, militant pentru așezarea pe baze științifice a agriculturii noastre și modernizarea ei prin introducerea mașinilor agricole. Printre profesorii al căror nume școala l-a înscris pe panoul ei de onoare se găsesc apoi Petre S. Aurelian (1833-1900) agronom și economist, președinte al Academiei Române, ministru și prim ministru (1896-1897), Alexandru Orăscu (1817-1894) arhitectul constructor al vechiului local al Universității din București al cărei rector a fost între 1885-1894, pictorul G.D. Mirea (1857-1934), Gh. Moceanu, unul dintre pionierii gimnasticii la noi, care împărțea catedra cu Nae D. Țăranu, codirector al revistei „Furnica” pe care o edita împreună cu fabulistul George Ranetti, Petre Țulfu (1856-1953) autorul cunoscutelor anecdote în versuri al căror erou e Păcală, compozitorul Gheorghe Ștefanescu (1843-1924), unul dintre inițiatorii Operei române la București (1879).

Ca la orice școală și în toate timpurile între profesorii acestei școli există însă și o altă categorie nu mai puțin demnă de cinstire. O formează profesorii care nu și-au înscris numele pe tabelul cunoscut al valorilor culturii naționale prin vreo operă sau activitate care să depășească cercul local, dar care au servit cu devoțiune catedra, dedicîndu-se exclusiv educării generațiilor de elevi, în a căror memorie figura lor rămîne de neuitat.

Cei 4271 absolvenți pe care i-a dat școala de la întemeierea ei pînă azi, în medie 42 pe an, au dat la rîndul lor mii, zeci de mii de studenți de carte, dintre care unii au ajuns învățători și profesori.

Astăzi, școala din Cîmpulung are peste 800 de elevi, 56 de cadre didactice și se situează pe un loc de frunte între liceele pedagogice din țara noastră.

LICEUL B. P. HAȘDEU DIN BUZĂU

Începuturile liceului „B.P. Hașdeu” din orașul Buzău sînt destul de modest. Gimnaziu, funcționînd cu o singură clasă în anul înființării 1867, astăzi el este un valoros așezămînt de învățămînt. Fondurile pentru construcția localului au fost realizate dintr-o subscripție care a durat 18 ani, la care apoi comuna Buzău a contribuit cu suma de 6000 de galbeni. De-a lungul anilor, școala s-a numit, pe rînd, „Tudor Vladimirescu”, „Alexandru Hașdeu” și „B.P. Hașdeu”, nume la care a rămas.

În pleiada profesorilor care au funcționat în această școală, în împrejurări nu întotdeauna prielnice, sînt personalități care au intrat în patrimoniul nostru cultural: pictorul Ion Andreescu (1850-1882), profesor de desen la acest liceu între 1872-1873 în a cărui creație perioada buzoiană reprezintă un moment însemnat; istoricul Constantin Giurescu (1875-1918), membru al Academiei Române, autor al unor prețioase studii asupra vechilor instituții românești și a numeroase ediții critice din opera cronicarilor noștri.

La acest liceu au fost elevi unele dintre marile personalități ale vieții sociale, politice și științifice a patriei: savantul Constantin Parhon, fiul unui învățător care funcționa atunci în R. Sărat; Chivu Stoica, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România; Pompiliu Macovei, profesor arhitect la Institutul „Ion Mincu” din Capitală, președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă; acad. Victor VlcoVICI (n. 1885), dr. docent în științe matematice, ale cărui studii în domeniul mecanicii se bucură de o largă apreciere în țară și peste hotare, precum și numeroși profesori, ingineri, medici, magistrați, militari de carieră, participanți activi la efortul de promovare a valorilor românești.

Nu putem încheia această scurtă privire în istoria celor 100 de ani de existență a acestui lăcaș de învățămînt fără a evoca și numele altor elevi, dispăruți astăzi din viață, care au dat o reală strălucire disciplinei științifice sau umaniste cărora li s-au consacrat: Nicolae Vaschide (1874-1907), psiholog și psihiatru ale cărui lucrări, în colaborare cu oameni de știință de prestigiu din Franța (unde a activat), reprezintă valoroase contribuții în domeniul psihologiei experimentale, în studiul diverselor procese senzoriale, somn și vise sau în funcționarea psihofiziologică a mîinii; Ștefan Vencov (1899-1955), fizician, profesor la Institutul Politehnic, autor al unor apreciate studii în domeniul descărcărilor electrice în gaze; artistul Aristide Demetriade (1872-1930), actor tragedian cu mari resurse interpretative, elev al lui Ștefan Vellescu, tenorul N. Leonard (1886-1928), artistul poporului V. Maximilian (1882-1959), creator al unor personaje de neuitat din teatrul lui I.L. Caragiale și cel al lui Marcel Pagnol.

În timpul celui de-al doilea război mondial, liceul, transformat de trupele germane în grajduri și anexe ale diverselor servicii de garnizoană, a avut de suferit mari pagube, printre care pierderea unei colecții de tablouri originale Grigorescu și Andreescu, provenite dintr-o donație.

Astăzi, cei peste 1000 de elevi, înscriși la ciclurile de zi, seral și fără frecvență, sînt pregătiți de un ales corp profesoral care face cinste școlii românești.

ȘCOLI CENTENARE

Domnitorul Al. I. Cuza decreteează în 1864 — prim ministru fiind Mihail Kogălniceanu — reforma agrară și reforma învățămîntului. Prin Legea Instrucțiunii Publice se instituie organizarea învățămîntului de stat, primar, de 4 ani, gratuit și obligatoriu, secundar de 7 ani și universitar de 3 ani. Se inaugurează astfel o nouă epocă în dezvoltarea învățămîntului românesc. Acum iau ființă, alături de școlile mai vechi din țară, școli secundare, de cultură generală, gimnaziile și licee, precum și unele școli medii de specialitate, între care primatul îl dețin școlile normale pentru pregătirea învățătorilor sau liceele pedagogice, cum le spunem astăzi. În ultimii trei ani, adică din 1964, mai multe școli medii din țară (din București, Iași, Brăila, Focșani, Pitești) și-au sărbătorit centenarul. La salba lor se adaugă, an de an, altele. Aceste aniversări care consacră durata seculară a tot mai multor instituții de cultură românești sînt primite de noi cu sentimentul unei nobile mîndrii.

În această toamnă alte școli din patru orașe ale țării au intrat sau vor intra în cel de al doilea secol al existenței lor. Le prezentăm în ordinea firii de calendarul aniversar. În acest număr, două dintre ele.

CUTEZĂTORII

O dată cu deschiderea noului an școlar, a apărut o nouă revistă săptămînală, intitulată sugestiv „Cutezătorii”. Scoală sub egida Consiliului Național al Organizației Pionierilor din țara noastră, avînd un conținut divers și bogat ilustrat, noua revistă își propune să fie o călăuză de zi cu zi în viața pionierilor și școlărilor. Ea urmărește să le îmbogățească orizontul cultural cu noi și variate cunoștințe, să trezească în ei dragostea de patrie, de trecutului vitejesc al neamului, crescînd oamenii demni și curajoși, de o înaltă înțelegere morală. „Ca într-o oglindă însuflețită — se spune în editoriaul primului număr — în aceste pagini vor fi evocate chipuri și momente din trecutului glorios al poporului, mărețele înfăptuiri contemporane”, „coloanele revistei vor găzdui în permanență noutăți din domeniul științei, tehnicii și artelor, reportaje și note de călătorie, schițe și poezii, dialoguri cu savanți, scriitori, artiști și sportivi de seamă din țară și de peste hotare”. Iar mai departe se spune: „pagini anume vor fi consacrate activității școlare și pionierești, desenelor și încercărilor voastre literare, veștilor de la copiii din întreaga lume”.

Alături de salutul conf. univ. Traian Pop, președintele Consiliului Național al Organizației pionierilor, sumarul tinere reviste mai inserează printre altele: un dialog intim cu cîțiva elevi pe tema curajului, evocarea eroică „Drapelul patriei” de Ion Gh. Pană, „Ostrovul lupilor”, romanul foileton de Petre Luscacov, povestirea lui Dumitru Almas „Dan Buzdugan” etc.

La început de drum, urăm noii reviste viață lungă și succese depline în nobila ei menire de a crește și educa tinerile viștăre din patria noastră în spiritul luminoaselor idei ale socialismului.

„COLOCVII”

VASILE BĂRAN:

O raită prin pădurea de întâmplări

(Editura tineretului)

Nici vorbă că schițele lui Vasile Băran (să le spunem așa, deși sînt foarte departe de ce se înțelege în mod curent prin „schiță”) au mult de câștigat prin gruparea în volum. Plasate cîte una pe o pagină de revistă, între o cronică literară și o discuție despre „timp și spațiu în poezia tinerilor”, pierd lumina caldă și discretă pe care o emană și pot părea superficiale; în carte însă, preluîndu-se și amplificîndu-se una altele, atmosfera, creează un univers în care trebuie intrat pe virțuri și vorbit în șoaptă.

Prin „Pădurea de întâmplări” umblă un om (uneori un copil) care trăiește în gînd și trece printr-o lucruri împărțindu-le suflet și lășindu-le să păzească amintirile vieții lui adevărate, pe care ceilalți n-o văd. Cartea e străbătută de siluete îngurdate, care se visează, cu dragoste sau cu ură, dar se întilnesc numai pentru a se nedumeri și dezamăgi. Fiecare are o lume a sa, ideală și pură, în care viața reală pătrunde doar filtrată prin vis și întâmplările devin adevărate abia după ce au trecut de mult și se întorc încercate cu toată clipa de atunci (așa cum vizita tatălui, din „Plecarea tatii”, aduce cu ea copilăria, sau „clinchetul de cristal al xilofonului” e primit de eroul care-l urise „așa cum își mingiea părinții copilul cînd își dau seama că-l au și că-i al lor”). Dar viața în gînd e riscantă și unciori

infirmările sînt dramatice; „Magnetonul”, „Întimplarea” sînt nuclee virtuale pentru o nuvelă, sau un roman psihologic, în care consecințele acestui fapt să fie dezvoltate și comentate în adîncime; autorul însă preferă să noteze situațiile prin imagini în care discuția psihologică și filozofică e implicită, și adevărul e că tablourile sale capătă pregnanță de gînduri. Procedul e propriu lui Hemingway, pe care Vasile Băran îl mărturisește maestru într-o scurtă și precisă caracterizare: „...el a tăiat bucăți din viața și a turnat ciment peste ele lăsînd tot ațitea statui”.

Aparține însă autorului voluptatea de a cutreiera o lume paralelă cu cea reală, unde-l urmărm, pentru a ne întoarce cu un spor de omenie și puritate. E o călătorie ca cea din „Epilogul” acestei frumoase cărți: „In serile de iarnă, după ce umpleam bine soba cu lemne și focul desena pe pereți soldați misterioși păzindu-ne trupurile lungi în paturi, eu spargeam cu ochii tavanul, făcîndu-mi alt cer și altă lume din care mă întorceam tirziu, și tot copil, pentru că nimeni și nici eu nu știam unde fusesem”.

MARIN SORESCU:

Unde fugim de-acasă

(Editura tineretului)

Coperta, editura și tirajul astronomic sînt o simplă mistificare: „Unde fugim de-acasă” nu e o carte pentru copii — sau nu numai. Observînd atent modul nostru de gîndire, îi detașează procedeele și începe să le aplice cu dezinvoltură în stînga și în dreapta; rezultatele sînt surprinzătoare. Cartea e o mimare perfectă a eforturilor omenesci de a explica științific lumea, făcută însă cu mai multă vervă și mai puține prejudecăți, ca de un copil precoce care i-a ascultat pe cei mari și a știut să extragă esențialul, fără să preia și convențiile. Sînt debitate cu seriozitate enormități copilărești, construite după chipul și asemănarea adevărilor unanim acceptate. De exemplu, individualizările le facem empiric, criteriul fiind unele manifestări între care se observă o legătură repetată; așa sînt lucrurile, de ce n-am spune că ovațiile și huiduiele de pe stadion aparțin mingii, de vreme ce numai la anumite traiectorii ale ei izbucnesc (*Fugă cu mingea*)? Cauză este un eveniment a cărui prezență sau absență e întovărită de producerea sau reproducerea fenomenului care ne interesează — deci putem spune liniștiți că „rasare o stea doar atunci cînd n-are nor pe ea” (*La școală, dar nu rămînem acolo*), că păsările pleacă toamna spre sud împinse de curentul care se face în pădure după căderea frunzelor (*Căutăm o frunză*), că anotimpurile sînt dirijate de migrația cocorilor, ei fiind „cei care numără clipele și invit soarele cu arpile” (*Ferici aerul*). Raționăm adesea prin trecere la limită; iată o aplicație: „Cum spuneam, filmul anterior era așa-zisul film orb sau chior. Filmul nu numai că nu se auzea, dar nici nu se vedea... În viitor tehnica va face

asemenea cotituri, încît se tînde să poți să și încaleci pe (ca) și să-l furi” (*Cai verzi și întâmplări breze*). În general, cunoaștem prin modelele, reducînd necunoscutul la cunoscut; vom putea așa dar spune că dacă „marea are vreun neceaz în familie, fulgeră și tună. Asta se cheamă «sezon de furtună»” (*Marea, o apă fosiltoare*). (În treacăit fie spus, de acest tip sînt și cele citeva, din fericire puține, pasaje nereșite din carte: piatra „care e un fel de prefabricată”, „cloșca, adică o incubatoare naturală”, rațele care „beau doar apă, ca șoferii” sînt imagini-tip, de serie, și surprind într-un volum care atrage în primul rînd prin mobilitate).

Sînt detectate pînă și judecățile implicite în expresiile uzuale, reinviolate și luate în serios copilărește: aducînd pe Lună „azi un cățel, miine un purcel, azi un ou, miine un bou”, aceasta „se va umple de verdeață, de viață pînă poimîine dimineată” (*La ce latră Gripei*); la pol, din cauza frigului, totul „atinge culmea conservării”, așa că și focole „arată mult mai tinere” (*La Polul Nord*).

E posibil ca rezultatul de mai sus să fie nepremeditat. Poate autorul s-a amuzat pur și simplu să se copilărească, eliberat de constrîngerea de a-și dezvolta ideile, sistematic, alunecînd din gînd în gînd și privind lucrurile din unghiuri multiple inedite. Indiferent de substratul filozofic al cărții, formulările sînt de un haz irezistibil: un fotbalist „ca fulgerul a înaintat, dar în fața porții

s-a împiedicat. Sîntem în minutul 27, către el zboară lin un stol de sticle de bere și lapte. Se poate spune, din acest punct de vedere, că pe stadion curge lapte și bere” (*Fugă cu mingea*). De altfel, cele mai multe capitole pot fi perceptive și la acest nivel prim, și pentru copii va fi o încîntare să se lase conduși de un ghid fermecător de imprevizibil ca Marin Sorescu. Dar niciodată ceea ce spune nu servește exclusiv scopului imediat propus, ci trimite sfaturi luminoase, cu sau fără voie, în totalitatea preocupărilor de la un moment dat.

„Unde fugim de-acasă” forfotește de aluzii la poeziile lui Marin Sorescu; nu e virgulă să nu fie pusă în legătură cu cutare sau cutare idee, cu cutare sau cutare viziune din „Poeme” sau din „Moartea ceasului”. Problematice e în fond aceeași, doar starea de spirit cu care e abordată diferă. Scrisă pentru destindere, după sau în timpul elaborării ultimului volum de poezii, „Unde fugim de-acasă” primește multe dintre gîndurile acestuia și colectează desigur multe din imaginile pe care „Moartea ceasului” nu le-a inclus, nedezvoltate însă de autorul care, obosit poate de rigoare și de un anumit stil, are aerul de a le alunga cu mîna. Dar dacă peste „să căutăm locul cel mai bun de ducă, numai leneșii dau buzna în pămînt pe unde apucă” sau „pămîntul ăsta e atît de gras, prinzi rădăcini sub pas” trece repede, capitole ca „Pămîntul” (paralel cu numeroase poeme, foarte îndeaproape

cu „Munții”), „Numărătoare” (sîntem angrenați într-un sistem de interdependențe universale, se contează pe noi, trebuie să „ieșim la numărătoare”, adică să ne îndeplinim programul pe care restul mizează, în momentul în care n-o mai putem face ne iau locul urmașii), „Să îmbătrînim de-o probă” („bătrînețea e rezultatul înțelepțirii și al resemnării: Va să zică, soarele acolo apune și dincolo răsare, iar apa curge numai de la deal la vale. Am învățat ghinionul nostru pe brînci, de cînd eram ținci. De-ia la toate lucrurile rele sau bune putem da din cap cu înțelepciunea”), „Nu ne-a mai rămas decît să fumăm o țigară”, sînt insule de idee pură, foarte puțin contaminate de joacă. Din cînd în cînd Marin Sorescu cade de-a binelea pe gînduri și ipoteticul auditoriu preșcolar nu îndrăznește să-l tragă de mînă.

„Unde fugim de-acasă”, e, deci, o carte complexă, amuzantă și gravă, jucîndu-se de-a cunoașterea ca un fel de război pentru tristețile din „Tată...” („Tată lucrurile/Sînt trăite în două/De-o parte ele; De-o parte numele lor”), sistematizînd profesoral poveștile („știm că apar munți înalți numai dacă arunci în urmă cu niște pietre”), vorbind despre rațe, Polul Sud, viață și moarte, de o mobilitate și o candoare care dovedesc că Marin Sorescu, pe lingă o mare inteligență, e deseori cu intensitate copil.

Adriana GORĂSCU

TEODOR GAL:

Ion Slavici despre educație și învățămînt

(Editura didactică și pedagogică, 1967)

Slavici dascălul a fost recomandat posterității mult mai puțin, cu toate că marele scriitor — care declara aproape cu ostentație: „Eu m-am simțit în viața mea întregă mai presus de toate dascăl”, sau „Dascăl am fost și sînt” — a dedicat școlii nu mai puțin de patru decenii de activitate pasionată. Căci Ioan Slavici a funcționat ca profesor (de română, istorie, filozofie ș.a.), la diferite școli ca: Liceul „Matei Basarab”, „Azilul Elena Doamna”, Școala normală a „Societății pentru învățătura poporului român”, „Institutul Manliu”, Institutul „Ion Oteteleșanu” din Măgurele (unde a fost și director de studii) ș.a., a scris sau a colaborat la alcătuirea unor manuale școlare (Istoria universală, Cartea de citire etc.), a alcătuit programe pentru mai toate disciplinele pe care le-a predat, a fost prezent în presă cu numeroase studii și articole despre educație și învățămînt.

Dr. Teodor Gal ni-l descoperă pe acest Slavici mai puțin cunoscut, ca pe o personalitate pedagogică proeminentă. Lectorul e surprins de accepțiunea modernă pe care o capătă în gîndirea lui Slavici notiunea de educație — aceea de a pregăti în așa fel tînăra generație încît să se poată ocupa independent de propria perfecționare. Educația, după Slavici, este „arta de a te face pe tine însuși cum trebuie să ții potrivit cu firea cea adevărată a omului”. Partea cea mai substanțială a cărții este rezervată conținutului propriu zis al educației, așa cum a fost înțeles și analizat de Ioan Slavici în cele mai importante din lucrările sale: „Educația rațională”, „Educația fizică”, „Educația morală”. Sînt prezentate pe larg părerile despre componentele educației, în ordinea în care scriitorul a considerat că intră ele în acțiune în procesul formării omului: mai întîi educația fizică, apoi educația morală, cea intelectuală și în sfîrșit, educația profesională.

În concepția lui Slavici, educația fizică (bazată pe exerciții și stimulente naturale — apă, lumină, aer, soare) e menită să asigure sănătatea trupului, condiție esențială a întregii dezvoltări psihice a copilului. Educația morală constă în a-l îndruma pe copil să tindă neîncetat spre perfecțiune și în a cultiva în sufletul lui cele mai alese virtuți, demnitatea, cumpătarea, spiritul de economie, buna-cuviință, dragostea de muncă, respectul pentru adevăr, simțul dreptății, al datoriei etc. Concepție izvoită din înțelegerea fondului etic popular, tradițional, cu gîndirea pedagogică a vremii. Vorbind despre educația intelectuală, scriitorul-pedagog face o deosebire între instrucție și educația intelectuală propriu-zisă. El insistă asupra ideii că procesul de învățămînt nu trebuie să urmărească atît dobîndirea unui număr cit mai mare de cunoștințe — care pînă la urmă se și pot uita — cit educarea gîndirii copiilor, dezvoltarea și întărirea proceselor de cunoaștere și creație — așadar, ceea ce rămîne pentru toată viața.

Autorul studiului remarcă apoi concepția lui Slavici despre educația profesională (cărcea i-a dedicat o întregă lucrare — dispărută, din păcate, cu prilejul arestării sale în 1916), despre importanța muncii în viața omului, despre modul cum poate fi cultivată dragostea de a munci, despre condițiile ce se cer îndeplinite pentru o bună orientare și pregătire profesională, dar și limitele, concluziile false la care a ajuns I. Slavici în aceste probleme (de exemplu, izul idealist pe care îl capătă în interpretarea lui necesitatea muncii în viața omului, sau ideile despre drumul diferit pe care trebuie să-l urmeze educația femeii și a bărbatului, chemarea lor în societate fiind diferită).

Ca pedagog atent la tot ce e important pentru sporirea efectelor educației, Ioan Slavici a reflectat îndelung și asupra mijloacelor de educare, recomandînd ca sîngure mijloace de muncă rațională — iubirea, autoritatea, exemplul, pedepsele și recompensele. În această parte a studiului sînt remarcate idei prețioase — unele cu valoare practică și astăzi — rezultate dintr-o experiență pedagogică valoroasă (importanța consecvenței în aplicarea măsurilor educative o dată stabilite, în respectarea regimului de viață al copilului, urmărirea grave pe care le au în sufletul lui constrîngerea fizică, violentarea, răstăful etc.).

Rețin de asemenea atenția cititorului preocupările lui Ioan Slavici privitoare la sistemul școlar, încercarea scriitorului de a analiza dezvoltarea învățămîntului din cele mai vechi timpuri, în legătură cu condițiile sociale, concepția lui despre „învățămîntul popular”, despre menirea școlii etc. Sînt semnalate unele vederi greșite de care dă dovadă el în analiza fenomenelor legate de starea materială și culturală a maselor, de accesul lor la învățătura.

Lucrarea lui T. Gal se încheie cu considerații asupra muncii desfășurate de I. Slavici pentru alcătuirea unor manuale și programe școlare, pentru precizarea condițiilor ce trebuie să le îndeplinească ele, în raport cu funcția lor și cu scopul urmărit de predarea diferitelor discipline ale învățămîntului. E un îndemn în plus pentru scriitorii noștri de astăzi de a-l urma exemplul, continuînd tradiția care s-a păstrat în cultura noastră încă de la scriitorii Școlii Ardeleni și cărora i-au dat strălucire, în secolul luminilor, un Ienăchiță Văcărescu, apoi, în veacul următor, Gheorghe Lazăr, Dinicu Golescu, Heliade Rădulescu, Mihail Kogălniceanu, Timotei Cipariu, Titu Maiorescu, Ion Creangă, iar în epoca contemporană Nicolae Iorga, G. Călinescu etc.

Dincolo de unele carente (o oarecare neorinduală în expunerea ideilor și în economia argumentației) lucrarea conf. univ. dr. T. Gal este o contribuție prețioasă la conturarea personalității pedagogice a lui Ioan Slavici.

Stela PREDESCU

LUCIA PROTOPOESCU:

CONTRIBUȚII LA ISTORIA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

DIN TRANSILVANIA (1774-1805)

Editura didactică și pedagogică 1966

Ceea ce impune în primul rând cititorului obișnuit, ca și cercetătorului avizat, această densă lucrare despre învățămîntul din Transilvania în ultimul pătrar al veacului XVIII și primii ani ai celui următor este remarcabila sa ținută științifică. Autoarea, departe de a se înveșmînta în haina morocănoasă a expunerii docte, glaciale, și totodată fără a face vreo concesie sub pretextul accesibilității, înaintează în problematica pe care și-a propus s-o dezbată cumpănit și sigur, nepărăsind niciodată terenul solid al argumentației sprijinite pe o documentație vastă, ce impresionează atît prin valoarea ei intrinsecă (o mare parte a cercetării arhivistice este inedită), pe de o parte, cît și prin volumul de muncă și timpul investit, prin pasiunea și stăruința cu care a consultat diverse izvoare române și străine, cele mai multe provenind din arhivele maghiare și austriece, pe de alta. Tonul expunerii este surprăgînat îndeaproape, autoarea ferindu-se în analiza tabloului social-economic și politico-cultural al vremii atît de capcana sociologismului, cît și de ispita facilă a spectaculosului.

Cartea este împărțită în trei mari compartimente (în final, cu o anexă), fiecare, dintre acestea corespunzînd unei trepte a învățămîntului românesc din Transilvania în epoca studiată. Autoarea consacră cea mai mare parte a studiului învățămîntului elementar românesc de stat în Transilvania, ale cărui baze se pun în acești ani. Poziția specială a Principatului de peste munți ca provincie mărginașă a imperiului habsburgic, ca și criza social-economică ce zguduie anarmonicul regim feudal habsburgic, și pe care Curtea de la Viena încearcă să o prelungească, determină înțelegerea acest ansamblu de reforme iosefiniste, în care iluzia rezolvării conflictelor social-economice pe calea unor concesii de ordin cultural și instructiv-educativ a fost instrumentul hotărîtor. Dar reformele iosefiniste, așa limitate cum erau, se vor izbi în Transilvania de rezistența guvernului provincial, a cercurilor nobiliare maghiare, pe de o parte, iar tendința de „germanizare” a școlii laice românești devine și mai accentuată prin intervenția autorităților școlare ale Principatului, pe de alta. După răscoala lui Horia, se înregeștează o ușoară dar îndărată a acestei tendințe, fapt ce va fi și mai evident după moartea lui Iosif II, cînd se va reveni la vechea stare. Către sfîrșitul ultimului deceniu al veacului XVIII, se poate constata un relativ avans al tendinței de „maghiarizare” a școlii românești, reflex al influenței tot mai puternice a cercurilor aristocratice maghiare în viața Transilvaniei. După aceasta putem înregistra o recuștigare a pozițiilor pierdute de către exponenții tendinței de „germanizare” a școlii românești. Explicația o găsim în politica tot mai centralistă a Curții imperiale de la Viena. În jocul acesta de influențe și interese care se exclude ale imperiaților și ale aristocrației maghiare, populația românească, cărturarii luminați ai vremii, cum sînt: D. Eustachievici, Ion Molnar-Piuariu, Radu Tempea, Samuel Micu și alți reprezentanți ai Școlii Ardelene, reușesc cu mari greutăți și sacrificii personale să obțină o lărgire a rețelei școlilor elementare românești de stat, să smulgă autorităților incuviințarea pentru înființarea primelor școli de învățatori care să predea în aceste școli, primele școli gimnaziale cu cele două cicluri, ceea ce ar corespunde astăzi învățămîntului liceal, și fac să mijcească la Blaj mugurii învățămîntului superior pentru români, încă din anii 1782-83. Adevăratul învățămînt universitar pentru populația românească se va organiza în deceniul al patrulea al veacului XIX. Autoarea

cercetează structura diferitelor tipuri de școli — pe cele trei trepte amintite —, extinderea rețelei școlare, programa analitică, manualele după care se predă (primele abecedare fiind bilingve), modul de pregătire a învățătorilor, timpul afectat în ansamblu perioadei școlare, iar în cadrul anului școlar timpul consacrat studiului global și pe diverse discipline etc. Concluzia pe care o trage autoarea în urma acestei amănunțite analize este orientarea învățămîntului elementar de stat românesc în Transilvania, în acei ani, către o pregătire cu un caracter ce poartă încă o pecete religioasă și în care elementele de științe pozitive sînt rudimentare și se predau la un nivel nesatisfăcător. Programa analitică reflectă politica imperialilor față de populația românească. Structura învățămîntului în general oglindește și ea aceeași ambiguitate a structurii învățămîntului în Austria habsburgică, în care învățămîntul de castă se interferează cu cel de clasă.

În cadrul acestui larg compartiment destinat cercetării învățămîntului elementar autoarea discută probleme care oglindesc poate cel mai mult lupta reprezentanților Școlii Ardelene pentru emanciparea socială și națională a românilor din Transilvania și în care învățămîntul — laic sau religios — devine o armă redutabilă. În acest fel probleme specioase, cum ar fi principiul ortografic, ies din cadrul acesta restrîns devenind probleme vitale pentru populația românească. Învățămîntul gimnazial — orientat mai mult umanistic, cu precumpănirea limbilor clasice, a retoricii și oratoriei și cu o voită miniaturizare a disciplinelor matematice și fizică, iar paralel cu o greutate tot mai mare pe care o vor dobîndi geografia și istoria (care vor face apologia habsburgilor) — arată dorința autorităților centrale și provinciale de a face pe fii de români, care cu anevoie străbăteau drumul către carte, să îmbrățișeze fie cariera preotească, fie să se îndrepte către funcții în administrația locală de stat, fiind astfel prea supuși cetățeni ai Imperiului. Meritul reprezentanților Școlii Ardelene este cu atît mai mare, cu cît lucrînd în aceste condiții vitrege au reușit să transforme aceste prîghii de înrobire spirituală a românilor în arme de luptă pentru emanciparea națională și socială. Astfel, ei au reușit să prefacă învățămîntul umanistic, unde avea precădere erudiția filologică, într-o armă de afirmare a drepturilor naționale ale poporului român, iar în cadrul unor discipline ca istoria și geografia, care ignorau existența poporului român pe aceste meleaguri, să extragă argumente de ordin științific privind atît vechimea și continuitatea existenței noastre naționale cît și argumentele de ordin juridic în obținerea drepturilor civile pentru populația română majoritară. Centrul de iradiere al acestor inițiative pe planul învățămîntului și culturii devine în curînd Blajul, care se va bucura de viețuirea în acel oras și de activitatea celor mai luminate minți ale vremii: Petru Pavel Aaron, Radu Tempea, Grigore Maior, Gheorghe Șincai.

„Învățămîntul nu va modela pe omul mulțumit cu soarta sa, apărător al vechiului regim feudal, ci pe tînărul ce va acționa spre schimbarea vieții lui și a celor din jur. Astfel se explică prezența modestilor cărturari ai satelor în răscoala lui Horia, aderarea cărturarilor români la *Supplex Libellus Valachorum Transylvaniae*, printre autorii de seamă ai căruia se numără Molnar-Piuariu, Șincai, Micu și alții și, mult mai tîrziu, situarea păturii culte române, alături de mase, în revoluția din 1848”.

Nicolae SORIN

Angrenată în activitatea casnică de zi cu zi, femeia zilelor noastre este departe de a desăvîra o muncă minoră, ușoară și lipsită de importanță. E de ajuns să citim datele unor statistici, ca să ne dăm seama de efortul mare pe care tovarășele noastre de viață trebuie să-l depună pentru întreținerea unei gospodării. Iată, de pildă, ce ne spune Dr. Leonid Petrescu, cercetător principal la Institutul de igienă: „munca în casă îi cere unei gospodine o cheltuială de energie egală cu 4-6 kilocalorii pe minut, adică aproape tot atîta cît cheltuiește în medie un miner sau un oțelar”. Această păreră am aflat-o dintr-o interesantă

serve de legume și zarzavaturi etc.). În ultima parte a clasei a VIII-a sînt prevăzute unele probleme legate de întocmirea meniului, pregătirea și așezarea mesei, igiena locuinței și sfaturi practice pentru gospodine. Sîntem de acord că trebuie să existe mai mult interes din partea comitetelor executive ale sfaturilor populare pentru crearea unei baze materiale corespunzătoare desfășurării acestor activități în bune condiții. Referitor la cadrele didactice care predau la aceste ore de activități practice, ele există. Multe dintre ele, provenind însă din promoțiile vechi ale școlilor normale sau de menaj, ar fi poate indicate cursuri

FUNCȚIILE GOSPODINEI

anchetă publicată în nr. 8-9 ale revistei „Femeia”, sub titlul „Activitatea casnică”.

La ancheta mai participă, printre alții: Geta Spiroiu, cercetător principal la Institutul de psihologie, I. Matei, șef de secție la Centrul de cercetări sociologice al Academiei, Eug. Blideanu, director general în Ministerul Învățămîntului, ingineri și directori ai unor organizații comerciale, precum și o mulțime de cititoare ale revistei „Femeia”.

După cum se remarcă în anchetă, activitatea în gospodărie constituie una din funcțiile sociale ale femeii și trebuie înțeleasă în interdependență cu celelalte funcțiuni. Reducerea timpului destinat gospodăriei depinde de mai mulți factori: inventivitatea femeii, apelul la... tehnică, ajutorul celorlalți membri ai familiei etc.

Sociologul I. Matei de la Centrul de cercetări sociologice al Academiei integrează activitatea casnică în problema dezvoltării multilaterale a femeii. Domnia sa afirmă că prin introducerea tehnicii în menaj se constată o reducere simțitoare a timpului afectat muncilor gospodărești, femeii rămîndu-i mai mult timp disponibil pentru creșterea și educarea copiilor, pentru îmbogățirea vieții sale spirituale.

În intervenția sa, tov. Eugen Blideanu arată că Ministerul Învățămîntului este preocupat și de inițierea timpurie a elevelor în activitatea casnică. „În cadrul activităților practice — spune d-sa — fetele din școala generală învață să lucreze cusături și împletituri cu croșeta și andrelele, să execute obiecte de îmbrăcăminte (șorț, fustă, bluză, rochie) și diferite preparate culinare (preparate reci și calde, dulciuri, siropuri, băuturi răcoritoare, con-

de instruire, de actualizare a unor cunoștințe utile astăzi într-o gospodărie”.

Ancheta arată că în condițiile societății moderne, cînd și femeia este angrenată în procesul de producție, dispăre tot mai mult ideea preconcepută că menajul intră exclusiv în apanajul femeii, iar astăzi soțul pătrunde tot mai des în „sanctuarul” bucătăriei, ajutîndu-și partenera.

Un rol important în ușurarea muncii gospodinei la revine, evident, organizațiilor comerciale și fabricilor de articole metalocasnice.

Oare acestea se achită întotdeauna de sarcinile ce le incumbă? Ancheta din „Femeia” ne dovedește că încă mai sînt multe deficiențe în această direcție și propune soluții pentru remedierea lipsurilor.

În încheiere, vrem să subliniem utilitatea și eficiența anchetei respective.

★

Pe aceeași temă se axează și ancheta „Soția mea e casnică”, întreprinsă de Ionel Hristea în „Școltea tineretului” de vineri 29 sept. 1967. Ancheta adresează unui număr mare de oameni următoarele întrebări: „Femeia trebuie să fie doar gospodină?”, „Femeia trebuie să-și urmeze vocația sa profesională?”. Răspunsurile primite sînt foarte variate, unele adesea contradictorii, deși parvin de la oameni apropiați ca profesie, venituri, poziție socială etc.

Concluzia pe care o trage anchetatorul este următoarea: „soția mea e casnică” nu mai are, de mult, un sens peiorativ și, foarte adesea, poate traduce o luminată, o caldă realitate”. Concluzie la care subscriem și noi.

D. RACHICI

OAMENI DE SEAMĂ DESPRE ECONOMIE

● Dacă vrei să îți fiți bogăți, nu învațăți numai cum se cîștigă banul, ci și cum se păstrează.

● Dacă vă spune cineva că puteți să vă ridicați altfel decît prin muncă, economie și cultură, fugiți de el.

B. FRANKLIN

● Socotesc că în familie ca și în stat, cel mai bun izvor de venituri este economia.

● Economia este un mare venit.

CICERO

● Înainte de toate învață pe copii să economisească, căci economia este baza tuturor virtuților.

V. HUGO

● Orice risipitor este un vrăjmaș al societății; orice om econom este un binefăcător public.

A. SMITH

● Întrebuințează bine banul, cum îți întrebuințezi și timpul.

WELINGTON

● Pentru a putea păstra, omul trebuie să-și poată mîrgini trebuințele și să se ferească cît va putea de acelea care sînt factive și provin numai din năravuri rele și dintr-o educație neingrijită.

ION GHICA

● Economia, adică dreapta cumpănire între foloasele aduse de cutare cheltuială și sacrificiile făcute pentru ea; aceasta atît în economia generală a statului, cît și în cea individuală.

MIHAIL EMINESCU

● Punerea deoparte nu-i avariție. Omul înțelept nu stringe ca să stringă, ci ca să cheltuiască în mod superior.

GEORGE CĂLINESCU

CITITI

ALMANAHUL EDUCAȚIEI

ANIVERSĂRI ȘI COMEMORĂRI UNESCO

Pe lista recomandărilor UNESCO de aniversări și comemorări din acest an se află alături: fizicianul englez Faraday, poetul și esteticianul românismului german Schlegel și scriitorul italian Pirandello. Aniversarea și comemorarea acestor trei personalități aparținând unor popoare și culturi diferite și trăind în epoci la fel diferite subliniază atât cadrul cuprinzător în care au loc inițiativele UNESCO, cât și permanența în conștiința lumii contemporane a acelor valori care au intrat în tezaurul cultural și științific al întregii omeniri. Pentru noi, românii, este o satisfacție cu atât mai mare cu cât pe lista de recomandări UNESCO figurează și personalități de seamă ale științei și culturii noastre: naturalistul Grigore Antipa și fiziologul Ion Athanasiu, de la a căror naștere se implinesc 100 de ani, marele om de stat și de cultură Mihail Kogălniceanu, de la a cărui naștere s-a scurs un veac și jumătate, precum și marele critic literar Titu Maiorescu, de la moartea căruia a trecut o jumătate de secol. Aceasta dovedește pătrunderea valorilor noastre naționale în circuitul universal al științei și culturii, recunoașterea aportului poporului nostru la tezaurul universal științific și cultural.

Aceste manifestări sînt menite să contribuie la apropierea și cunoașterea mai bună între popoare și culturi, la instaurarea unui climat de încredere și stimă reciprocă.

Manifestările din țara noastră prilejuate de aceste evenimente arată prețuirea de care se bucură la noi marile valori ale culturii naționale și universale, ca și atașamentul adînc al poporului român la nobila idee de pace și înțelegere între popoare.

100 DE ANI DE LA MOARTEA LUI MICHAEL FARADAY (1791-1867)

Sînt oameni care debutează în viață în chipul cel mai modest cu putință și ajung la realizări strălucite datorită numai hotărîrii lor nestrămutate.

Într-adevăr, cine ar fi putut bănuși în copilul unu fierar sărac din Anglia secolului al XIX-lea, cu un sistem social atât de rigid, pe viitorul magician al electricității, Michael Faraday? Născut dintr-o familie săracă — în timpul foametei din iarna anului 1804, familia a fost silită să recurgă la ajutorul asistenței publice — Michael Faraday este silit să se angajeze ca băiat de prăvălie la librăria George Riebau. Zeluț și îndemnat de librăria să-l facă ucenic legător de cărți. Micul Faraday avea 13 ani. Știa doar să scrie și să citească. Ca ucenic legător are însă posibilitatea să citească tot felul de cărți. Dar acele care-l atrag în mod deosebit atenția sînt cele științifice și marile enciclopedii. Va mărturisi mai târziu: „Mă pasionau articolele privitoare la electricitate din Enciclopedia Britanică”. Astfel, învățînd meseria de legător de cărți, el își îmbogățește firavul bagaj de cunoștințe. Atras de știință, audiază conferințele științifice organizate de un profesor de cartier și învață să ia note, să facă planșe și să ilustreze cu figuri, ca să rețină mai ușor ceea ce se predă.

Rîvna și pasiunea sa pentru știință fură în curînd cunoscute de librăria și de clienții acestuia. Unul dintre ei, M. Dance, îi mijloci accesul la prelegerile vestitului chimist Humphry Davy de la Royal Institution. La terminarea uceniciei sale, cere un post de ajutor de laborant celor două mari institute științifice din Londra: Royal Society și Royal Institution. Dar nici una din ele n-avea un post vacant pentru el. Descurajat, Faraday își dă seama că nu există nici un deuseu pentru omul lipsit de resurse materiale. Dar norocul care ajută pe cei tari, cum spune un dicționar latin, intervine. La numai 48 de ore de la acest eșec, se produce la Royal Institution o explozie în care laborantul suferă un accident la un ochi. Acesta trimite lui Faraday notele luate cu prilejul experiențelor sale, rugîndu-l să le completeze și să le redacteze. Cîteva luni mai târziu, un asistent al lui Davy este concediat în urma unei bălăi și Davy îl numește pe adolescentul Faraday în locul vacant. Astfel își face Faraday intrarea în lumea științifică.

Orientat mai întîi spre chimie, preocuparea de bază a lui Davy, sub îndrumarea căruia Faraday își desăvîrșește formația

sa științifică, curînd interesul și preocupările sale principale îl îndreaptă spre ceea ce de altfel îl atrăgea de ani de zile, spre electricitate.

Refăcînd experiențele danezului Oersted și ale francezului Ampère și lărgindu-le, Faraday obține două rezultate noi și anume: pe de o parte, ca o sîrmă metalică, încărcată electric, să facă să se rotească un magnet în jurul lui însuși și, pe de altă parte, să facă să se rotească o sîrmă metalică în jurul unui magnet. Reușita acestor experiențe stă la baza a ceea ce trebuia să devină motorul electric care se fabrică cu milioanele în zilele noastre.

Descoperirile lui îl făcuseră cunoscut, dar, în același timp, îl sustrasera de la studiul electricității. Solicitări venite din partea producției îl mină spre cercetări de ordin practic. Abia peste 11 ani își putu relua cercetările sale care vor fi și de data aceasta înconunate de două succese: reușește să dovedească, că un curent electric parcurînd un fir poate să facă să apară un curent electric și în firul vecin, descoperite care avea să aibă o aplicație practică în transformatorul, care permite distribuția electricității la distanțe mari. Al doilea succes senzational a fost descoperirea că un magnet în mișcare poate genera curent electric, descoperire care stă la originea dinamului, a generatorului electric.

Fizica modernă îi datorează mult acestui cercetător pasionat: teoria influenței electrostatice, legile electrolizei, descoperirea inducției electromagnetice, care au făcut posibile atîtea descoperiri de ordin practic.

Sărbătorirea pe plan mondial (UNESCO) a lui Michael Faraday este un omagiu și un act de recunoștință a civilizației de azi, care se bucură de aplicațiile practice ale marelui savant.

Evocarea vieții lui constituie o pildă și un indemn pe care ni le dă: aceea a marelui omului care își închină viața adevărului și binelui, a luptei dezinteresate și dirze pentru un ideal. Este mișcătoare și grăitoare în acest sens inițiativa lui Faraday de a organiza conferințe științifice pentru copii la Institutul Regal — tradiție care se menține pînă astăzi. (Informations UNESCO)

M. R.

200 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI AUGUST WILHELM SCHLEGEL (1767-1845)

Apostolul romantismului german, acest spirit universal, cum îl numește Kurt Opitz, care avea să exercite o influență atât de mare asupra culturii țării sale și a Europei, August Wilhelm Schlegel s-a născut la 8 septembrie 1767 la Hanovra dintr-o familie care a dat literaturii și culturii Germaniei nume prestigioase.

Tînăr profesor la Iena, colaborează la „Orele” (revistă condusă de Schiller) și se alătură în 1798 grupării: Goethe, Schiller, Herder, Schelling etc.

Temperament fugar și fire instabilă, rupe însă curînd cu gruparea și la 1801 îl găsim la Berlin, fiind preleger de „istorie și teorie a artelor frumoase”, care au rămas modele de literatură comparată. Își descoperă aici o vocație nouă și strălucită: aceea de erudit pasionat pentru toate formele de expresie literară.

De o curiozitate atotcuprinzătoare, Schlegel începe traducerea teatrului lui Calderon, a teatrului lui Shakespeare pe care o termină fiica colaboratoru-

lui său Tieck, Dorothea, a poeziei portugheze etc.

După o serie de conferințe la Viena asupra artei dramatice și a romanului, se fixează definitiv la Bonn. Aici traduce texte din Bhagavad-Gita și Ramayana și prin studiile sale de limbă și literatură introduce în istoria culturii conceptul de cultură indo-europeeană. Traducerile, compilațiile, revizuirile sale îl duc la fundarea unei ramuri importante a filologiei moderne și deschid Occidentului calea spre comorile de artă ale Orientului antic.

Mai mult teoretician decît poet, August Wilhelm Schlegel este cunoscut de

specialiști ca teoretician al artei care — după părerea lui — are legi proprii, întemeiate nu pe morală sau religie, ci pe estetică. Eseurile sale au contribuit la transformarea literaturii contemporane într-o disciplină fundamentală a cercetărilor literare.

Pentru marea public german, numele lui Schlegel este legat indisolubil de opera lui Shakespeare. Textul german al marelui romantic este preferat și azi altor traduceri.

(Informations UNESCO)

M. R.

100 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI LUIGI PIRANDELLO

Prozator de răsărit nu numai în literatura țării sale, dar mai ales autor al unei opere dramatice care a modificat înțelegerea contemporanilor despre teatru și raportul dintre viața autentică și ficțiunea scenică, Luigi Pirandello rămîne încă un scriitor controversat. Viziunea sumbră a prozei și teatrului său, în care omul apare drept o făptură ce navighează fără busolă într-o lume ostilă, neputînd-o cunoaște și neputîndu-se cunoaște nici pe sine, sînt trăsături dominante ale operei acestuia mare scriitor.

S-a născut la Agrigento (Sicilia) la 28 iunie 1867 și a murit în 1936, după ce în 1934 primise premiul Nobel. După studiul făcute la Bonn și Roma, se stabilește în acest din urmă oraș, unde funcționează ca profesor între 1897 și 1921. A debutat ca poet și prozator aproape în același timp. Încă din nuvele și romane se pot distinge unele trăsături ale teatrului pirandellian: viziunea tragică a condiției omului, un anume neconformism față de cadrul social burghez, tendința personajelor sale de a evada într-o lume liberă, fără constrîngere. Lumea aceasta a prozei lui Pirandello aparține micii burghezii, oamenilor dezrădăcinați din mediul rural, care nu au reușit să se integreze civilizației orașenești. Cunoșcînd o stare de agitație permanentă,

măcinată de insatisfacția traiului zilnic și exasperată de condiția ei socială, lumea pieselor de teatru, ca și a prozei, izbucnește în gesturi neprăvăzute, ciudate, evadînd în ficțiune, unde își creează o altă identitate psihologică, ca o modalitate compensatorie a existenței ei. Este ceea ce s-a numit mai târziu dedublarea personalității personajelor pirandelliene.

În România, opera lui Pirandello este cunoscută concomitent cu răspîndirea ei pe continent, imediat după sfîrșitul primului război mondial. În deceniile 3 și 4 se traduc nuvelele și piesele de teatru mai importante. Selecțiunile de nuvele apar sub titlurile: „Datoria doctorului” și „Fiul lui Cain” (în colecția Lectura), „Livretul Rosu” (Biblioteca Dimineața), „Nuvele Alese”, „Revelația” și „Șalul Negru”, titlu sub care a mai apărut o masivă selecție din nuvelele lui Pirandello și în 1966, precum și romanul „Răposatul Matei Pascal”. Din teatrul marelui scriitor italian au fost traduse capodoperele lui: „Henric IV”, „Șase personaje în căutarea unui autor”, „Astă seară se joacă fără piesă”. Teatrele noastre au pus în scenă sau pregătesc piesele pirandelliene reprezentative.

N. S.

COOPERATIVA „CHIMICA” BUCUREȘTI

Cal. Șerban Vodă 22-24
Telefon: 23 77 41; 23 40 67

produce și livrează unităților din comerțul de stat și cooperatist:

- **CARPETIN** — soluție pentru curățat covoare, tapijeriei din material plastic.
- **VITRO** — lichid pentru curățat geamuri și oglinzi.
- **BATISTE DEZINFECTANTE** — hîrtie impregnată, se folosește în scopuri igienice.
- **MASĂ GALBENĂ DE TURNARE ELECTROIZOLANTE** — dielectric pentru cutiile de funcționare a cablurilor electrice.
- **LUMINĂRI** — albe de parafină în pachete de 1 kg
- **SEPTOL** — soluție dezinfectantă de uz extern, are acțiune bactericidă și odorizantă. Se folosește ca dezinfectant în unitățile de frizerie, manichiură, pedichiură.

10 FORME NOI DE ASIGURĂRI DE PERSOANE

— interviu cu tov. MARIN RECE
director în Direcția generală — ADAS

Administrația Asigurărilor de Stat a pus în aplicare noile îmbunătățiri aduse asigurărilor de persoane, introducând, în același timp, noi forme de asigurări de persoane. Pentru a afla amănunte în legătură cu aceste îmbunătățiri, cât și particularitățile condițiilor de asigurare la noile forme de asigurare, ne-am adresat tovarășului MARIN RECE, director în Direcția generală a Administrației Asigurărilor de Stat, căruia i-am solicitat să ne răspundă la unele întrebări:

— Ce ne puteți spune în legătură cu noile îmbunătățiri aduse asigurărilor de persoane în general?

— Este știut că asigurările de persoane, ca de altfel toate celelalte forme de asigurări, se bucură de aprecierea cetățenilor. Aceasta se datorește și faptului că Administrația Asigurărilor de Stat a fost permanent preocupată de îmbunătățirea și diversificarea formelor de asigurare practicate, astfel încât acestea să ofere posibilități de asigurări cât mai variate, avantajoase și utile în diferite împrejurări.

Astfel, s-au adus numeroase îmbunătățiri formelor de asigurare existente. Acestea au drept scop acordarea de noi avantaje asiguraților, simplificarea unor formalități la încheierea asigurărilor și plata sumelor convenite; deci o mai bună servire a asiguraților.

Dintre îmbunătățirile aduse voi enumera doar unele mai importante. Răspunderea ADAS va fi mai largă, riscurile cuprinse în asigurare completându-se cu noi cazuri de accidente. Totodată răspun-

— Care sînt noile forme de asigurări de persoane introduse de Administrația Asigurărilor de Stat, posibilitățile oferite și sumele asigurate de care beneficiază asigurații?

— Așa cum am menționat, au fost introduse 10 noi forme de asigurări de persoane, care se adaugă la cele practicate pînă în prezent de ADAS. Avînd ca o trăsătură comună prevederea, fiecare dintre aceste forme are anumite particularități. Astfel, la ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE se plătește pînă la de 5 ori suma asigurată în cazul urmărilor unui accident; în ASIGURAREA FAMILIALĂ MIXTĂ DE VIAȚĂ se pot cuprinde 2 sau mai multe persoane, inclusiv copiii de la vîrsta de 5 ani; ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ CU PENSIE PENTRU URMAȘI, permite să se asigure — pe lîngă o anumită sumă, la alegere — și o pensie lunară pentru urmași.

LA ASIGURAREA FAMILIALĂ DE ACCIDENTE se cuprind pe lîngă asiguratul principal, soția precum și copiii în vîrstă de la 5 la 16 ani, iar ASIGURAREA DE ACCIDENTE „TURIST” prevede acordarea sumelor asigurate, în caz de urmări asupra persoanei asigurate, precum și pentru eventualele pagube la bunurile din gospodărie. ASIGURAREA VIAGERĂ DE DECES dă posibilitatea ca în schimbul unei prime reduse, plătită o singură dată (primă unică) sau eșalonat, să se asigure suma solicitată de asigurat; la ASIGURAREA DE ECONOMIE și de invaliditate permanentă din accidente, suma asigurată se plătește

la expirare, indiferent de plățile făcute pe parcursul asigurării.

Printre asigurările noi se află și ASIGURAREA CU TERMEN FIX la care suma asigurată se plătește la o anumită dată stabilită dinainte de asigurat și ASIGURAREA DE RENTĂ PE TIMP LIMITAT, la care suma asigurată se plătește lunar, pe o perioadă, de asemenea, stabilită dinainte. Obligația ADAS de a plăti aceste sume se menține chiar dacă asiguratul nu mai este atunci în viață. Mai mult, în acest caz, asigurarea rămîne în vigoare, scutită de plata primelor.

Aceste ultime forme menționate sînt utile, de exemplu celor care doresc să asigure o sumă importantă copiilor la majorat, sau o bursă pe perioada studiilor.

— Remarcînd preocuparea Administrației Asigurărilor de Stat pentru îmbunătățirea continuă a tuturor formelor de asigurare și pentru introducerea altor forme care să corespundă cît mai bine intereselor celor ce doresc să ia o măsură de prevedere, ne exprimăm convingerea că atît îmbunătățirile aduse cît și cele 10 noi forme de asigurări de persoane introduse vor avea un ecou favorabil în rîndul cetățenilor dornici să-și materializeze prin asigurare spiritul de prevedere.

Interviu realizat de AUREL CRIȘAN

DISCOTECA

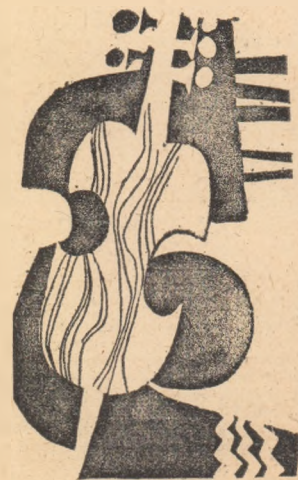
Dacă — așa cum arătam la această rubrică în numărul anterior al revistei — cunoașterea creației compozitorilor români constituie o datorie elementară a intelectualității noastre, nu este mai puțin adevărat că fără aprofundarea clasicii nu poate fi vorba de o cultură muzicală temeinică. Înțelesul noțiunii de „clasicism”, la care ne referim, nu este restrîns „stricto sensu” la acela al muzicii marilor maeștri din a doua jumătate a secolului al

SĂ NE CUNOAȘTEM CLASICI

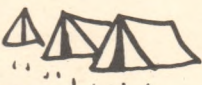
XVIII-lea — Haydn, Mozart, Beethoven — și cuprinde, într-o sferă mai largă, întreaga muzică cultă, de la primii compozitori care au înveșmîntat sunetele muzicale în haina unei forme organizate, pînă la autorii consacrați ai zilelor noastre. În acest sens, clasicii sînt — în afara celor citați mai înainte — și preclasicii: Vivaldi, Corelli, Bach, Händel, și romanticii: Schubert, Schumann, Mendelssohn, Chopin, Liszt, Brahms, și impresionistii: Debussy, Ravel, și compozitorii de opere: Rossini, Donizetti, Verdi, Wagner, Ciaikovski, Musorgski, Bizet, Puccini, și contemporanii: Stravinsky, Prokofiev, Sostakovič, Bartok, Britten și încă mulți alții, care nu pot fi citați aici, pentru a nu transforma acest capitol într-un catalog. Prezența altor nume nu trebuie să-l descurajeze pe înărnul dornic să-și făurească o cultură muzicală. Clasicii sînt, într-adevăr, mulți, dar o asemenea cultură se dobîndește în timp, după o îndelungată familiarizare cu principalele lucrări ale repertoriului, bazată pe repetata lor audiere. Este tocmai ceea ce se poate realiza în modul cel mai eficient, cu ajutorul discului, care permite reascultarea, după dorință, a oricărei lucrări înregistrate.

Repertoriul discurilor românești de muzică clasică, deși departe de a epuiza creația marilor compozitori, oferă posibilitatea unui contact direct cu multe din capodoperele muzicii universale. Simfonii și sonete, opere și poeme simfonice, piese concertante și vocal-simfonice, lucrări reprezentative pentru creația principalelor figuri ale istoriei muzicii se află la dispoziția celor care doresc să pătrundă în lumea minunată a artei sonore. Asechitate în școli, în grupuri organizate, după un plan tematic judicios întocmit de cadre didactice competente, aceste pagini alese din ceea ce muzica clasică a dat la iveală mai prețios de-a lungul veacurilor pot aduce o contribuție activă la educarea tineretului, în spiritul dragostei pentru frumos, pentru valorile nepieritoare ale culturii umane. Iată un domeniu în care discul, folosit cu pricepere, își poate dovedi, o dată mai mult, marea utilitate în procesul de învățămînt.

E. ELIAN

VESTIGII ISTORICE • MONUMENTE DE ARTĂ
 • FRUMUȘEȚI ȘI CURIOSITĂȚI ALE NATURII
 • REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE PATRIEI
 NOASTRE • LE PUTEȚI CUNOAȘTE

PRIN
 EXCURSII
 TABERE
 DRUMETII
 VIZITE
 TURUL ORAȘELOR
 ITINERARII LA CERERE
 ORGANIZATE

Informații — înscrieri —

La Agențiile și Filialele O.N.T. din toată țara

CITITORII

PRIMIȚI LA DOMICILIU

cărțile care vă interesează, adresându-vă în scris
 Bibliotecii Centrale a cooperăției de consum,

„CARTEA PRIN POȘTĂ”

Str. Sergent Nuțu nr. 8-12

Raionul V. I. Lenin, București

Lucrările apărute se livrează imediat, iar
 cele aflate sub tipar, la câteva zile după apariție.

IMPORTANT

Secția „Discul prin poștă” din cadrul bibliotecii
 vă poate expedia cu promptitudine discurile solicita-
 tate.

Pentru a cunoaște cărțile apărute și în curs
 de apariție, precum și titlurile discurilor înregistra-
 te de „Electrecord”, bibliotecii vă trimite — GRA-
 TUIT — la cerere, liste bibliografice, prospecte și
 cataloage.

CUPRINSUL

NICOLAE S. DUMITRU:
 Tînăra generație și climatul spiritual al societății
 sovietice
 Acad. GRIGORE C. MOISIL:
 Examenle de admitere în învățămîntul superior
 și alegerea viitoarei profesii (interviu luat de
 V. FIROIU)
 Acad. EUGEN A. PORA:
 Cultura și omul de azi
 Lector univ. PANTELIMÓN GOLU:
 Motivația învățării
 ȘTEFAN BĂNULESCU:
 Locuri memoriale:
 Humulești
 EMILIA CĂLDĂRARU:
 Tînere, ce știi despre viață?
 ZINA SÎRBU:
 Din carnetul unui director de liceu
 FLORIAN POTRA:
 Note de lectură
 ION BUTNARU:
 Ora de dirigiență (anchetă)
 Conf. univ. dr. CONSTANTIN PUFAN:
 Copiii deficienți sînt recuperabili
 CONSTANTIN ZAHIRNIC:
 Minciuna la copii
 MIHAELA SCHILERU:
 Colocviul Brâncuși
 SEPTIMIU CHELCEA:
 Minerii și sondorii despre educație (anchetă)
 TUDOR GHERMAN:
 Emisiunile radiofonice de știință pentru copii,
 școlari și tineret
 Lector univ. A. BARNA:
 Joc și autoeducație
 V.F.:
 ȘCOLI CENTENARE
 — Liceul pedagogic din Cîmpulung-Muscel;
 — Liceul B.P. Hașdeu din Buzău
 ADRIANA GORĂSCU:
 Vasile Băran — O raită prin pădurea de întimplări
 Marin Sorescu — Unde fugim de-acasă.
 STELA PREDESCU:
 Dr. Teodor Gal — Ion Slavici despre educație și
 învățămînt
 NICOLAE SORIN:
 Lucia Protopopescu — Contribuții la istoria învă-
 țămîntului din Transilvania (1774—1805)
 DIM. RACHICI:
 Funcțiile gospodinei
 M.R.:
 Aniversări și comemorări UNESCO:
 — 100 de ani de la moartea lui MICHAEL
 FARADAY
 — 200 de ani de la nașterea lui AUGUST
 WILHELM SCHLEGEL
 N. S.:
 — 100 de ani de la nașterea lui LUIGI PIRANDE-
 LLO
 E. ELIAN:
 Să ne cunoaștem clasicii
 PAGINI SCRISE DE CITITORI • CRONICI •
 COMENTARI • MERIDIANE • DISCOTECA

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE
 Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE,
 Inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT.
 BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; TATIANA
 CAZACU-SLAMA, psiholog; SABINA CONSTANTIN,
 vicepreședintă a Sfatului popular regional Cluj;
 GH. DIACONU, dir. Școlii profesionale „Grivița
 Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii
 tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor
 șef); CRISTINA GOGA, dir. Casei de copii nr. 2,
 București; MARIA IACOBESCU, dir. Școlii pedagogice,
 Bacău; I. MATEI, sociolog; Conf. Dr. IOAN MORARU;
 LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU red. șef
 al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUM-
 BACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf.
 univ. dr. URSULA SCHIOPU; ECATERINA TIRCA, edu-
 catoare; RADU TUDORAN; PETRU VINTILĂ (redactor
 șef adj.); ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică
 de CONSTANTIN BIVOLARU

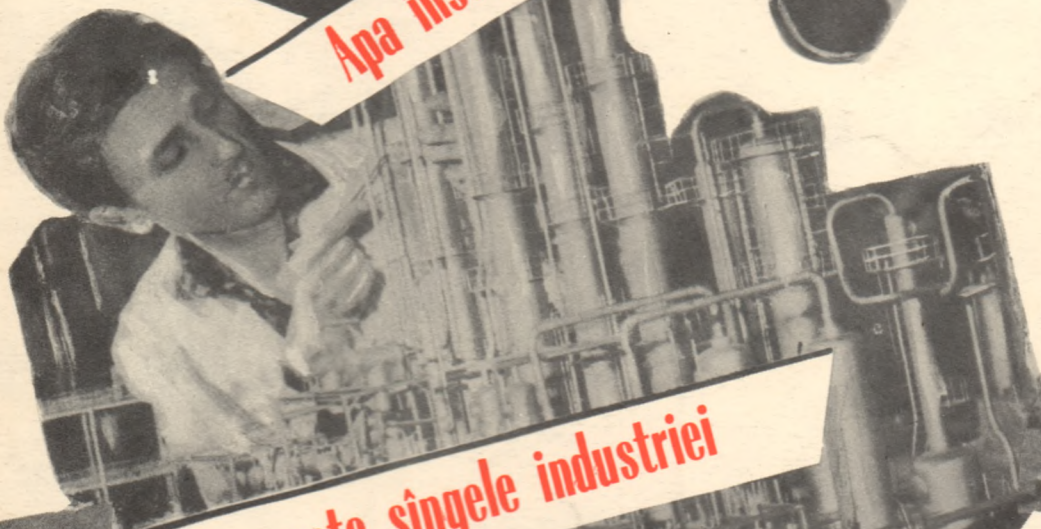
Redacția și Administrația, București,
 Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18
 Telefon 14.64.09 și 14.09.21

COMITETUL DE STAT AL APELOR

INSPECTORATUL DE STAT AL APELOR

Apa înseamnă sănătate

Apa este sângele industriei

Apa este viața

Nu impurificați apele țării